

Rechtskundig Weekblad

Verschijnt elken Zondag

Vereeniging zonder winstgevend doel

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken
er bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENÉ VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse
nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den
secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

TWEE BOEKEN OVER DE DEMOCRATIE

Rudolphe LAUN : La Démocratie. Essai sociologique, juridique et de
politique morale.

(Bibliothèque de l'institut international de droit public. IV.)

Paris Librairie Delagrave. 1933.

W.A. BONGER : Problemen der Democratie.

Groningen. P. Noordhoff. 1934.

De waarde van de democratische staatsorganisatie komt in deze jaren meer en meer in het gedrang en uiterst talrijk zijn de geschriften waarin op formeele wijze tegen dezen staatsvorm wordt stelling genomen.

Al blaast de wind ook fel in anti-democratische richting, toch hebben de aanhangers van de democratische gedachte ons in den laatsten tijd een reeks werken geschonken, waarin de verdediging van dezen zoo bedreigden staatsvorm wordt opgenomen en waarin op wetenschappelijken grond de waarde der democratie wordt uiteengezet. Op dit gebied spant zonder eenigen twijfel de kroon het kleine boekje dat Prof. Hans Kelsen vóór eenige jaren liet verschijnen «Vom Wesen und Wert der Demokratie». Geen van de talrijke geschriften die in den laatsten tijd over hetzelfde onderwerp gepubliceerd werden, bereikt dien graad van eenvoudige klaarheid en van diepgaand ontledingsvermogen der staatkundige toestanden, die zoozeer eigen is aan den beroemden hoogleeraar.

Zeer dikwijls blijven sommige werken vastgeankerd in partij-rhetoriek en worden ze enkel gekruidd met wat historische documentatie en met wijsgeerige gemeenplaatsen, zooals het zeer lijvig en toch be-

trekkelijk weinig belangrijk boek van den heer Nitti «La démocratie», dat tenslotte geen grooter waarde heeft dan behoorlijk journalisme.

Dit minder wetenschappelijk karakter deelen deze werken trouwens volkomen met gelijkaardige publicaties van anti-democratische zijde waarin de fascistische of de communistische dictatuur wordt verheerlijkt.

Tusschen de werken over den democratischen staatsvorm die onlangs het licht zagen zijn er twee waarop de aandacht bijzonder dient gevestigd, wegens hun hoogstaand wetenschappelijk karakter. Het zijn de boeken van Prof. Rodolphe Laun : «La Démocratie» en dit van Prof. W. A. Bonger : «Problemen der Demokratie».

Prof. Laun is iemand met een zeer gekenden naam in de staatsrechtswetenschap. Hoogleraar aan de rechtsfaculteit en oud-rector van de Universiteit te Hamburg heeft hij in den laatsten tijd in het midden der wetenschappelijke juristen vooral ophef gemaakt door de uitgave van een zeer belangrijk boek, dat als titel draagt «Wandel der Ideen Staat und Volk als Aeuszerung des Weltgewissens». Dit boek, dat hoofdzakelijk gewijd is aan de betrekkingen tusschen het staatsrecht en het internationaal recht,

werd ingediend als antwoord op een prijsvraag uitgaande van het Instituut Patxot te Barcelona en het was het eenige dat door de internationale jury waardig werd beoordeeld om te worden gepubliceerd. Dit werk kan beschouwd worden als een van de allerbeste syntheses die thans voorhanden zijn aangaande de algemeene theorie van staatsrecht en volkenrecht.

Het boek van Prof. Laun over de democratie is eveneens een werk dat in opdracht is geschreven geworden, namelijk op verzoek van het «Institut international de droit public», waarvan Laun een der medeleden is. Het is verschenen als deel IV van de zoo uiterst belangrijke reeks werken over het staatsrecht, die door dit instituut wordt uitgegeven. Het merkwaardig karakter van dit boek spruit niet enkel voort uit de omstandigheid dat het berust op een zeer belangrijke documentatie en dat het de vraagstukken van den democratischen staatsvorm beschouwt in het licht van de allerjongste werkelijkheid, doch vooral uit het feit dat het deze vraagstukken aanvat volgens een gansch nieuwe methode.

Hoeveel strijd is er in de laatste jaren niet geleverd geworden juist aangaande de methode volgens dewelke het staatsrecht dient te worden behandeld! Onverzoenlijk stonden de meest vooraanstaande staatsgeleerden tegenover elkander als aanhangers, hetzij van de reine rechtsleer van Hans Kelsen die het recht uitsluitend wil onderzoeken als een stel van normen, waarvan de samenstelling formeel dient onderzocht, hetzij als aanhangers van de sociologische school, die het recht enkel wil begrijpen als een stuk werkelijkheid, dat volgens de methoden der natuurwetenschappen dient bewerkt te worden. Voortdurend kwamen er tusschen beide stellingen, wanneer ze tot in het uiterste werden doorgedreven, onverkwikkelijke wrijvingen, die noodzakelijk steeds een gevoel van onvoldaanheid moesten veroorzaken, en uiterst onvruchtbaar bleken voor de wetenschappelijke studie van recht en staat.

In de inleidende beschouwingen van zijn werk deelt Prof. Laun zijn meening mede aangaande dezen methodenstrijd. Hij ook begint met scherp te onderscheiden tusschen werkelijkheidsoordeelen en waarde-oordeelen. De staat is eerst en vooral werkelijkheid en dient bestudeerd te worden in het kader van de werkelijkheidswetenschappen. Zulks zal het geval zijn wanneer men de staatsvormen historisch onderzoekt of wanneer men de sociologische grondslagen van de staats- en rechtsordening tracht te onderkennen. Daarnaast echter is deze staatswerkelijkheid ook het voorwerp van waarde-oordeelen. Ons keurend bewustzijn is niet onverschillig aan de werkelijkheid van het staatsleven, doch onderwerpt dit voortdurend aan beoordeeling en legt een waarde-maatstaf aan. Dit is het geval voor de juridische

en politieke zijde van het staatsleven. Hier zijn de waarde-oordeelen essentieel. Dan wanneer de wetten gevonden bij sociologische studie van de staatsordening volstrekt objectief zijn en zooals alle natuurwetten aanspraak kunnen maken op algemeen-geldigheid, houden de normen van het rechtsleven en de richtsnoeren van de politiek meer subjectieve elementen in. De groote fout die men steeds in de staatswetenschap heeft begaan is het verwarren der uitkomsten van sociologisch onderzoek met subjectieve ethische postulaten en aldus een persoonlijke voorkeur ten voordeele van een politiek streven aan te dienen als een noodzakelijke natuurwet, zooals het Marxisme dit deed. De werkwijze van Laun zal er nu in bestaan de democratie op verschillende afzonderlijke wijzen te onderzoeken; eerst en vooral volgens de sociologische methode en aldus te trachten enkele algemeene en objectieve gegevens te vinden, die aan dezen staatsvorm eigen zijn; daarna de juridische en eindelijk de politieke elementen van den democratischen staatsvorm te onderkennen. Al worden deze onderzoeken volstrekt afzonderlijk doorgevoerd en al houdt de schrijver ze streng in hun respectiefflijk-eigen sfeer, toch drukt hij er op hoe noodzakelijk tusschen de juridische methode en de sociologische beschouwingwijze een wisselwerking onvermijdelijk is en hoe de reinheid van de methoden, zooals Kelsen die voorstaat, een illusie of veeleer een wetenschappelijke missing is.

Laun legt er zich op toe het punt te ontdekken vanwaar «sein en sollen» uit denzelfden wortel opschieten, namelijk uit de werkelijkheid in den breedst mogelijken zin.

Uitgaande van deze methodologische beginselen geeft ons de schrijver een uitvoerige behandeling van den democratischen staatsvorm als sociologisch probleem en hij vergast ons op zeer scherpzinnige ontleding van de begrippen «volk» en «volkswil». Bij de ontleding van dit laatste begrip krijgen wij bij den schrijver een onderzoek naar de meest recente theoriën over de sociale psychologie, waarbij vooral grondig het vraagstuk van het collectief bewustzijn wordt uitgediept. De schrijver verenigt zich echter niet met de opvatting eener collectieve ziel, zooals sommige vooral Fransche sociologen deze hebben willen voorstellen, doch erkent als ervaringsfeit het bestaan van een algemeen bewustzijn, dat ontluikt in het individu, in zooverre dit bewustzijn zich één voelt met vreemde psychische krachten, in het nastreven van een bovenindividueel eenheidsdoel. Dit bewustzijn is nu in zeer sterke mate aanwezig wat betreft het aanvoelen der gemeenschappelijke doeleinden, die worden nagestreefd door den staat en zoo adstrueert Laun een objectieve sociologische basis voor den nationalen wil, het volksbewustzijn, de sociale klassen en de

politieke partijen. Dit is een objectief element dat in elke staatsleer als onbetwistbaar gegeven van de wetenschap dient aanwezig te zijn.

Voor wat nu betreft de differentiatie tusschen heerschers en onderdanen, gaat Laun na op welke motieven de gehoorzaamheidsplicht is gegrondvest. De eeuwenoude onderzoekingen aangaande het getal van de heerschers tegenover de onderdanen hebben tenslotte zeer weinig belang. Waar het op aan komt is niet te weten wie gehoorzaamt, maar om welke reden de eenen gehoorzamen, terwijl de anderen gerechtigd zijn te bevelen. Als slotsom van zijn uiteenzettingen op dit gebied komt Laun er toe te bewijzen dat de staat, zonder onderscheid van vorm, tegelijkertijd gegrondvest is op een minimum van collectief bewustzijn en tevens op een minimum van vrees. Deze twee factoren «de vrees en het collectief bewustzijn» zijn de twee groote motieven die de organisatie van de menschen beheerschen en waaraan de staat al het goede en tevens al het kwade, dat hij gesticht heeft, moet toeschrijven. Doch van het allergrootste belang zal het dan ook worden te weten welke in den werkelijken staatsvorm de verhouding zal zijn tusschen deze beide respectieffelijke factoren, omdat zulks beslissend is voor de aanduiding van diegenen die als heerschers in den staat zullen optreden.

Schrijver betoogt dan dat, daar waar het gezag hoofdzakelijk berust op het collectief bewustzijn, het aanstellen van de heerschers afhangt van het vertrouwen der onderdanen, terwijl daar waar de vrees de voornaamste factor is de heerscher zich zal weten te handhaven, hetzij door physisch, hetzij door metaphysisch geweld, i.a.w. door de werkelijke materiele macht, ofwel door het onaantastbaar gezag van dogmen die dreigen met straffen in het tegenwoordige of in een later leven.

Een van de essentieelste conclusies welke Laun trekt uit de hiervoren samengevatte beginselen is zijn stelling dat de democratische staat juist dit staatstype is waarin de gehoorzaamheid van de onderdanen het minst berust op de vrees en het meest op het collectief bewustzijn der volksgenooten en waarin dus in laatsten aanleg het gezag hoofdzakelijk spruit uit het vertrouwen der onderdanen en waar het element van de vrees voor straf in het tegenwoordige of in het toekomstige leven tot zijn minimum is herleid.

Deze beschouwing zal ten allen tijde een van de stevigste basissen blijven waarop de democratische staatsgedachte zal berusten en zelden vonden wij ze zoo klaar en zoo overtuigend uiteengezet als in dit gedeelte van het boek van Professor Laun.

Heel wat minder overtuigend lijkt ons zijn behandeling van het vraagstuk der heerschappij van de meerderheid tegenover de minderheid. Laun betoogt

dat in den niet democratischen staat de gezagvoerders gehoorzaamd worden, dan wanneer ze niet kunnen steunen op de meerderheid der bevolking, omdat de onderdanen gelooven dat de heerschers de sterksten zijn en dit geloof kan enkel en alleen berusten op godsdienstige, metaphysische of historische dogmas en deze dogmas zullen des te sterker hun invloed doen gelden naar gelang de staat zich verder van de democratie verwijderd.

In de democratische staatsorde daarentegen onderwerpt de minderheid zich aan de meerderheid, niet op het gezag van niet te controleeren dogmas, maar ingevolge de ervaring dat de meerderheid over het algemeen sterker is dan de minderheid. In den niet democratischen staat is een omverwerping van de heerschers en hun dogmas slechts mogelijk door de revolutie, terwijl in de democratische staatsorde de politieke strijd, t.t.z. het streven naar het veroveren der macht in den staat, zich volledig vrij en volledig vreedzaam kan verwezenlijken. Hierbij dient in elk geval aangemerkt te worden hoe Laun tenslotte uitsluitend het recht tot bevelen van de meerderheid steunt op de grootere materiele macht, die deze meerderheid kan ontwikkelen. Hoe oneindig dieper is de ontleding van het majoriteitsprincipe dat Krabbe ons heeft gegeven, waar hij het grootere gezag der meerderheid in belangrijke mate laat rusten op het bewustzijn der minderheid van de noodzakelijke eenheid der rechtsnormen.

Uit zijn sociologische onderzoekingen heeft Laun dus enkele algemeene objectieve gegevens meenen te winnen, die op zuiver wetenschappelijke wijze de hoogere waarde van den democratischen staatsvorm ten overvloede bewijzen.

In het tweede gedeelte van zijn werk gaat hij over tot het juridisch onderzoek van de democratie en hij geeft ons eerst en vooral een waardevolle uiteenzetting van het beginsel der autonomie van het recht waarin hij, heelemaal in de lijn van de psychologische rechtschool, betoogt dat 't verplichtend karakter van de rechtsnormen niet spruit uit de dwingende macht van den staat, doch uitsluitend haar basis vindt in het individueel rechtsbewustzijn. In tegenstelling met de leer van Kelsen, die aanneemt dat de rechtsnorm een hypothetisch oordeel is, meent hij dat integendeel de rechtsnorm een volstrekt categorische imperatief is. Hiervan uitgaande vorsch schrijver naar de bepaling van het positieve recht en drukt hierbij de meening uit dat de positiviteit uitsluitend bestaat in het feit der werkelijke algemeene gehoorzaamheid aan den regel. Hierbij komen nu twee onderscheiden elementen te pas: eerst en vooral de invloed van de effectieve macht, van de sanctie die de gehoorzaamheid waarborgt, doch daarbij niet minder het verschijnsel van de feitelijke overeenstemming tusschen de meeste individuele

waarde-oordeelen. Op deze overeenstemming van de waarde-oordeelen bij de individuen berust de democratische staat. Hij karakteriseert zich door de afwezigheid van super-positieve rechten, die dogmatisch zijn vastgesteld in het voordeel van zekere personen of van zekere groepen. In dit verband had schrijver ook een onderzoek in te stellen naar het wezen van de vertegenwoordiging, een begrip dat onontbeerlijk is aan den democratischen staatsvorm. In de democratie is elke hoegenaamde bevoegdheid, elke functie, zelfs de hoogste, niets anders dan een verplichting van vertegenwoordiging van de heele natie. De « verplichting » die berust op den vertegenwoordiger is hoofdzaak, terwijl in den niet-democratischen staatsvorm het « recht » tot heerschen het gewichtigste is.

Als besluit van zijn juridisch onderzoek komt Laun tot deze gevolgtrekking dat in elke, hetzij rechtstreeksche of onrechtstreeksche democratie, alle organen zonder eenige uitzondering afhangen van het vertrouwen van de meerderheid der volwassenen en dat deze meerderheid regeert door tusschenkomst van haar hoofden in dien zin, dat ze de noodige bevoegdheid bezit om op elk oogenblik deze organen af te stellen. Van het oogenblik dat deze bevoegdheid verdwijnt houdt de staatsvorm op democratisch te zijn.

Deze sociologische en juridische onderzoekingen worden volledigd door een derde hoofdstuk, dat het uitvoerigste is van het boek en dat handelt over de democratie als vraagstuk van moreele politiek. Hier belanden wij heelemaal in het rijk van het « sollen », in het domein der waarde-oordeelen waar de persoonlijke meening van schrijver het meest op den voorgrond treedt en waar dan ook noodzakelijk de objectiviteit van zijn onderzoek heel wat moet inboeten. Zeer terecht echter doet Laun uitschijnen dat de waarde-oordeelen, welke ook hun oorzakelijke of metaphysische verklaring weze, een geweldigen invloed uitoefenen op het sociale leven en dat de evolutie der wereldgeschiedenis slechts kan begrepen worden wanneer wordt gevorscht naar de beteekenis van een moreel waarde-oordeel. Zoo wordt het laatste en misschien belangrijkste hoofdstuk van het werk van schrijver vereenzelvigd met een filosofie der geschiedenis, waarin volgens hem in laatsten aanleg de diepste gronden van recht en staat dienen gezocht te worden. Noch in het beginsel van de vrijheid, noch in dit van de gelijkheid kan volgens schrijver de laatste waarde van den democratischen staatsvorm gelegen zijn en ook niet in het meer of minder doorgedreven individualistisch of collectivistisch karakter van den staat, doch deze staatsvorm rust op een ethisch princip, dat in zich houdt dat in den democratischen staat het kleinste aantal individuen opgeofferd wordt en

dan nog in de minst mogelijke mate aan doeleinden en waarde-oordeelen van andere individuen, dat geen enkel individu uitsluitend een middel is voor vreemde doeleinden, maar ten allen tijde ook doel op zichzelf.

In een schitterende synthese geeft schrijver een overzicht van de historische wederwaardigheden welke dit democratisch beginsel heeft doorgemaakt en aan de hand van klare en moeilijk te weerleggen historische gegevens besluit hij dat in de geschiedenis van in de oudste tijden tot heden een voortdurenden vooruitgang van de democratische gedachten valt vast te stellen.

Prof. Laun ontwijkt echter geenszins de crisis in de staatsgedachte, die zich in dezen tijd voordoe, waar de staatsalmacht weder zoozeer op den voorgrond treedt. Hij stelt in het licht wat al schijn de werkelijkheid verdoezelt en is van meening dat het democratisch ideaal als moreele kracht werkende in de geschiedenis, niet gebroken is en zelfs niet op ernstige wijze werd aangetast. Tegenover de communistische en fascistische werkelijkheden betoogt hij, dat uit de studie der moreele en juridische waarde-oordeelen, die zich in de geschiedenis der menschheid hebben doen gelden, er een wet kan gevonden worden die hun opeenvolging regelt en die er in bestaat voortdurend van het primitief geweld voor te schrijden naar een ideaal van vrijwillige gehoorzaamheid en van vrije onderwerping aan het autonome recht. De democratie, die allerlei vormen kan aannemen en waarvan de ideale vorm ons misschien heden nog ontsnapt, is het regiem dat het best beantwoordt aan deze uiteindelijke doelstelling in de evolutie der menschheid. De groote anti-democratische bewegingen van dezen tijd leggen het er trouwens op aan massa-bewegingen te worden en door overreding en overtuiging de meerderheid, zoo niet de totaliteit van het volk, voor hun doeleinden te winnen.

En schrijver beëindigt zijn boek met dezen betekenisvollen volzin, die heel zijn werk samenvat : « L'évolution vers la démocratie à travers toute l'histoire est l'évolution de l'aristocratie de la force à l'aristocratie de la pensée. »

Dat dergelijk boek ons geschonken is geworden door een Duitscher op het oogenblik zelf dat de nationaal-socialistische regeering, waarvan de beginselen zooveer het tegenovergestelde zijn van wat in dit boek verdedigd wordt, de staatsmacht in handen nam, mag als zeer betekenisvol aanschouwd worden en wanneer het werk van Prof. Laun de meening zou weergeven van de wereld der gulcerden in het hedendaagsche Duitschland, zou deze geestesgesteldheid zonder twijfel bedenkelijk mogen lijken voor de hedendaagsche machthebbers.

Ongeveer rond denzelfden datum verscheen over hetzelfde onderwerp een boek in Nederland, het klassieke land der democratie. Het was van de hand van den gekenden criminoloog Prof. Bongers en de ondertitel ervan duidt reeds klaar de methode aan welke schrijver volgt, namelijk de sociologische en psychologische methode. Het is een zeer merkwaardig boek, dat berust op een ontzaglijke som kennis, waarvoor heel de zoo omvangrijke literatuur betreffende de problemen der democratie vroeger en nu is bestudeerd geworden en dat zich nochtans aandient zonder de minste pretentie in een simpelen en bevattelijken stijl als ware het een eenvoudig vulgarisatiewerk. Doch Bongers deelt met zoovele Nederlandsche geleerden deze groote gave de ingewikkeldste vraagstukken te kristalliseeren in enkele zeer eenvoudige beschouwingen en uit de oneindigheid van tegenstrijdige ideeën het merg van de betwisting op de duidelijkste wijze bloot te leggen.

In tegenstrijd met Laun houdt hij zich uitsluitend bezig met de sociologische studie van de democratie. Als stevige basis van zijn onderzoek begint hij met een grondige ontleding van de begrippen democratie en autocratie.

Voor het eerste begrip komt schrijver tot de hiernavolgende bepaling: «De democratie is een bestuursvorm eener collectiviteit met zelfbestuur, waaraan een groot deel harer leden, hetzij direct, hetzij indirect, deelnemen, waarbij geestelijke vrijheid en gelijkheid voor de wet gewaarborgd zijn en waarvan de leden van haar geest doortrokken zijn.»

Voor wat de duidelijkheid en de volledigheid aangaat overtreft deze bepaling de meeste van diegenen die over de democratie werden gegeven. Deze democratische staatsvorm wordt nu eerst en vooral aan een onderzoek op psychologische basis onderworpen, waarbij schrijver aantoont hoe de democratische opvatting vóór alles een kwestie is van karakter, namelijk van den socialen aanleg van den mensch en zijn actief-sympathische gevoelens.

Het belangrijkste hoofdstuk van het boek is echter datgene, gewijd aan de «sociologie der democratie». Bongers bewijst hier hoe in een homogeen milieu van beperkten omvang en met een beperkt aantal bewoners de democratische staatsvorm en geen andere zich met onweerstaanbare kracht opdringt. Dit blijkt onweerlegbaar uit de gegevens der ethnologie, uit de geschiedenis, doch vooral uit het vrij vereenigingsleven, waarin alle groepsvorming zich ontwikkelt op democratischen grondslag. In deze democratische groepeeringsvormen worden diegenen, die hiervoor de beste kwaliteiten bezitten, met de leiding gelast.

Een paar andere conclusiën, geleverd door het sociologisch onderzoek, bestaan er in dat de democratische staatsvorm niet geschikt is voor het vormen

van groote rijken, dat bij heterogene samenstelling der bevolking met groote belangentegenstellingen noodzakelijk de zwakkere groep gedreven wordt naar het democratisch ideaal, terwijl de sterkere de autocratie blijkt te huldigen, waardoor de democratie dus een label karakter krijgt.

Schrijver toont verder de gevaren aan die voor de democratische gedachte ontstaan uit het zwak selectionneeren der leiders. Hij geeft ons verder belangrijke beschouwingen over het noodzakelijk parallelisme tusschen democratie en kapitalisme in zijn hoogsten vorm.

Na deze sociologische gegevens te hebben in het licht gesteld, wijdt schrijver zijn aandacht aan de kritiek op de democratie. Dit gedeelte van het boek is heel en al schitterende polemieken. Met een bewonderenswaardige originaliteit weerlegt Bongers de on-eindige reeks bezwaren die in deze tijden vooral tegen de democratie worden aangevoerd. Meer dan wie ook heeft hij een open oog voor al deze bezwaren, doch hij wil bewijzen door een uiteenzetting van de voordeelen der democratie hoe haar onschatbare hoedanigheden maar al te weinig gewaardeerd worden: de mogelijkheid van openbare kritiek, de verantwoordelijkheid en afzetbaarheid der leiders, de ruime ontplooiing van kunst en vooral van wetenschappen, dank zij de mogelijkheid van de vrije uiting der gedachte, de onbeperkte mogelijkheden van opgang voor het begaafde individu, de mogelijkheid van vrije groepeeringsvormen volgens eigen belang en inzicht, de verdraagzaamheid die spruit uit de relativistische levensopvatting, die ook de betrekkelijkheid van de eigen meening erkent, de vreedzame oplossing der machtsverschuivingen, de grootere vredelievendheid in de buitenlandsche politiek.

Karakteristiek is het besluit van schrijver: «Al mocht de democratie alle fouten hebben die haar vijanden haar toedichten, dan zou zij toch boven iederen anderen bestuursvorm vóór hebben dat zij volgens haar wezen de mogelijkheid heeft deze fouten te verbeteren.»

In een bijzonder deel onderzoekt de auteur de toepassingen van de democratie in het practische staatsleven, namelijk wat betreft het referendum, het parlementarisme, de arbeidswetgeving, het bedrijfsleven.

Deze hoofdstukken zijn gekenmerkt door een reusachtige belezenheid, die op superieure wijze wordt beheerscht door een bewonderenswaardig «gezond verstand» en waarin op elke bladzijde eigenaardige en nieuwe opmerkingen den lezer verrassen.

Als slotsom van zijn onderzoek besluit Bongers dat de democratie onuitroeibaar is, «wijl zij diep in den menschelijken aanleg, in zijn soortgevoel verankerd is». In homogeen milieu dringt zij zich on-

weerstandbaar op, terwijl in heterogeen milieu de groepen, wier belang berust bij het autocratisch bestuur van de maatschappij, steeds de democratie langs haar zwakke kanten trachten te treffen.

Het merkwaardige van het besluit van Bongers is wel dat hij aantoonde hoe de democratie steeds selectie geweest is van de goede leiders en hoe haar stevigheid hoofdzakelijk van deze selectie afhangt. «De besten te kiezen is de taak der democratie».

* * *

De inhoud van deze beide boeken toont ons welke uitgestrekte terreinen er nog te ontginnen zijn op het gebied van het wetenschappelijk onderzoek der democratische gedachte.

Het blijkt weer eens hoe vreemd het inzicht van zooveel onzer tijdgenooten staat tegenover de wezenlijke eigenschappen van den democratischen staatsvorm en hoezeer de heftige strijd, welke thans tegen de democratie gevoerd wordt, berust op onbegrip en verkeerde voorstelling.

Het is gelukkig dat tegenover de ontzaglijke massa strijdschriften en pamfletten, waarin de democratie wordt aangevallen, meestal op zoo weinig doorachte wijze en op zoo weinig wetenschappelijken grond de aanhangers der democratische gedachte kunnen wijzen op twee werken van zoo hoge wetenschappelijke waarde als deze van Laun en Bongers.

René VICTOR.

RECHTSPRAAK

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN.

2e Kamer. 1 Juli 1935.

Voorzitter : M. Heimbürger.

Rechtsers : MM. Delvaux en Paës.

Pleiters : Mters Gryspeerdt, Oyen en R. De Jongh.

VERZEKERINGEN. — VERVAL. — NIET TIJDIG OVERMAKEN VAN DAGVAARDING. — BEPERKING.

Wanneer de verzekeringsvoorwaarden niet bepalen dat het verzuimen van het tijdig mededeelen eener citatie een automatisch verval na zich sleept, dient nagegaan te worden of de nalatigheid van den verzekerde aan verweerster eenige schade heeft berokkend. Wanneer de verzekeraar het bewijs niet levert eener schade die door het toedoen van haren verzekerde zou ontstaan zijn kan hij geen verval van rechten inroepen.

Van Fulden en Phenix Belge t/ Voorzienigheid

Gezien de inleidende dagvaarding van 9 April 1935, geregistreerd, waardoor de eerste eischers, handelende zoo in eigen naam als in hare hoedanigheid van wettige voogdes harer twee minderjarige kinderen, eenerzijds, en de verzekeringsmaatschappij Le Phénix Belge anderzijds, tegenover verweerster optreden, ingevolge art. 1166 van het Burg. Wetboek, om betaling te bekomen van zekere schadevergoedingen die hun toegekend werden door een vonnis der Boetstraffelijke Rechtbank van Antwerpen dd. 20 Juni 1934, bekrachtigd door een arrest van de 9e Kamer van het Beroepshof te Brussel, dd. 15 December 1934, uitgesproken ten laste van genaamden Petrus De Weerd en Franciscus Ruts, die met verweerster een verzekeringsovereenkomst hadden gesloten om hunne burgerlijke verantwoordelijkheid tegenover derden te dekken.

1° Omtrent de geldigheid der citatie :

Overwegende dat indien volgens verweerster de

wetsbepalingen betreffende de vertegenwoordiging in rechte der onderlinge verzekeringen niet werden nageleefd, door haar niet wordt bewezen dat eene vennootschap die de rechtspersoonlijkheid bezit niet zelfstandig als verweerster zou kunnen optreden.

Overwegende dat de bepalingen van art. 61 van het wetboek voor Burgerlijke rechtspleging in eigen zin dienen opgevat en dat par. 2 van dit artikel ter zake door de eischeressen niet werd miskend, des te minder waar het exploit, bij toepassing van art. 69 van bedoeld wetboek, aan verweerster werd beteeënd in haren maatschappelijken zetel en er sprekende met den persoon van haren bestuurder, den heer J. Mortelmans, en waar deze laatste namens de verweerster zelfstandig in rechte staande persoon, pleitbezonger aanstelde.

II. Omtrent het bedrag :

Overwegende dat verweerster aanvoert ingevolge verzekeringsvoorwaarden hare verzekerden slechts tot 150.000 fr. te vrijwaren en de gevorderde bedragen dus in elk geval tot dit beloop hoeven herleid;

Overwegende dat de eischeressen vanzelfsprekend geen uitgebreider aanspraak tegenover de verzekeraarster kunnen doen gelden dan beide verzekerden zelf; dat het bedrag van 150.000 fr. echter een kapitaal is en dat de rechterlijke interesten vanaf den datum der citatie verschuldigd zijn overeenkomstig art. 1153 van het B. W., daar zij eene schadeloosstelling uitmaken wegens de weigering tot onmiddellijke betaling van de gevergde som over te gaan;

Overwegende dat verweerster steeds hare verzekeringsvoorwaarden inroepende, beweert dat de hoofdsom van 150.000 fr. tot 112.000 fr. moet gereduceerd worden, daar hare verzekerden zich hebben plichtig gemaakt aan tekortkoming of inbreuk aan de wetten, besluiten of verordeningen, betreffende de veiligheid van personen;

Overwegende dat uit de hierboven aangehaalde vonnis en arrest niet blijkt dat dergelijke tekortkoming of inbreuk werd weerhouden of gepleegd ten laste der of door betichten De Weerd en Ruts, welke enkel bij toepassing van artikels 418 en volgende van het strafwetboek en 1382 en 1383 van het B. Wb., werden veroordeeld en niet

eens werden vervolgd wegens overtreding van bijzondere bepalingen die de veiligheid van personen beschermen.

III. Omtrent het opgeworpen verval :

Overwegende dat verweerster aan hare verzekerden in wier rechten en verplichtingen de eischeressen thans opvolgen, verwijt het ongeval niet verklaard te hebben binnen de 48 uren, de dagvaarding en andere stukken betreffende het geding niet binnen denzelfden termijn te hebben medegedeeld, en verder zonder schriftelijke toelating van haren bestuurder voor het gerecht te zijn verschenen, zoodat verweerster het geding niet meer naar goedgevallen heeft kunnen leiden en menen; dat al deze verzuimingen afzonderlijk of samengenomen, haar machtigden alle tusschenkomst ten bate harer verzekerden te weigeren, wegens verval;

Overwegende dat omtrent de ongevalsverklaring de toestand zich in feite als volgt voordeed;

Ruts en De Weerd, kleine aannemers, waren verzekerd bij de «Gemeenschappelijke Kas», gevestigd Frankrijklei, 64, te Antwerpen, bestuurder J. Mortelmans, voor alle ongevallen die aan hun personeel konden overkomen in of ter gelegenheid van de uitvoering der arbeidscontracten; deze «Gemeenschappelijke Kas», en de verweerster vormen twee vennootschappen, waarvan de maatschappelijke zetel, burelen, directie, dezelfde zijn zoodat kennisgeving van een ongeval aan de gemeenschappelijke kas, en meer speciaal aan haren directeur J. Mortelmans, noodzakelijkerwijze door denzelfden heer J. Mortelmans, bestuurder van de verweerster, bekend is in hoofde van deze laatste. De aannemers Ruts en De Weerd vergenoegden zich een enkele ongevalsverklaring bij den heer J. Mortelmans, in te dienen en waren dan ook overtuigd dat deze verklaring voor beide zoogezegde zustervennootschappen bestemd en dienstig was;

Overwegende dat de enkele weigering van verweerster de ongevalsverklaring bij de Rechtbank over te leggen dezen uitleg niet voldoende staft doch dat het doorslaand bewijs dat verweerster wel in kennis van het ongeval werd gesteld, blijkt uit de houding van verzekeraarster zelf : inderdaad, op 1 Juni 1934 liet «De Voorzienigheid» weten aan de firmanten De Weerd en Ruts, dat zij alle tusschenkomst weigerde : 1° omdat de vennoten de dagvaarding laattijdig afgaven, 2° omdat zij zonder behulp der verzekeringsmaatschappij hunne verdediging hadden voorgedragen, en zij zich dus niet beriep noch wenschte te beroepen op een vermeend verzuim van ongevalsverklaring;

Overwegende dat evenmin kritiek werd uitgeoefend wegens het niet mededeelen van andere stukken betreffende het geding zoodat verweerster de houding van verzekerde nooit heeft afgekeurd tenzij in verband met het niet afleveren der citatie om voor de boetstraffelijke rechtbank te verschijnen en met de verschijning ter rechtbank zonder bijstand van een door verweerster aangestelden raadsman;

Overwegende echter dat noch de verzekeringsbepalingen noch de standregelen der vennootschap «De Voorzienigheid», waarvan de firmanten deel uitmaken, bepalen dat het verzuim aan mededeeling eener citatie op strafgebied een automatisch verval na zich sleept.

Overwegende dat dus enkel dient nagegaan te worden of de onwetendheid of nalatigheid der verzekerden aan de verweerster de minste schade heeft kunnen

berokkenen (Rév. Ass. Resp. 1930-533 en 556- Jur. Comm. Bruxelles 1930, 193 Brúx. Ass. 19, 28, 184);

Overwegende dat verweerster het bewijs niet levert noch aanbiedt eener schade die door het toedoen van hare verzekerden zou ontstaan zijn; dat de boetstraffelijke rechtbank overigens de zaak met opzet uitselde om aan de verweerster toe te laten de verdediging der betichten op zich te nemen; dat betichten daarenboven beroep aantekenden tegen het uitgebracht vonnis en het dus volledig vrijstond aan verweerster al was het dan eventueel ook onder voorbehoud van al hare rechten een raadsman te belasten met de verdediging der betichten voor het Hof van Beroep te Brussel. (Rechtbank van eersten aanleg Kortrijk, 12 Mei 1934 in zake Van Houcke t/ Marchal);

Overwegende dat betichten zich verplicht achtten tengevolge der afwijzende houding hunner verzekeraars, zelf een raadsman aan te stellen en dat evenmin vaststaat dat in hunne keus, betichten zouden gehandeld hebben in tegenstrijd met de belangen, van verweerster, vooral waar de persoonlijke belangen der betichten in eene niet onaanzienlijke mate strookten met deze der verzekeraarster;

Overwegende dat tegenover de firmanten Ruts en De Weerd in de speciale omstandigheden der zaak zooals hierboven uiteengezet, geen verval toepasbaar is;

IV. Overwegende dat volgens het arrest aan de eerste eischeres en aan haar kinderen een som van 81.860 fr., 92 werd toegekend en dat aan tweede eischeres 132.915.75 ten goede kwam;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle andere tegenstrijdige besluiten van de hand wijzend;

Verklaart den eisch tevens ontvankelijk en gegrond, veroordeelt de verweerster te betalen : aan de eerste eischeres, persoonlijk en qualitate qua, de som van 57.529.75 fr., met de rechterlijke intresten, vanaf 9 April 1935; aan de tweede eischeres, de som van 92.470.25 fr., insgelijks met de rechterlijke intresten vanaf 9 April 1935, veroordeelt de verweerster tot al de kosten van het huidig geding.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE GENT.

2e Kamer, 10 Januari 1935.

Id. Voorzitter : M. K. Reyckler.

Rechters : MM. de Lanier en Van den Abeele.

I. — AANSPRAKELIJKHEID. — SCHADE AAN WATERWEGEN TOEGEBRACHT DOOR AUTO-TOEPASSING K. B. 22 APRIL 1929.

II. — WATERWEGEN. — SCHADE AAN AANHOORIGHEDEN. — BORG SOM. — VERZAKING. — NIETIGHEID.

I. — Artikel 2 van het Koninklijk Besluit van 22 April 1929, artikel 98 van het K. B. van 1 Mei 1889 vervangende, is niet alleen toepasselijk op schippers maar op gelijk welke gebruikers van de waterwegen en hunne aanhoorigheden die aan deze werken of aanhoorigheden schade toebrengen. Het is dus ook van toepassing op autos die aan een brug of andere aanhoorigheden der waterwegen schade toebrengen.

II. — Het Beheer heeft het recht niet te verzaken aan het storten der borgsom voorzien bij art. 2 van het K. B. van 22 April 1929.

D. en P. t/ O. M.

Overwegende dat D. Jean en P. Julien voor de Rechtbank verschijnen onder betichting van :

De eerste :

A. bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder inzicht om den persoon van een ander aan te randen, onvrijwillige slagen of verwondingen te hebben veroorzaakt aan Campe Maria en Cornelis Isidoor.

Met samenhang : B. geleider van een voertuig, een beweegbare brug overgestoken te hebben met een snelheid grooter dan die van een voetganger.

C. op een brug een wielrijder te hebben voorgestoken.

D. door zijn daad, met een autorijtuig schade te hebben veroorzaakt aan de leuning der brug over de Leie te Deynze.

E. geweigerd te hebben borg te storten ter voldoening van het bestuur, of te storten hetzij in handen van den agent die de averij bestatigd heeft, 't zij in handen van den kassier van den Staat door hem aangeduid, de som noodig geoordeeld om den Staat te vergoeden voor zijne uitgaven en kosten, te Deynze den 2 Juni 1934.

De tweede, om zich burgerlijk en hoofdelijk voor het geheele verantwoordelijk te hooren verklaren voor de kosten en boeten die zullen uitgesproken worden ten laste van den betichte D., zijn aangestelde, die de schade heeft veroorzaakt in de verrichtingen waarvan hij door hem gelast was.

Dat de feiten sub. litt. B. en C. bestanddeelen zijn van het feit sub. litt. A.

Overwegende dat de feiten sub. litt. A, B. en C., ten volle bewezen zijn en trouwens niet betwist worden.

Overwegende dat D. echter betwist dat art. 2 van het K. B. van 22 April 1929, dat art. 98 van het K. B. van 1 Mei 1889 vervangt, zou toepasselijk zijn op de autos, en beweert dat het enkel de eigenaars en schippers van sleepboten bedoelt;

Overwegende dat men op deze stelling niet kan ingaan, omdat zij in tegenstrijd is met de bewoordingen van de aangehaalde beschikking, die uitdrukkelijk bepaalt dat «de eigenaars en schippers van de vaartuigen en gelijk welke gebruikers van de waterwegen of hun aanhoorigheden, verantwoordelijk zijn tegenover den Staat voor alle schade door hen aan den waterweg, aan zijne aanhoorigheden en aan de kunstwerken toegebracht.

Overwegende dat het dus niet betwistbaar is dat het feit, de leuning der brug over de Leie te beschadigen, onder toepassing valt van hoogervermeld artikel;

Overwegende dat D. ten onrechte beweert dat de betichting onder litt. E. moet wegvallen, omdat de Staat, door aan de Verzekeringsmaatschappij «Le Phenix Belge», verzekeraarster van P., op 22 Juni 1934 de toelating te geven de schade te doen herstellen door den aannemer M. ipso facto zijn recht zou hebben opgegeven een borgtocht te eischen;

Dat deze bewering totaal onaannemelijk is, omdat zij niet overeenstemt met de werkelijkheid; dat immers, toen de Staat, hooger vermelde toelating gaf, hij in dezelfde mededeeling deed kennen, dat hij niettemin verzocht dat eene borgsom van 8183,78 frank

zou worden gestort binnen de 48 uren, en dat zooniet de zaak rechterlijk zou worden vervolgd;

Overwegende dat, ondanks de herhaalde verwittigingen van het Beheer, deze storting nooit gedaan werd;

Overwegende dat het Beheer trouwens het recht niet had te verzaken aan de storting der borgsom voorzien bij art. 2 van het K. B. van 22 April 1929; dat immers de verplichting door dit artikel opgelegd een maatregel is van algemeene politie die de openbare orde aanbelangt; en dat alle verzaking vanwege het beheer van geener waarde ware geweest; (Hof van Cass. 14 Mei 1923, Pas. 1923-1-305). Burg. Rb. Brugge, 15 Januari 1913, Pas. 1914-3-24).

Overwegende dat het blijkt uit stuk 5 (bundel van den Belgischen Staat), dat onmiddellijk na 't ongeval, D. uitgenoodigd werd door den Bruggewachter, eene borgsom van 10.000 fr. te storten, waarop D. antwoordde dat hij de patroon niet was, en ook dat hij dit niet kon geven; dat de bewering van D. «dat hij niet uitgenoodigd werd de borg te storten, en niet wist aan wie hij ze later moest storten, geen steek houdt, vermits zijn patroon, door hem op de hoogte gebracht, al de noodige inlichtingen ontvangen heeft van den Staat. (Zie stuk 6 bundel van den Belgischen Staat).

Overwegende dat al de feiten der dagvaardiging dus ten laste van D. bewezen zijn.

Over den eisch der Burgerlijke Partijen.

I. Overwegende dat de eisch der B. P., C. E. ten volle gerechtvaardigd is, en het bedrag der geëischte som niet wordt betwist.

II. — Belgische Staat.

Overwegende dat de B. P. haren eisch vermindert op 6890.60 fr. + 10 % = 7579.66 fr. : dat deze som gerechtvaardigd is; dat er geene redenen bestaan om het aanbod van D. en P. «6800 fr. te storten aan den Staat ten titel van schadevergoeding», voldoende te verklaren; dat het immers ten gevolge is hunner hardnekkige weigering de borgsom te storten dat de Staat, gebruik makende van het recht hem door art. 2 van het K. B. van 22 April 1929 toegekend, de schade heeft doen herstellen op hun kosten; dat er hun evenmin akte dient gegeven te worden van eenig voorbehoud tegen den Staat die gehandeld heeft binnen de palen van zijn recht;

Om deze redenen, de Rechtbank,

Alle verdere of strijdige conclusies verwerpende als ongegrond;

Gezien art. 418-420 85 Stwb., 194 Wb. Str. rechtspl., W. 1 Aug. 1899 art. 2, W. 1 Aug. 1924 art. 2 par. 1, 2 en 4, K. B. 1 Juni 1931, K. B. 5 Juni 1928, art. 1, K. B. 22 April 1929 art. 2, W. 6 Maart 1818,

Veroordeelt D. voor de feiten A-B en C. verzachtende omstandigheden aannemende, 100 fr. × 7 of 1 maand gevang;

Voor feit D. tot eene geldboete van 42.40 fr. × 7 of 12 dagen gevang;

Voor feit E. tot eene geldboete van 42.40 fr. × 7 of 12 dagen gevang;

Veroordeelt D. tot de kosten.

En rechtdoende op de burgerlijke eischen;

I. Veroordeelt D. en P. solidair te betalen aan C. de som van 695.50 fr. met de gerechterlijke intresten; verwijst ze solidair in de kosten;

II. Veroordeelt D. en P. solidair te betalen aan den Belgischen Staat de som van 7579.66 fr. met de gerechterlijke intresten; verwijst ze solidair in de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST NIKLAAS

27 Februari 1934.

Voorzitter : Mter De Cleene.

Referendaris : M. Thuysbaert.

Pleiters : Mters Melis en P. De Schrijver (van Antwerpen)

VERKEER. — OVERTREDING. — BURGERLIJKE VORDERING. — VERJARING.

Zelfs wanneer een autovoerder wegens een overtreding van de wet op het verkeer door de Boetstrafelijke Rechtbank veroordeeld is, waar tevens straf uitgesproken werd wegens inbreuk op art. 418, S. W. B., verjaart de burgerlijke vordering ingesteld door een derde, wien dit ongeval stoffelijke schade berokkende, na één jaar, indien de vordering enkel gesteund werd op een overtreding van het reglement op het verkeer.

De Winter t/ De Sutter..

Gezien de dagvaarding van 2 Nov. 1932. Geregistreerd;

Aangezien de vraag strekt ten einde gedaagde «zich te zien en hooren veroordeelen om aan den aanlegger te betalen voor de redenen vermeld in de dagvaarding, de som van fr. 15.375,50 met de rechterlijke intresten en de proceskosten, bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet of beroep en zonder borg»;

Gezien de dagvaarding van 19-1-34, strekkende tot hervatting van het geding, ingeleid bij dagvaarding van 2 Nov. 1932, geregistreerd.

Aangezien aanlegger De Winter aanvoert in de inleidende dagvaarding dat hij op 24 Oct. 1931, komende op de groote baan Antwerpen-St Niklaas, ter hoogte der Bellestraat en rijdende naar Sint Niklaas, werd aangereden door verweerder De Sutter;

Dat, blijkens vonnis der Rechtbank van Dendermonde van 25 Jan. 1932, bekrachtigd door arrest van het Hof van Beroep te Gent, in datum 77 Juni 1932, verweerder De Sutter strafrechtelijk verantwoordelijk is voor de aannijding om «met de auto dien hij geleidde, de rechterzijde van den steenweg niet te hebben gehouden, zijnde de overtreding voorzien door het Kon. Besluit van 1 Juni 1931, art. 1;

Aangezien het blijkt uit de termen der inleidende dagvaarding, dat aanlegger De Winter, zijn eisch grondt op die fout voor dewelke verweerder De Sutter veroordeeld werd én door de Boetstrafelijke Rechtbank te Dendermonde én door het Hof van Appèl te Gent, en dat geen ander grief tegen De Sutter wordt aangevoerd;

Aangezien de Wet van 1 Aug. 1899 beschikt in het art. 7, dat de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering voortspuitende uit een overtreding van de Wet en de reglementen van de politie op het vervoer en het verkeer, verjaren na verloop van ten volle één jaar te rekenen van den dag waarop de overtreding werd begaan;

Aangezien het vaststaat dat het aangeklaagde feit gepleegd werd den 24 October 1931 en de burgerlijke rechtvordering pas den 2 November werd ingesteld;

Dat diensvolgens, op laatstvermelden datum, de rechtvordering verjaard was;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart de verjaarde rechtswordering niet ontvankelijk, verwijst aanlegger in de kosten.

NOTA. — cfr. Hof van Beroep te Brussel, 14-7-23 Rev. des ass. et des resp. 1929, 373.

VREDEGERECHT TE BEVEREN-WAAS.

4 Juni 1935.

Vrederechter : Van Nuffel, Jozef

Pleiters : Mters Crets en Van Nespen.

RECHTSPLEGING IN BURGERLIJKE ZAKEN. — VREDEGERECHT. — VEREENVOUDIGDE PROCEDURE. — BEPERKING.

Een dagvaarding voor den Vrederechter, zelfs indien de gevraagde som minder dan 1.000 frank bedraagt, mag niet toegepast worden indien, volgens de algemeene regels van de bevoegdheid, de Vrederechter niet in laatsten aanleg zou uitspreken.

Van Goey t/ Van Berlo.

Gezien de inleidende dagvaarding van deurwaarder Henri De Swaef te Beveren-Waas, in dagteekening van vijf en twintigsten Mei negentien honderd vijf en dertig, niet geboekt.

Overwegende dat de eisch strekt tot betaling eener som van zes honderd vijf en twintig frank, verschuldigd voor achterstallige huishuur en tot het hooren beslissen dat verweerder voor vijftienden Juni 1935, het huis door hem bewoond, zal moeten ontruimen en ter beschikking stellen van eischer;

Overwegende dat de betwistingen aangaande de huurverbreking van pachten bepaald worden door de nog te vervallen huurgelden (artikel 26 der wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid).

Overwegende dat partijen het eens zijn om de pachtovereenkomst te aanzien als vallende onder de wettige huurverlenging volgens de wet van 31 October 1934, zoodat voor het vaststellen der bevoegdheid zeven maanden huishuur aan 125 frank per maand in aanmerking komen, hetzij 876 frank, plus 625 frank, bedrag der achterstallige huishuur, zoodat het geding slechts van onze bevoegdheid is in eersten aanleg;

Overwegende dat de dagvaarding aldus niet mocht gedaan zijn volgens de uitzonderlijke en goedkope pleegvormen voorzien bij het Koninklijk besluit van 13 Januari 1935, en moest geboekt zijn binnen de vier dagen op straf van nietigheid en dat de overtredende deurwaarder verantwoordelijk is voor die nietigheid. (art. 34 der wet van 12 December 1798- 22 frimaire jaar VII);

Om deze redenen :

Wij Vrederechter, tegensprekelijk en behoudens hooger beroep :

Zeggen voor recht dat de dagvaarding nietig is.

BIBLIOGRAPHIE

HARRY

door August Van Cauwelaert.

De bekroning van dit boek door de jury der provincies Antwerpen, Limburg en Oost-Vlaanderen brengt ons de gelegenheid enkele woorden te wijden aan het laatste werk van den Heer Politierechter August Van Cauwelaert.

Zoo de bespreking der lyrische geschriften van den schrijver der Liederen van Droom en Daad en der Liederen voor Maria het kader van het Rechtskundig Weekblad zou te buiten gaan, is dit echter niet geval voor wat den roman «Harry» betreft, waar Van Cauwelaert naast zijn dichtelijke beschouwingen, zijn kennis van het harde of banale landelijke en steedsche leven, tevens de gelegenheid vindt bij de ontleding van den romanheld Harry Witsen zijn psychologische ervaring mede te deelen en ons te doen schouwen in de levensfasen van dezen man, die erfelijk belast, door miserie en ongeluk aan den drank geraakt, in een vlaag van afgunst een doodslag begaat en geleidelijk langs wroeging, gelatenheid en opstand, om tenslotte de rust terugvindt der vergeving in het vaderlijke huis. Dit vaderlijke huis, dat hij eens ontloopen was omdat de vader boven zijn kinderen stond, en niet tusschen hen.

Vele bladzijden zijn van een ontroerende schoonheid: de dood der vrouw en van het jonge kind, die Witsen's leven voor goed ten onder brengen; de strijd tusschen onderzoeksrechter en verdediging en tenslotte het verdicht:

«En wanneer eindelijk hard en akelig de bel door het gebouw galmt, zit Harry daar levenloos. Kom, zegt de gendarm. Het is geen mensch meer, die hier gaat, het is een wrak. Maar in de gang komt een der gendarmen hen tegemoet.

-- Gij hangt, zegt hij alleen.

Harry bekijkt hem. Doch de andere antwoordt: dat wist ge toch op voordand. O, maar Harry is geen wrak. Daar zit nog kracht in hem... Hij wankelt de zaal weer binnen; hij zit weer in de box en alle oogen branden op hem. En de voorzitter leest... leest... artikelen en artikelen en dan — er is een ademlooze stilte over de zaal — dan komt de straf. Bij toepassing van verzachtende omstandigheden vijftien jaar gevang. De advocaat is tevreden; het is een succes; het had vijf en twintig, het had levenslange dwangarbeid kunnen zijn. Maar Harry hoort: vijf-tien jaren gevang. Dat kan niet en dat zal niet. En het is plots of de kracht van Peer den Horzel in hem vaart... Hij begint te beven... en hij ziet opeens den deurwaarder die hemd en kleeft en alles van Piroe, dat daar op de tafel ligt, bij elkaar scharrelt en opeens springt hij recht en raast: «Blijf daar af, schoelie... dat is van mij. Dat heb ik voor haar gekocht.» Maar vuisten hebben hem vastgegrepen; de zaal rumoert en Harry wordt met geweld uit de box en buiten gesleurd.»

Dan volgen de lange gevangenisuren, dagen en jaren en tenslotte de bevrijding.

Al deze beschrijvingen, waar naast de diepste momenten van geestelijke instorting en verval telkens de straal der goddelijke Voorzienigheid en vergeving en het meteloos begripen van alle miserie en leed doorpriemt, maken van dit boek een schoon en boeiend geheel. Het schoone en eenvoudig beschouwende geloof dat wij uit Van Cauwelaert's dichtbundels kenden, is hier in het strijperk gekomen met de laagste en slechtste instincten van het booze hart. Door de genade, de loutering en het gebed wordt de triomf van het goede bevestigd.

Dit boek, dat goed verzorgd werd uitgegeven door P. N. Van Campen en Zoon, uitgeversbedrijf te Amsterdam, verdient ons aller belangstelling. De schrijver weze er van harte mee gelukgewenscht!

Fr. W.

WETGEVING

KONINKLIJK BESLUIT VAN 20 JUNI 1935 TOT REGELING VAN DE HANDELSBEURZEN EN VAN HET BEROEP VAN WISSELAGENT.

VERSLAG AAN DEN KONING

Sire,

Het koninklijk besluit n° 84 van 30 Januari 1935 tot regeling van de handelsbeurzen en van het beroep van wisselagent is van kracht sedert 1 Februari.

Geen ernstige moeilijkheden hebben zich voorgedaan bij de toepassing van het nieuwe voor de beurzen geldende stelsel en bij het in gang zetten van de regeling van het beroep van wisselagent.

Toch is het wenschelijk enkele bepalingen te wijzigen of nader te omlijnen.

I. Artikel 71 stelt de inschrijving op de lijst der wisselagenten van een beurs of achteraan op die lijst onder de wisselagentcorrespondenten afhankelijk van de vervulling van verscheidene voorwaarden. Een van die voorwaarden, voorgeschreven door 5° van bedoeld artikel, is dat de candidaat moet voorgesteld zijn door twee peters die sedert ten minste vijf jaar op de lijst ingeschreven zijn; gedurende drie jaar te rekenen van den dag der inschrijving, blijven deze laatsten borg voor de beroepsverbindenissen van den nieuwen wisselagent, elk tot beloop van een bedrag van 25.000 frank.

Ofschoon het peterschap een onbetwistbare waarborg van zedelijken aard is, waarvan het beginsel moet worden behouden, toch dient erkend dat de geldelijke verantwoordelijkheid die uit dien hoofde op den peter rust, feitelijk niet te wettigen is. Het door dezen laatste verleende patronaat is van uitsluitend zedelijken aard; het mag geen aanleiding zijn tot stoffelijke gevolgen wegens feiten waarin de peter geen deel heeft. Dergelijke aansprakelijkheid kan trouwens de toepassing van de wet in den weg staan. Degenen die er aan bloot staan zou zij er kunnen toe bewegen elk peterschap van de hand te wijzen of het afhankelijk te stellen van waarborgen die voor den candidaat een nieuwen last zouden betekenen en die gelegenheid tot misbruiken zouden kunnen geven. De voorgestelde wijziging heeft dan ook ten doel, terwijl het peterschap zelf behouden blijft, de persoonlijke geldelijke verantwoordelijkheid die er voor den peter aan verbonden was, af te schaffen.

II. Vervolgens dienen de voorwaarden van inschrijving op de lijst van een tweede beurs vollediger geregeld. Dit is het doel van de in artikel 72 voorgestelde wijzigingen volgens dewelke een wisselagent, alvorens te kunnen worden ingeschreven op de lijst van een tweede beurs, moet voldoen aan de volgende nieuwe voorwaarden: 1° hij moet een proeftijd van zes maanden bij bedoelde beurs hebben gedaan; 2° hij moet een bijkomend beroepsexamen afleggen vóór de afgevaardigden van de commissie van die beurs. De gebruiken verschillen van beurs tot beurs. Het vervullen van de opgelegde twee nieuwe voorwaarden zal de commissie van de tweede beurs in de mogelijkheid stellen zich behoorlijk te vergewissen van de geschiktheid van dengene die vraagt zijn bedrijf te mogen uitoefenen bij de onder haar gezag staande beurs.

Aan den anderen kant past het dat, ingeval een wisselagent of een wisselagentcorrespondent zich laat inschrijven op de lijst of achteraan op de lijst van twee of meer beurzen, de gevorderde zekerheid niet als een verbodende maatregel voorkomt. De nieuwe voorschriften van artikel 72 bepalen dan ook het bedrag van de zekerheid die mag geëischt worden.

Artikel 91 van het besluit van 30 Januari 1935 bepaalt dat alleen de wisselagenten die onafgebroken sedert de oprichting van de beurs of sedert ten minste tien jaar

op de lijst ingeschreven zijn, tot lid van de beurscommissie kunnen verkozen worden.

De aan dat artikel aangebrachte wijzigingen bepalen dat het niet volstaat op de lijst ingeschreven te zijn; de wisselagent moet, gedurende gansch den bedoelden tijd, het recht van noteering hebben gehad, recht dat hem, door toepassing van bepaalde tuchtmaatregelen, kan ontnomen worden.

Op grond van gelijke redenen, wordt dezelfde wijziging aan artikel 101 aangebracht.

Het spreekt van zelf dat die bepaling geen terugwerkende kracht heeft.

III. Om, op een nog meer doeltreffende wijze, sommige verkregen rechten te vrijwaren, is het van belang de overgangsbepalingen van de artikelen 114, 115 en 116 van het besluit nader te omlijnen.

In navolging van het bepaalde artikel 117, laten de in artikelen 114, 115 en 116 voorgestelde teksten den Minister van Financiën toe, de beurscommissie gehoord, vrijstelling of vermindering van de zekerheid te verleenen in de door die bepalingen voorziene gevallen.

IV. Artikel 75, § 1, laat aan de personen of maatschappijen die het beroep van bankier uitoefenen toe, orders tot inkoop of verkoop van openbare fondsen of van deviezen te ontvangen, zoo goed als de wisselagenten en de wisselagentcorrespondenten. Zij moeten evenwel doen blijken van de nederlegging van een zekerheid waarvan het bedrag en de modaliteiten door den Minister van Financiën worden vastgesteld.

De door die bepaling bedoelde bankinrichtingen zijn degenen die algemeen als dusdanig bekend staan. Toch is het te vreezen dat sommige instellingen misbruik zouden maken van de vrijheid die door den huidige stand van onze wetten aan gelijk wie gelaten wordt om zich bankier te noemen. Zij zouden er het middel in kunnen vinden om, door eenvoudig de bij artikel 75, § 1, vereischte zekerheid te storten, de bepalingen betreffende de erkenning van den titel van wisselagentcorrespondent te ontduiken, des te meer daar bedoelde bepalingen, bij wijze van overgangsmaatregel, door artikel 116, eerste alinea, werden verzacht voor de handelaars in openbare fondsen en deviezen die hun handel reeds uitoefenden vóór den datum waarop de grendelwet van 28 December 1931 van kracht is geworden.

Het is om dergelijk gevaar te weren dat het ter uitvoering van artikel 75, § 1, genomen ministerieel besluit van 15 Maart 1935 (Staatsblad van 27 Maart 1935), waarbij het bedrag en de modaliteiten der van de bankiers gevorderde zekerheid werden vastgesteld, bepaald heeft dat voortaan een minimum-kapitaal zal worden geëischt van degenen die het voordeel van de bepalingen van bedoeld artikel wenschen te genieten. Twijfel is evenwel gerezen omtrent de vraag of die eisch — al strookt hij met de bedoelingen die leidden tot het ontstaan van artikel 75 — wel degelijk overeen te brengen was met de letter van bedoelde bepaling.

Met het oog op meer nauwkeurigheid en in afwachting dat de regeering, — zooals zij het voornemens is, — het bijzonder wettelijk statuut zal kunnen tot stand brengen, waardoor elke dubbelzinnigheid omtrent de hoedanigheid van bankier zal kunnen worden opgeheven, is het gepast gebleken artikel 75 te wijzigen, inzonderheid tot het invoeren van de uitdrukkelijke voorwaarde, waarbij een minimum-kapitaal vereischt wordt.

Een nieuw ministerieel besluit zal de modaliteiten van uitvoering nader bepalen.

V. De andere, aan het besluit van 30 Januari 1935 voorgestelde wijzigingen, betreffen bijna uitsluitend den vorm. Een van die wijzigingen heeft ten doel de leden van de beurscommissies en van de commissie van beroep, die op 15 October 1934 in bediening waren, na 31 December 1935 herkiesbaar te maken. De andere wijzigingen zijn verbeteringen van materiëelen of typografischen aard.

In verband hiermede dient er op gewezen dat er, op den 4ⁿ regel van de 7^e alinea van het verslag aan den

Koning, behoorende bij het besluit dat het Uwe Majesteit behaagd heeft op 30 Januari van dit jaar te onderteekenen, dient gelezen « artikelen 75, 75bis en 111 » in plaats van « artikel 75bis, § 2 ».

LEOPOLD III, Koning der belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op artikel 1 n° III, litt. a, van de wet van 31 Juli 1934, verlengd en aangevuld door de wetten van 7 December 1934, en 15 en 30 Maart 1935, waarbij aan den Koning bepaalde machten toegekend met het oog op het economisch en financieel herstel en de vermindering van de openbare lasten;

Herzien Ons besluit n° 84, van 30 Januari 1935 tot regeling van de handelsbeuzen en van het beroep van wisselagent;

Op de voordracht van Onze Ministers, die er in den Raad over beraadslaagd hebben,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Eenig artikel. Onderstaande wijzigingen worden toegebracht aan titel V van boek I van het Wetboek van Koophandel, gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 30 Januari 1935 :

In artikel 70, derde alinea, worden de woorden : « op de beurs » vervangen door de woorden : « op de beurzen ».

In artikel 71, wordt het 5° vervangen door de volgende bepaling :

« Voorgesteld zijn door twee peters die sedert ten minste vijf jaar op de lijst ingeschreven zijn. »

In artikel 72, worden de derde en de vierde alinea vervangen door den volgende tekst :

« Om als wisselagent te kunnen worden ingeschreven op de lijst van een tweede beurs, moet de candidaat doen blijken dat hij een proeftijd van zes maanden bij die beurs heeft gedaan; hij moet bovendien, vóór de afgevaardigden van bedoelde beurs en in aanwezigheid van den commissaris der regeering, een aanvullend beroepsexamen hebben afgelegd.

» De wisselagent, die op de lijst van een tweede beurs ingeschreven is, moet, uit dien hoofde, een zekerheid stellen die bepaald is op de helft van de zekerheid voorzien voor de inschrijving op de lijst van die beurs, zonder dat evenwel het totaalbedrag van de door dien wisselagent gestorte zekerheden minder kan bedragen dan de hoogste van bedoelde zekerheden.

» De wisselagent, die ingeschreven is bij een beurs en die, bovendien, achteraan op de lijst van één of meer andere beurzen als wisselagentcorrespondent ingeschreven is, moet uit dien hoofde geen zekerheid stellen.

» De wisselagentcorrespondent die achteraan op de lijst van verschillende beurzen ingeschreven is, moet enkel de hoogste zekerheid stellen. »

In artikel 75 wordt de eerste alinea van § 1 vervangen door den volgende tekst :

« De orders tot inkoop of verkoop van openbare fondsen en van deviezen mogen enkel ontvangen worden door de wisselagenten, de wisselagentcorrespondenten en de personen of maatschappijen die het beroep van bankier uitoefenen.

» De Minister van Financiën bepaalt het minimum-kapitaal, dat niet minder dan een miljoen frank mag bedragen, alsmede de andere voorwaarden van welke vervulling de belanghebbenden hem het bewijs moeten leveren om te kunnen beschouwd worden als beoefenende het beroep van bankier in den zin van deze bepalingen en met het oog op de toepassing er van. Zij moeten inzonderheid doen blijken van de nederlegging bij de Nationale Bank van België, voor rekening van de Deposito- en Consigna-

tiekas, van een zekerheid waarvan de Minister van Financiën periodiek het bedrag en de modaliteiten vaststelt.»

In artikel 78, wordt «artikel 75, § 1» vermeld, in de plaats van «artikel 75».

In artikel 91, derde alinea, worden de woorden : «op de lijst ingeschreven zijn» vervangen door de woorden «recht van noteering hebben».

In artikel 99, worden de woorden : «Zij vermeldt...» vervangen door de woorden : «Wat de titels betreft, vermeldt zij...»

In artikel 101, wordt de tweede alinea vervangen door den volgende tekst :

«Dit comiteit bestaat uit ten minste zes en ten hoogste twaalf werkende leden, benoemd door den Minister van Financiën die, bovendien, een of meer plaatsvervangende leden kan benoemen. De helft van de werkende leden wordt door den Minister van Financiën gekozen uit een dubbele lijst van wisselagenten voorgedragen door de beurscommissie en die zonder onderbreking sedert de oprichting van de Beurs of sedert ten minste tien jaren recht van noteering hebben. Dezelfde regel geldt voor de eventuele benoeming van de helft der plaatsvervangers. De mandaten duren zes jaar en gaan in op 1 Januari.»

In artikel 114, wordt de derde alinea vervangen door de volgende bepaling :

«Dezelfde vrijstelling of vermindering kan voor de inschrijvingen op een tweede beurs worden toegestaan door den Minister van Financiën, de beurscommissie gehoord.»

In artikel 115, tweede alinea, worden de woorden : «De beurscommissie kan...» vervangen door de woorden : «De Minister van Financiën kan, de beurscommissie gehoord...»

In hetzelfde artikel, wordt de derde alinea vervangen door de volgende alinea :

«De beambten van handelaars in openbare fondsen, die sedert meer dan vijf jaren vóór de grendelwet van 28 December 1931 in vasten en geregelde dienst waren, kunnen van het door artikel 71 voorziene wetenschappelijk examen worden ontslagen door den Minister van Financiën, de beurscommissie gehoord. Het verzoek om van het examen ontslagen te worden moet vóór 31 December 1935 worden gedaan. Op het oogenblik van hun toelating in hoedanigheid van wisselagent of van wisselagentcorrespondent zullen zij van den Minister van Financiën, de beurscommissie gehoord, de toelating kunnen bekomen een mindere zekerheid te stellen dan die bij artikel 71 voorgeschreven, zonder dat echter die vermindering de helft overschrijdt.»

In artikel 116, wordt de tweede alinea vervangen door de volgende bepaling :

«De Minister van Financiën kan hun, de beurscommissie gehoord, vrijstelling of vermindering verlenen van de verplichting de bij artikel 71 voorziene zekerheid te stellen.»

Na artikel 117, wordt een artikel 117bis toegevoegd, luidend als volgt.

«Al de vrijstellingen of verminderingen van zekerheid kunnen, in geval van misbruik, door den Minister van Financiën worden ingetrokken, de beurscommissie gehoord.»

In artikel 118, na de woorden : «zullen hun mandaten behouden tot op 31 December 1935» worden de woorden toegevoegd : «en zijn herkiesbaar».

Onze Ministers van Justitie, van Financiën en van Economische Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat van kracht wordt den dag van zijn bekendmaking.

Gegeven te Brussel, den 20 Juni 1935. (Staatsblad, 23 Juni 1935).

KONINKLIJK BESLUIT VAN 27 JUNI 1935 BETREFFENDE HET AANPLAKKEN DER PRIJZEN IN DE INRICHTINGEN WELKE VERBLIJF- EN EETGELEGENHEID VERSCHAFFEN.

LEOPOLD, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wet dd. 31 Juli 1934, verlengd en aangevuld bij deze dd. 7 December van hetzelfde jaar, bij deze dd. 15 Maart en 30 Maart 1935, waarbij aan den Koning bepaalde machten worden toegekend met het oog op het economisch en financieel herstel en de vermindering der openbare lasten;

Gelet, inzonderheid, op de litt. d en g van § III en op § V van artikel 1 van bedoelde wet;

Op de voordracht van Onzen Ministerraad,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Eenieder die verblijfgelegenheid tegen betaling verschaft, welke ook de benaming zij waaronder de bedrijvigheid van zijn inrichting wordt uitgeoefend (herberg, afspanning, hotel, familiepensioen, logieshuis, enz.), met of zonder eetgelegenheid, is ertoe gehouden den prijs van zijn plaatsverhuring, levering en dienstverschaffing aan te geven en aan te plakken zooals wordt voorgeschreven bij dit besluit.

Art. 2. Indien aan de cliënteel uitsluitelijk de verblijfgelegenheid wordt aangeboden, 't is te zeggen logies met of zonder ontbijt, zullen de volgende aanduidingen en inlichtingen worden aangeplakt in elke kamer :

1° Het nummer van de kamer of het appartement;

2° De prijs van de kamer of het appartement per dag en ook per persoon, indien de kamer kan worden verhuurd aan meer personen en indien de prijs verschilt al naarvolgens de kamer verhuurd is aan één of aan meer personen;

3° De noodige aanduidingen opdat de cliënteel wete of de kamer of het appartement al dan niet is voorzien van toiletgelegenheid, badgelegenheid en koud en warm looppend water;

4° De gebeurlijke bijkomende prijs voor het verschaffen van het ontbijt;

5° De prijs der dienstverschaffing, indien deze niet is begrepen in den prijs van het appartement of de kamer;

6° De uur waarop de cliënt de kamer of het appartement dient op te zeggen voor den volgende nacht;

7° Het beloop, desgevallend, van de gemeentelijke verblijftaxe.

Art. 3. Indien aan de cliënteel verblijfgelegenheid en eetgelegenheid wordt aangeboden, 't is te zeggen logies met pensionen van drie maaltijden, zullen de volgende aanduidingen en inlichtingen in elke kamer worden aangeplakt :

1° Al de aanduidingen voorzien bij het voorgaand artikel, met uitzondering van 4°;

2° De aanduiding van het al of niet verplicht zijn voor den cliënt van het nemen der maaltijden in de betrokken inrichting; bij deze inlichting zal worden gevoegd de aanduiding van de prijsverschillen naarvolgens de cliënt al of niet zijn maaltijden neemt in de inrichting.

Art. 4. In al de inrichtingen bedoeld door dit besluit, zal een herhalende overzichtstaat van de inlichtingen en aanduidingen, voorzien bij de artikelen 2 en 3 van dit besluit, worden aangeplakt op een tabel door den eigenaar, den bedrijfsleider of den verantwoordelijken bestuurder geadateerd en ondertekend en derwijze voor het publiek ten toon gesteld in de ontvangsthall, de voorplaats of den ingang, dat eenieder die binnentreedt in de inrichting er gemakkelijk kennis kunne van nemen.

Art. 5. De aanplakbrieven behelzende de aanduidingen en inlichtingen voorzien bij de voorgaande artikelen, zullen gesteld zijn in vier talen : in het Fransch, in het Nederlandsch, in het Engelsch en in het Duitsch.

Art. 6. Eenieder die tegen betaling eetmalen of gerechten verschaft van welken aard ook en welke ook de benaming zij waaronder de bedrijvigheid van zijn inrichting wordt uitgeoefend, is ertoe gehouden den prijs en de samenstelling der eetmalen aan vasten prijs en den prijs der gerechten opgediend naar verkiezen van den cliënt op voor het publiek duidelijke wijze aan te plakken.

Indien het lokaal waar de verkoop der eetmalen of gerechten plaats heeft toegankelijk is voor eenieder, dienen de prijzen aangeplakt aan den buitenkant van het lokaal, nabij de ingangsdéur die bedoeld lokaal in verbinding brengt met den openbaren weg.

Indien het lokaal waar de verkoop der eetmalen of gerechten plaats heeft, slechts toegankelijk is aan de in de betrokken inrichting verblijvende personen, kan de aanplakking plaats hebben binnen het lokaal.

Art. 7. Zijn belast met de bewaking over de toepassing van dit besluit en met de vaststelling der inbreuken op dezès beschikkingen :

1° De officieren van gerechtelijke politie;

2° De inspecteurs en controleurs der administratie van den binnenlandschen handel en de administratie van het middenstandswezen;

3° De rijkswachten en de agenten der gerechtelijke politie;

4° De inspecteurs en controleurs van den arbeid;

5° De officieren en agenten der gemeentelijke politie welke daartoe van den burgemeester opdracht hebben gekregen.

Art. 8. De ambtenaars en agenten bedoeld bij artikel 7 hebben vrijen toegang tot al de inrichtingen welke vallen onder de toepassing van dit besluit gedurende al de uren waarop deze toegankelijk zijn voor de cliënten.

Art. 9. De ambtenaars en agenten belast met de bewaking over de toepassing van dit besluit stellen de inbreuken op dezès beschikkingen vast bij middel van processen-verbaal, die rechtskracht hebben tot bewijs van het tegenovergestelde.

Afschrift van het proces-verbaal wordt aan den inbreukmaker gestuurd binnen de acht dagen.

Art. 10. Worden gestraft met een gevangenisstraf van acht tot vijftien dagen en met een geldboete van 26 tot 500 frank of met slechts één van deze beide straffen, zij die inbreuk hebben gemaakt op de beschikkingen van dit besluit of die hinderpalen hebben gesteld aan de bewaking uitgeoefend krachtens de artikelen 7 en 8.

Art. 11. De beschikkingen van kapittel VII en van artikel 85 van boek I van het Strafwetboek zijn toepasselijk op de inbreuken voorzien bij dit besluit.

Wijders, doet dit besluit in niets afbreuk aan de beschikkingen van het Strafwetboek inzake bedrog.

Art. 12. Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat vigeeren zal vanaf 15 Juli 1935.

Gegeven te Brussel, den 27 Juni 1935. (Staatsblad 5 Juli 1935).

**KONINKLIJK BESLUIT VAN 2 JULI 1935 HOUDENDE
WIJZIGING VAN ARTIKEL 2 VAN HET KONINK-
LIJK BESLUIT DD. 29 JANUARI 1935, WAARBIJ
ZEKERE BEPALINGEN VAN DE WET DD. 1 APRIL
1879 OP DE FABRIEKS- EN HANDELSMERKEN
WERDEN GEWIJZIGD.**

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wet dd. 31 Juli 1934, verlengd en aangevuld bij die dd. 7 December 1934, 15 Maart en 30 Maart 1935, waarbij aan den Koning bepaalde machten worden toegekend met het oog op het economisch en financieel her-

stel en de vermindering der openbare lasten en, inzonderheid, op artikel 1, n° III, c, van deze wet, dat luidt als volgt :

« De wetgeving op de benamingen van oorsprong en op de aanwijzingen van herkomst, op de fabrieks- en handelsmerken en op den nijverheidseigendom in het algemeen, in overeenstemming brengen met de huidige noodwendigheden »;

Gelet op art. 2 van het koninklijk besluit dd. 29 Januari 1935 houdende wijziging van zekere bepalingen van de wet dd. 1 April 1879 op de fabrieks- en handelsmerken;

Op de voordracht van Onze Ministers, die er in Rade hebben over beraadslaagd,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Artikel 2 van het koninklijk besluit n° 89 dd. 29 Januari 1935 houdende wijziging van zekere bepalingen van de wet dd. 1 April 1879 op de fabrieks- en handelsmerken, is vervangen door de volgende beschikking :

« Behalve die welke voorkomen in de wet dd. 1 April 1879, onder artikel 16bis, zijn de beschikkingen van dit besluit niet toepasselijk op de merken die gedeponeerd werden vóór zijn van krachtwording. »

Art. 2. Onze Minister van Economische Zaken en Onze Minister van Financiën zijn belast, elk wat hem betreft, met de uitvoering van dit besluit, dat vigeeren zal op den dag zelf van de bekendmaking er van in het Staatsblad.

Gegeven te Brussel, den 2 Juli 1935. (Staatsblad, 4 Juli 1935).

KONINKLIJK BESLUIT VAN 5 JULI 1935 TOT WIJZIGING VAN SOMMIGE BEPALINGEN DER WETTEN OP DE RECHTERLIJKE INRICHTING IN VERBAND MET DE TUCHT.

VERSLAG AAN DEN KONING.

Sire,

De regelen betreffende de rechterlijke tucht liggen in verschillende wetten verspreid.

Een codificeering en een herziening van deze bepalingen, waarvan velen niet meer aan de tijdsomstandigheden beantwoorden, zou noodig zijn.

In afwachting dat dit belangrijke werk zal kunnen voltrokken worden, dringen zich fragmentaire wijzigingen op.

Artikel 1 beperkt er zich bij den tekst van artikel 50 der wet van 20 April 1810 in overeenstemming te brengen met een thans vaststaande rechtspraak. De waarschuwing die aan een magistraat door zijn hiërarchischen overste gegeven wordt is geen tuchtstraf. Zij is een raad of een daad van vaderlijke jurisdictie. Zij is geen voorwaarde die de toepassing van een eigenlijke tuchtstraf moet voorafgaan zooals de tekst van artikel 50, naar scherpte van rechten opgevat, schijnt te eischen. De toevoeging bij artikel 50 der woorden « of indien de misslag de toepassing van een zwaarder sanctie wettigt » heeft geen ander doel dan een thans niet meer betwiste oplossing uitdrukkelijk vast te leggen.

De door de artikelen 2 en 7 voorgestelde wijzigingen beantwoorden aan praktische noodzakelijkheden.

De algemeene vergadering van de hoven en rechtbanken is het, die thans ten opzichte van de rechters en ook, buiten de misdrijven die op de terechtzitting werden begaan of ontdekt, ten opzichte van de ministerieele ambtenaren, de tuchtmacht uitoefent.

Deze bepaling, welke in de hoven en in de meest belangrijke rechtbanken van eersten aanleg, het bijeenroepen van een groot aantal magistraten (43 in de burgerlijke rechtbank te Brussel en 44 in het Hof van beroep te Brussel) noodzaakt, dagteekent van een tijd dat de hoven en rechtbanken slechts een betrekkelijk beperkt aantal magistraten telden. Zij past echter niet meer bij onze instellingen waar de vonnissen en arresten, in eersten aanleg en in beroep,

verleend worden door drie magistraten wanneer het niet gebeurt door een enkelen.

Aan de moeilijkheden, die de toepassing van het huidige stelsel medebrengt, dient een einde gemaakt. Het ontwerp van besluit, dat de regeering de eer heeft aan Uwe Majesteit vóór te leggen, beperkt tot zeven het getal der magistraten, die geroepen zijn om deel uit te maken van de vergaderingen die disciplinaire beslissingen zullen hebben te nemen. Voortaan zullen deze vergaderingen, in de rechtscolleges bestaande uit meer dan zeven rechters, samengesteld zijn uit enkel zeven magistraten, de eersten in rang in de hoven en rechtbanken (art. 189 en 190 der wet van 18 Juni 1869 op de rechterlijke inrichting).

De wijzigingen door de artikelen 3 en 4 aan de artikelen 52 en 60 der wet van 20 April 1810 voorgesteld, strekken er toe de disciplinaire macht van de eerste voorzitters te versterken en de disciplinaire sancties, die uitgesproken kunnen worden ten opzichte van de ambtenaren van het openbaar ministerie, overeen te brengen met deze welke op de rechters kunnen worden toegepast.

Door artikel 5 wordt een leemte aangevuld. De bepalingen waarbij de uitoefening van het tuchtrecht ten opzichte van de referendarissen, van de adjunct-referendarissen en van de griffiers wordt geregeld, worden door dat artikel aangevuld en nader omlijnd. In het tegenwoordig regime worden de adjunct-referendarissen, de griffiers en de adjunct-griffiers in de eerste plaats beschouwd als agenten van de uitvoerende macht. 't Is als zoodanig dat zij in zake tucht in de eerste plaats van de regeering afhangen. In bijkomende orde, als helpers van het gerecht en op grond van de misslagen in de uitoefening van hun rechterlijk ambt bedreven, staan zij onder het gezag van de voorzitters van hun respectievelijke hoven en rechtbanken, die ze kunnen waarschuwen en berispen (wet van 20 April 1810, art. 62).

Maar, zoo de referendarissen en de adjunct-referendarissen niet de hoedanigheid van magistraat hebben, toch moeten men bekennen dat zij, door den aard van een gedeelte van hun ambt, met rechters gelijkgesteld moeten worden. Het ligt dan ook voor de hand dat, wat de tucht betreft, hun een bijzonderen toestand wordt ingeruimd.

Artikel 5 van het ontwerp stelt ze bijgevolg, in hun hoedanigheid van helpers van de rechters, onder het gezag van den eersten voorzitter van het Hof van beroep.

De toepassing van de straf van schorsing is, evenals voor de ambtenaren van het openbaar ministerie, aan den Koning voorbehouden.

Wat de griffiers en de adjunct-griffiers betreft, handhaaft artikel 5 het huidige regime zooals het blijkt uit artikel 62 der wet van 20 April 1810 en uit artikel 5 der wet van 5 December 1903, en waarvan het enkel de toepassing naar bepaalt.

Artikel 6 regelt, in navolging van wat bestaat voor de magistraten, de gevolgen, wat de betaling van de wedde betreft, van de straffen van berisping en van schorsing, ten opzichte van de referendarissen, adjunct-referendarissen, de griffiers en adjunct-griffiers, de griffiers-klerken, de secretarissen, de toegevoegde secretarissen, de beambten en boden, die terzake van misdaad of wanbedrijf vervolgd worden, voorloopig te schorsen tijdens den ganschen duur van de vervolging en tot de definitieve beslissing.

Zoo het, inderdaad, als een vast beginsel geldt dat de vordering tot straf de disciplinaire vordering in denzelfden stand houdt, toch hoort het, wanneer het ernstige feiten betreft die de eer of het aanzien kunnen in het gedrang brengen, dat de in de zaak betrokken magistraat of ambtenaar voorloopig zijn ambt staakt.

Reeds bepaalt artikel 58 der wet van 20 April 1810 dat ieder rechter, die onder aanhoudingsmandaat is gesteld, tegen wien een beschikking van bijlijfneming werd genomen of die correctioneel werd veroordeeld, zelfs tijdens het beroep, voorloopig uit zijn ambt zal geschorst zijn. In den zelfden geest wordt, bij artikel 4 van het koninklijk

besluit van 17 December 1923, betreffende de tuchtstraffen, bepaald dat de agent die correctioneel of crimineel wordt vervolgd of die een tekort in geld of in waren te verantwoorden heeft, zelfs vóór elke verantwoording, voorloopig uit zijn ambt kan geschorst worden.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op artikel E, n^o IVbis, van de wet van 31 Juli 1934, verlengd en aangevuld door de wetten van 7 December 1934, 15 en 30 Maart 1935, waarbij aan den Koning bepaalde machten worden toegekend met het oog op het economisch en financieel herstel en de vermindering van de openbare lasten;

Op de voordracht van Onze Ministers, die er in den Raad over beraadslaagd hebben,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. De eerste alinea van artikel 50 van de wet van 20 April 1810 op de rechterlijke inrichting en het beleid der justitie wordt als volgt gewijzigd :

« Indien de waarschuwing zonder gevolg blijft of indien de misslag de toepassing van een zwaardere sanctie wetigt, wordt, bij wijze van tuchtmaatregel, een van de volgende straffen op den rechter toegepast, te weten : »

Art. 2. Na artikel 50 van de wet van 20 April 1810 op de rechterlijke inrichting en het beleid der justitie wordt een artikel 50bis toegevoegd, luidend als volgt :

« De hoven en rechtbanken nemen, in algemeene vergadering, kennis van de hun opgedragen disciplinaire vervolgingen.

« Evenwel, wanneer het hof of de rechtbank meer dan zeven telt, bestaat de in de vorige alinea voorziene algemeene vergadering alleen uit de zeven eersten in rang of degenen die hen overeenkomstig de artikelen 201, 202 en 203, alinea's 1 en 2, der wet van 18 Juni 1869 vervangen. »

Art. 3. De volgende bepaling wordt, als derde alinea, toegevoegd aan artikel 52 van de wet van 20 April 1810 op de rechterlijke inrichting en het beleid der justitie :

« De straf van enkele censuur en die van censuur met berisping kunnen evenwel ook worden toegepast door den eersten voorzitter van het Hof van Beroep. »

Art. 4. De volgende bepalingen worden, als tweede en derde alinea, toegevoegd aan artikel 60 der wet van 20 April 1810 op de rechterlijke inrichting en het beleid der justitie :

« De Minister van Justitie of de procureur-generaal kunnen eveneens de bij artikel 50 voorziene straf van censuur met berisping toepassen op de ambtenaren van het openbaar ministerie.

« De schorsing wordt door den Koning uitgesproken. »

Art. 5. Artikel 62 der wet van 20 April 1810 op de rechterlijke inrichting en het beleid der justitie wordt vervangen door de volgende bepalingen :

« De referendarissen en adjunct-referendarissen worden voor de misslagen door hen begaan tijdens den bijstand dien zij den rechter verleen door den eersten voorzitter, en in de andere gevallen door den procureur-generaal of door den Minister van Justitie gewaarschuwd en berispt.

« Zij worden door den Koning geschorst.

« De griffiers en de adjunct-griffiers worden voor de misslagen door hen begaan tijdens den bijstand dien zij aan den rechter verleen door de voorzitters van hun respectievelijke hoven of rechtbanken, en in de andere gevallen door den procureur-generaal of door den Minister van Justitie gewaarschuwd of berispt. »

Art. 6. Aan de wet van 20 April 1810 op de rechterlijke inrichting en het beleid der justitie worden een artikel 62bis en een artikel 62ter toegevoegd, luidend als volgt :

« Art. 62bis. Wanneer de straf van berisping, hetzij aan een referendaris of aan een adjunct-referendaris, hetzij aan een hoofdgriffier, een griffier, een adjunct-griffier, een griffiersklerk, hetzij aan een secretaris, een adjunct-secretaris van een parket, hetzij aan een beambte van een parket of van een griffie, hetzij aan een bode van een hof, van een rechtbank of van een parket, wordt opgelegd, brengt zij onthouding van wedde gedurende vijftien dagen mede.

» De straf van schorsing brengt altijd, tijdens haren duur, onthouding van wedde mede.

» Art. 62ter. De ambtenaren van het openbaar ministerie, de referendarissen en de adjunct-referendarissen, en de andere bij artikel 62bis bedoelde ambtenaren, die ter zake van een misdaad of een wanbedrijf worden vervolgd, kunnen, tijdens den duur van de vervolging en tot de eindbeslissing, voorlopig uit hun betrekking worden geschorst door de overheid die de straf van schorsing kan uitspreken.

» De voorloopige schorsing brengt schorsing van wedde mede. »

Art. 7. De volgende bepaling wordt ingevoegd tusschen de tweede en de derde alinea van artikel 103 van het keizerlijk decreet van 30 Maart 1808 houdende reglement voor de politie en de tucht in de hoven en rechtbanken :

« Wanneer het hof of de rechtbank meer dan zeven rechters telt, bestaat die algemeene vergadering alleen uit zeven eersten in rang of degenen die hen overeenkomstig de artikelen 201, 202 en 203, alinea's 1 en 2, der wet van 18 Juni 1869 vervangen. »

Art. 8. Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit dat van kracht wordt op den dag van zijn bekendmaking.

Gegeven te Brussel, den 5 Juli 1935. (Staatsblad 7 Juli 1935).

WET VAN 9 JULI 1935 TOT WIJZIGING VAN DE WET OP DE COOPERATIEVE VENNOOTSCHAPPEN EN TOT OPRICHTING VAN PERSONENVENNOOTSCHAPPEN MET BEPERKTE AANSPRAKELIJKHEID. (1)

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1.

De artikelen 2, 4, lid 2, 6, 7, 8, 10 en 12 van de wetten op de vennootschappen van koophandel worden als volgt aangevuld of gewijzigd :

Art. 2. De wet erkent als vennootschappen van koophandel :

(1) Kamer der Volksvertegenwoordigers.

Bescheiden. — Zitting 1927-1928. — Wetsvoorstel, uiteenzetting door den heer Standaert, n° 17; verslag door den heer Wauwermans, n° 293.

Zitting 1930-1931. — Amendementen van de regering, n° 32; tekst bij de eerste stemming aangenomen, n° 160.

Zitting 1934-1935. — Wetsvoorstel, n° 101; verslag door den heer Sinzot, n° 169.

Handelingen. — Vergaderingen van 22, 29 Januari, 5, 12, 19 Februari, 26 Maart, 23, 30 April 1931, 18, 19 Juni 1935.

Senaat.

Bescheiden. — Zitting 1930-1931. — Wetsontwerp door de Kamer der Volksvertegenwoordigers overgemaakt, n° 116.

Zitting 1931-1932. — Verslag door den heer Tschoffen, n° 59; amendementen van de regering, n° 76; tabel van de teksten, n° 60; amendementen van de regering, n° 96; tekst bij de eerste stemming aangenomen, n° 97.

Zitting 1934-1935. — Aanvullend verslag door den heer Rolin, n° 25.

Handelingen. — Bespreking en aanneming. Vergaderingen van 26 April, 11, 12 Mei 1932, 13, 29 Maart, 26, 27 Juni 1935.

De vennootschap onder gemeenschappelijke naam;
De vennootschap bij wijze van eenvoudige geldschieting;
De naamloze vennootschap;
De vennootschap bij wijze van geldschieting op aandelen;

De personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid;

De coöperatieve vennootschap;

De kredietvereniging.

Elk harer maakt een rechtspersoonlijkheid uit, onderscheiden van die der vennoten.

Art. 4, lid 2. De naamloze vennootschap, de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid en de vennootschappen bij wijze van geldschieting op aandelen worden, op straffe van nietigheid, opgericht bij openbare akten.

Art. 6. De akten van vennootschappen onder een gemeenschappelijke naam, van vennootschappen bij wijze van eenvoudige geldschieting, van de coöperatieve vennootschappen met hoofdelijke en onbeperkte aansprakelijkheid der leden, alsmede de akten van personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid worden, bij uittreksel, op kosten van de belanghebbenden, bekend gemaakt.

Art. 7. Het uittreksel behelst :

a) Voor de vennootschappen onder een gemeenschappelijke naam en bij wijze van eenvoudige geldschieting... (zooals in het huidige artikel 7 der wet);

b) Voor de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, alsmede voor de coöperatieve vennootschappen met hoofdelijke en onbeperkte aansprakelijkheid der leden :

1° De juiste opgave van de vennoten;

2° Den handelsnaam of de benaming der vennootschap;

3° Haar maatschappelijke zetel;

4° Het doel der vennootschap;

5° Het bedrag van het maatschappelijk kapitaal;

6° De wijze waarop het maatschappelijk fonds is gevormd;

7° Het tijdstip waarop de vennootschap een aanvang moet nemen, alsmede haar duur;

8° De opgave van de personen die gemachtigd zijn de vennootschap te beheeren, te besturen en voor haar te teekenen, alsmede hunne bevoegdheid;

9° Den aanvang en het einde van elk maatschappelijk dienstjaar;

10° Desvoorkomend, dag en uur van de gewone vergadering der vennoten die uitspraak moet doen over de goedkeuring der balansen.

Art. 8. Het uittreksel uit de akten van vennootschap wordt ondertekend : voor de openbare akten, door de notarissen, en voor de onderhandsche akten, door al de hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennoten, daartoe met een bijzonder mandaat bekleed door de andere voor het geheel aansprakelijke vennoten.

Art. 10. I. Vóór de laatste alinea wordt ingelascht hetgeen volgt :

« Een afschrift van de akten der personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, een afschrift of een dubbel van de akten der coöperatieve vennootschappen met hoofdelijke en onbeperkte aansprakelijkheid der leden worden neergelegd samen met de uittreksels voor de bekendmaking bestemd. Iedereen kan daarvan kosteloos inzage nemen, of er zich een afschrift van doen afleveren op ongezegend papier, mits betaling van de griffierechten. »

II. Het laatste lid luidt als volgt :

« De authentieke of bijzondere mandaten, gehecht aan de akten van naamloze vennootschap, van vennootschap bij wijze van geldschieting op aandelen, van personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid en van coöperatieve vennootschap worden in uitgifte of in origineel, terzeldertijd nedergelegd als de akten waarop zij betrekking hebben; zij worden in dezelfde voorwaarden medegedeeld aan derden. »

Art. 12. Na de woorden « bij de naamlooze vennootschappen », in het tweede lid van dit artikel, wordt ingevoegd het volgende : « der zaakvoerders en commissarissen in de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid ».

Art. 2

De volgende bepalingen zullen de afdeeling Vbis van titel IX van boek I in het Wetboek van koophandel uitmaken.

Deze afdeeling zal als titel dragen : « Personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid der vennoten. »

§ 1. — Van den aard en de oprichting der personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid.

Art. 114 bis. De personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid is diegene waarin de vennoten, wier aantal bij de wet beperkt is, zich slechts tot hun inbreng verbinden, en wier rechten alleen kunnen worden overgedragen onder zekere voorwaarden en die onderworpen zijn aan de regelen voorzien bij deze afdeeling.

Art. 114¹. De personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid wordt betiteld door een bijzondere benaming of door de aanduiding van het doel harer onderneming; zij kan het ook zijn onder een maatschappelijke naam die den naam van een of van verschillende vennoten in zich besluit.

De betiteling of aanduiding moet in elk geval verschillend zijn van die van elke andere vennootschap.

Is zij dezelfde of kan de gelijkenis tot vergissing aanleiding geven, dan kan elke belanghebbende haar doen wijzigen en desnoods schadevergoeding eischen.

Art. 114². De personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid mag geen verzekering, kapitalisatie noch spaarverrichtingen tot doel hebben.

Art. 114³. De personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid mag enkel natuurlijke personen als leden tellen.

Man en vrouw kunnen vennoot zijn in een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, onder voorbehoud van naleving der verschillende bepalingen van het Wetboek betreffende de overeenkomsten tusschen echtgenooten en de macht van den echtgenoot.

Het getal vennoten mag tot twee beperkt zijn. Zoo de vennootschap evenwel echtgenooten in zich begrijpt, is dit getal ten minste drie. Bovendien, zoo al de leden van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid onbekwaam zijn, met uitzondering van één of van twee vennoten die echtgenooten zijn, dan moet de vertegenwoordiging van ten minste één der onbekwamen verzekerd worden door een bekwaam persoon buiten de vennootschap genomen. Desnoods wordt de aanduiding van een beheerder « ad hoc » aan den vrederechter gevraagd bij wijze van verzoek.

Het getal vennoten mag vijftig niet overschrijden, zonder evenwel dat deze grens een beletsel moge zijn voor de overdracht van de hoedanigheid van vennoot aan de bloedverwanten in de rechte lijn of aan den echtgenoot van een vennoot, wegens overlijden of vereffening van de echtelijke gemeenschap.

Art. 114⁴. Bij de oprichting van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid wordt vereischt :

- 1° Dat het getal vennoten en het maatschappelijk doel aan de voorschriften van de wet beantwoorden;
- 2° Dat het kapitaal in zijn geheel ingeschreven zij;
- 3° Dat het kapitaal ten minste 50.000 frank bedrage;
- 4° Dat ten minste 50.000 frank van het kapitaal afbetaald zij;
- 5° Dat, zoo het kapitaal 50.000 frank overschrijdt, elk der deelbewijzen waarop in geld is ingeschreven, ten minste voor een vijfde afbetaald zij;
- 6° Dat de maatschappelijke deelbewijzen of gedeeltelijke

deelbewijzen overeenkomende met inbrengen in natura, in elk geval geheel afbetaald wezen.

De vervulling dezer voorwaarden moet uit de akten blijken.

Art. 114⁵. De akte van vennootschap bevat bovendien de verschillende vermeldingen voorgeschreven bij artikel 30, en de volmachten moeten daarvan melding maken.

Art. 114⁶. De formaliteiten en voorwaarden voorgeschreven voor de oprichting van vennootschap met beperkte aansprakelijkheid worden eveneens vereischt voor elke verhooging van het maatschappelijk kapitaal.

Art. 114⁷. Niettegenstaande elke strijdige bepaling worden de comparanten bij de oprichtingsakte als oprichters beschouwd.

De oprichters en, in geval van verhooging van het maatschappelijk kapitaal, de zaakvoerders, zijn hoofdelijk aansprakelijk tegenover de belanghebbenden, niettegenstaande elke strijdige bepaling :

1° Voor alle aangegane maatschappelijke verbintenissen, tot wanneer de vennootschap, wanneer zij echtgenooten omvat, ten minste drie leden telt;

2° Voor het geheele gedeelte van het kapitaal dat niet geldig zou onderschreven zijn; van rechtswege worden zij daarvoor als inschrijvers aangemerkt;

3° Voor het geheele gedeelte van het kapitaal of van de maatschappelijke deelbewijzen dat niet werkelijk volgestort zou zijn, zooals hierboven voorzien;

4° Voor de vergoeding van de schade rechtstreeks voortvloeiende hetzij uit de nietigheid der vennootschap, wegens niet-naleving der artikelen 4, 114¹, 114², hetzij uit het gemis of de valsheid der vermeldingen voorgeschreven bij de artikelen 114¹ en 114², hetzij voor vergoeding van de schade voorzien door artikel 114³.

Zij die een verbintenis voor derden hebben aangegaan worden geacht persoonlijk gebonden te zijn, indien de naam van de lastgevers niet werd aangeduid in de akte, of indien de voorgelegde lastgeving niet geldig wordt erkend. De oprichters, en, in geval van kapitaalsverhoging, de zaakvoerders, zijn hoofdelijk voor deze verbintenissen aansprakelijk.

§ 2. — Van de deelbewijzen en hun overdracht.

Art. 114⁸. Het kapitaal wordt verdeeld in gelijke deelbewijzen, met een nominale waarde die niet lager dan 1.000 frank mag zijn.

Elk deelbewijs geeft een gelijk recht bij de verdeling der winsten en der opbrengsten van de vereffening; bovendien mogen geen winstaandeelen worden voorzien die geen deel van het kapitaal vertegenwoordigen.

De deelbewijzen zijn onverdeelbaar; zijn er verschillende eigenaars van een onverdeelbaar deelbewijs, dan heeft de vennootschap het recht de uitoefening der daaraan gehechte rechten te schorsen tot dat een enkele persoon aangewezen zij als eigenaar van het deelbewijs ten aanzien van de vennootschap.

Art. 114⁹. In den maatschappelijke zetel wordt een register van de vennoten gehouden, dat bevat :

- 1° De juiste aanduiding van elken vennoot en van het getal hem behorende deelbewijzen;
- 2° De vermelding van de gedane stortingen;
- 3° De overdrachten van deelbewijzen met hun datum, gedagteekend en onderteekend door den overdrager en den overnemer in geval van overdracht onder levenden, door den zaakvoerder en den genietter in geval van overdracht wegens overlijden.

De overdrachten gelden slechts ten aanzien van de vennootschap en van derden vanaf den datum hunner inschrijving in het register der vennoten.

Elke vennoot of elke derde belanghebbende mag kennis nemen van dit register.

Art. 114¹⁰. Behoudens meer beperkende bepalingen van de statuten, mogen de deelbewijzen van een vennoot, op straffe van nietigheid, niet worden afgestaan onder leven-

den noch overgedragen wegens overlijden dan met de toestemming van ten minste de helft der vennoten in het bezit van minstens drie vierden van het kapitaal, na aftrek van de rechten waarvan de afstand is voorgesteld en voor zooverre uit dien hoofde het getal vennoten de hooger bepaalde grens niet overschrijdt.

Deze toestemming is evenwel niet vereischt, behoudens tegenovergestelde bepaling der statuten, wanneer de deelbewijzen worden overgedragen of overgemaakt:

1° Aan een vennoot;
2° Aan den echtgenoot van den overdrager of den erflater;

3° Aan voor- of nazaten in rechte lijn;

4° Aan andere personen in de statuten toegelaten.

Art. 114³. Behoudens bijzondere bepalingen der statuten, kan de weigering van toelating van een overdracht onder levenden aanleiding geven tot verhaal van den of de belanghebbenden vóór de bevoegde rechtbank zetelende in kortgeding, de eischers in verzet behoorlijk gedagvaard. De bevoegde rechtbank is die van den maatschappelijken zetel.

Wordt de weigering willekeurig geoordeeld, dan hebben de vennoten in verzet drie maand te rekenen van het bevelschrift om koopers te vinden tegen de prijzen en voorwaarden bepaald als voorzien in de statuten. Bij gemis van statutaire bepaling, worden de prijs en de modaliteiten, behoudens overeenkomst der belanghebbenden, bepaald door de bevoegde rechtbank, op verzoek van de meest gereede partij, de wederpartij regelmatig gedagvaard; in geen enkel geval mag uitstel worden verleend strekkende over meer dan vijf jaar te rekenen van de lichting der optie; de gekochte deelbewijzen zijn niet vatbaar voor overdracht tot de volledige betaling van den prijs.

Zoo de afkoop niet is geschied binnen den voormelden termijn van drie maand, dan kan de overdrager de ontbinding van de vennootschap eischen, doch deze moet zijn recht uitoefenen binnen veertig dagen volgende op het verstrijken van den termijn van drie maanden.

Art. 114⁴. De erfgenamen en legatarissen van deelbewijzen welke geen vennoten kunnen worden, hetzij omdat zij niet toegelaten werden als dusdanig, hetzij omdat het maximum aantal vennoten is bereikt, hebben recht op de waarde der overgelaten deelbewijzen.

Zij mogen daarvan den afkoop vragen bij ter post aange tekend schrijven tot den zaakvoerder der vennootschap gericht en waarvan onmiddellijk door den zaakvoerder aan de verschillende vennoten bij aangetekend schrijven afschrift wordt gezonden.

Bij gemis van overeenstemming tusschen partijen of van statutaire bepalingen, worden prijs en voorwaarden van afkoop bepaald als hooger gezegd, zonder dat rekening mag worden gehouden met de ramingen van het testament; de gekochte deelbewijzen zijn niet vatbaar voor overdracht tot de volledige betaling van den prijs.

Zoo de afkoop binnen drie maand niet is geschied, dan hebben de erfgenamen of legatarissen het recht de vervroegde ontbinding der vennootschap te eischen.

§ 3. — Van het beheer der personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid.

Art. 114⁵. De personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid worden beheerd door een of meer deelhebbende of niet deelhebbende, bezoldigde of niet bezoldigde gevolmachtigden.

Zij worden benoemd door de vennoten voor een beperkten of voor een niet beperkten tijd duur.

Behoudens strijdige bepalingen in de statuten, of eensgezind akkoord der vennoten, worden de deelhebbende of niet deelhebbende zaakvoerders door de vennoten benoemd in de akte van vennootschap zonder beperking van duur, benoemd geacht voor den duur van de vennootschap; hunne bevoegdheid kan slechts geheel of gedeeltelijk worden herroepen om ernstige redenen.

Art. 114⁶. Bij stilzwijgen van de statuten, zijn de zaakvoerders bevoegd om uit naam van de vennootschap te handelen.

Elke beperking van de bevoegdheden der zaakvoerders, bij beslissing van de vennoten volgende op de bekendmaking der statuten, is zonder uitwerking ten aanzien van derden, tot den vijftien dag na de bekendmaking in de bijlagen van den «Moniteur».

Art. 114⁷. De personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid mag geen leening bij wijze van obligatie-uitgifte aangaan.

Art. 114⁸. De aansprakelijkheid der zaakvoerders moet worden beoordeeld naar wat voorzien wordt bij artikel 62 voor de aansprakelijkheid der beheerders van naamloze vennootschappen.

Art. 114⁹. Het lid van een zaakvoerderscollege, dat een belang heeft in een zaak in strijd met dit van de vennootschap is gehouden artikel 60 na te leven.

Is er slechts een zaakvoerder die vóór dit uiteenlopend belang is geplaatst, dan geeft hij daarvan kennis aan de vennoten en mag de zaak slechts door een lasthebber «ad hoc» voor rekening van de vennootschap worden afgesloten.

Art. 114¹⁰. Het toezicht moet toevertrouwd worden aan een of meer al of niet deelhebbende commissarissen, genoemd in de akte van vennootschap en die, op de bij de statuten bepaalde tijdstippen, aan herkiezing onderworpen zijn.

De bevoegdheden van de commissarissen en hun verantwoordelijkheid worden door artikel 65 bepaald.

Echter, zoo het getal vennoten vijf niet overschrijdt, is de benoeming van commissarissen niet verplichtend en, in dit geval, heeft ieder vennoot de rechten van onderzoek en toezicht die de commissarissen bezitten.

Art. 114¹¹. De beslissingen der vennoten worden in de algemeene vergadering bij meerderheid van stemmen genomen.

Niettegenstaande elke strijdige bepaling verleent elk deelbewijs een stem.

Behoudens andersluidende bepaling in de statuten, mogen de vennoten hun stem schriftelijk uitbrengen of zich door een lasthebber doen vertegenwoordigen.

Art. 114¹². De algemeene vergadering der vennoten beaadslaagd volgens de regelen voorzien bij de artikelen 70, 72, 73 en 74 op de naamloze vennootschappen.

Art. 114¹³. De artikelen 75, 76, 77 op de inventarissen en balansen zijn mede van toepassing voor de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid.

Bovendien moet de balans in het bijzonder en bij naam de schulden opgeven van de vennoten tegenover de vennootschap en de schulden van de vennootschap tegenover de vennoten.

De balans wordt, binnen vijftien dagen na haar goedkeuring, neergelegd bij de griffie van de rechtbank van koophandel van de zetelplaats van de vennootschap, waar elke belanghebbende daarvan inzage nemen kan.

Art. 114¹⁴. In al de akten, facturen, advertenties, bekendmakingen en andere stukken uitgaande van de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, moet de handelsnaam steeds onmiddellijk worden voorafgegaan of gevolgd van deze goed leesbaar en voluitgeschreven woorden: «Personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid», met de aanduiding van den maatschappelijken zetel. Het maatschappelijk kapitaal mag er slechts in vermeld worden indien uit de laatste balans blijkt dat het maatschappelijk bezit niet lager is.

Iedere verandering van maatschappelijken zetel wordt, door de zorgen der zaakvoerders, in de bijlagen van den «Moniteur» bekend gemaakt. Ieder persoon, die, voor een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, tusschenkomt in een akte waarbij het in de voorafgaande alinea's vermelde voorschrift niet is vervuld, kan, volgens de omstandigheden, persoonlijk aansprakelijk worden ge-

steld voor de aldaar door de vennootschap genomen verplichting.

In geval van overdrijving van kapitaal, heeft de derde het recht, van dien persoon, bij ontstentenis van de vennootschap, een voldoende som te vorderen opdat hij zich in denzelfden toestand zou bevinden alsof het opgegeven kapitaal het wezenlijk kapitaal ware geweest.

In al de akten waarbij de aansprakelijkheid der vennootschap is betrokken, moet de handtekening van de zaakvoerders en andere agenten onmiddellijk worden voorafgegaan of gevolgd van de hoedanigheid krachtens welke zij optreden.

§ 4. — Van den duur en de ontbinding.

Art. 114²⁵. De duur der personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid mag dertig jaar niet overschrijden. Wordt een langere duur bepaald, dan wordt hij tot dit tijdsverloop herleid.

De vennootschap kan achtereenvolgens worden verlengd, in den vorm voorgeschreven voor de wijzigingen aan de statuten, voor een nieuwen termijn verstrijkende binnen dertig jaar na de verlenging.

Art. 114²⁶. In geval van verlies van de helft van het maatschappelijk kapitaal, moeten de zaakvoerders de quaestie van de ontbinding der vennootschap onderwerpen aan de vergadering, welke beraadslaagt op de wijze als voorgeschreven voor de wijzigingen aan de statuten.

Indien het verlies de drie vierden van het kapitaal bereikt, zal de ontbinding kunnen uitgelokt worden door de vennoten die één vierde van de deelbewijzen bezitten.

Indien wegens verlies van zelfs minder dan de helft van het kapitaal, het maatschappelijk bezit nog slechts een waarde van minder dan 40.000 frank vertegenwoordigt, zal de vennootschap ontbonden worden op verzoek van elken belanghebbende.

Art. 3.

De volgende strafbepalingen van afdeling XII van titel IX van boek I van het Wetboek van koophandel worden derwijze gewijzigd en aangevuld, dat zij van toepassing zijn op de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, onverminderd die welke, uit hoofde van hun opstel, daarop van rechtswege van toepassing zijn :

Art. 176. 1°. Na het 1° wordt een 1°bis ingevoegd, luidende : « Zij die rechtstreeks of door een tussenpersoon, een openbare inschrijving op maatschappelijke deelbewijzen of op de tekoopstelling van obligaties van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid geopend hebben » ;

2° Aan de opsomming onder 2° worden toegevoegd : « art. 7, lid b, 114°, 114^r, 114^s » ;

3° Aan de opsomming onder 3° wordt toegevoegd : « art. 114²³ » .

Art. 180. Tusschen de woorden : « onder de aandeelhouders » en de woorden « van dividenden », worden de woorden : « of onder de vennoten van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid » ingevoegd.

Art. 186. Na de woorden « vennootschappen bij wijze van geldschieting op aandeelen » worden de woorden « van personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid » ingevoegd.

Art. 4.

Artikel 3, 1°, a, der wet van 30 Mei 1924, tot instelling van het handelsregister, gewijzigd bij de wet van 9 Maart 1929, wordt aangevuld door toevoeging van de woorden : « en van de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid » .

Art. 5.

De bepalingen der wetten van 18 Mei 1873, 26 December 1881, 22 Mei 1886, 16 Mei 1901, 25 Mei 1913, 30 October 1919, 8 Juli 1924, 14 Juni en 29 Juli 1926 en 23 Juli 1927, zullen met de bepalingen van deze wet door de

regering samengeordend en in den « Moniteur » bekend gemaakt worden.

Art. 6.

Gedurende een termijn van twee jaar, te rekenen van de afkondiging dezer wet, kunnen de vennootschappen vóór deze wet opgericht, zich omzetten in personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid behoudens de rechten van derden.

Het besluit is geldig mits instemming van de vennoten die de drie vijfden der maatschappelijke deelbewijzen en belangen bezitten.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door den « Moniteur » bekendgemaakt worde.

Gegeven te Knocke-Zoute, den 9n Juli 1935.

(Staatsblad 10 Juli 1935.)

KONINKLIJK BESLUIT VAN 9 JULI 1935 OP DE BANK-CONTROLE EN HET UITGIFTEREGIME VOOR TITELS EN EFFECTEN.

VERSLAG AAN DEN KONING.

Sire,

In de verklaring op 29 Maart 1935, door de regering afgelegd in de Kamers, werd het voornemen aangekondigd een bankcontrole in te voeren. De grondslagen van deze controle zouden de volgende zijn :

« 1° Wij zullen — zegden wij — voor de banken een eigen wettelijk statuut uitvaardigen waarin o.m. de bijzondere beschikkingen zullen voorzien zijn die betrekking hebben op het kapitaal, op de verhouding tusschen het kapitaal en de verschillende posten van de activa en passiva, op het regime van het fondsengebruik ;

« 2° De naleving van de verbintenissen, in het statuut voorzien, zal door commissarissen worden verzekerd. Het is verstaan dat de opdracht der commissarissen het toezicht behelst op de toepassing van de wettelijke, reglementaire of statutaire bepalingen, wat een vetorecht in geval van overtreding insluit, doch dat zij zich niet zullen bemoeien met het eigenlijk beheer ;

« 3° De toekenning van het krediet zelf zal steeds afhankelijk gesteld worden van een door den betrokken bankier te doen onderzoek of te nemen beslissing, die bankier alleen, tot beloop van zijn eigen kapitalen, tegenover de aandeelhouders, zooals tegenover derden overeenkomstig het gemeene recht, verantwoordelijk zijnde voor zijn dwaling en de fouten van zijn klanten ;

« 4° Wat de kredietpolitiek, in haar geheel, aangaat, en voor zoo ver er spraak is van kapitaalverplaatsing of algemeenen invloed op den rentevoet uit te oefenen, zal een daartoe bevoegd organisme er voor zorgen ; dit organisme zal uit naam en voor rekening van het openbaar gezag handelen ; het zal geen administratie zijn, van een ministerie afhangende, doch het zou de Nationale Bank van België kunnen zijn of een door haar geleid organisme. »

Alvorens tot het verwezenlijken van dit punt van haar programma over te gaan, heeft de regering op een aansluitend gebied er een ander verwezenlijkt door, bij het besluit dat het Uwe Majesteit op 13 Juni 1935 heeft behaagd te onderteekenen, het Herdisconteering- en Waarborginstituut op te richten.

In het verslag dat dit besluit voorafgaat deed de regering het verband uitschijnen tusschen het technisch vraagstuk van de verruimde mobilisatie der bankschuldvorderingen en dat andere, gesteld door de noodzakelijkheid om een afzonderlijk wettelijk statuut voor de banken in te voeren. Ziehier een kort uittreksel tot verduidelijk van de gedachte der regering :

« ... de overwegende rol welke de door deposito's of door formeele promessen van voorschotten in rekening ver-

tegenwoordigende obligo's op zicht, in het meerendeel van onze kredietinstellingen vervullen, geeft aan deze, feitelijk zoo niet rechtelijk, het karakter van circulatiebanken. De kredieten worden in den vorm van inschrijvingen op rekening verleend. Anderdeels, heeft door middel van overschrijving en compensatie, de circulatie van de deposito's op zicht een monetair karakter aangenomen, dat in alle punten met het aanvankelijk karakter van de circulatie van de toonderbiljetten overeenstemt.

» De economische wetenschap heeft, sedert lang reeds, de grondige eenheid van, enerzijds, de wettelijke muntcirculatie, zooals zij in het meerendeel der moderne staten, alleen in den vorm van biljetten en obligo's op zicht van het uitgifte-instituut bestaat, en anderzijds de giro-circulatie van deposito's en andere obligo's op zicht van de private banken, doen uitkomen.

» Tusschen deze twee circulaties bestaan ongetwijfeld gewichtige punten van onderscheid, doch deze houden in veel grootere mate verband met het wettelijk en juridisch uitzicht dan met de economische werkelijkheid waaraan de Staat, ook al zou hij het verkiezen, niet vreemd kan blijven. »

De plichten welk een dergelijke toestand aan den Staat oplegt, zijn nog toegenomen door de aangegroeide belangrijkheid van de banken in de algemeene economie. Haar beteekenis is zoodanig gestegen dat iedere ernstige schok aan een depositobank van eenigen omvang toegebracht een onmiddellijken weerslag, waarvan de draagwijdte vaak niet te voorzien is, op de economie van een heel land te weeg brengt.

Het wantrouwen, van één punt uitgegaan, kan wegens het alzijdig ineengrijpen van de maatschappelijke betrekkingen, in enkele dagen, ja zelfs in enkele uren, tot andere banken en van de ééne op de andere, tot een volle reeks inrichtingen overslaan.

Het opvragen van deposito's, het inkrimpen van kredieten, de algemeene onrust, het oppotten, dat alles kan zich, in vergelijking met den omvang van de oorspronkelijke gebeurtenis, in buitensporige mate ontwikkelen.

Het is dus hoogst noodzakelijk dat men de eerste opschudding zou trachten te voorkomen, inzonderheid door het invoeren, in het statuut van de bankinrichtingen zelf, van de verplichting om voorzichtigheidsmaatregelen in verband met den aard van haar verbintenissen, na te leven.

De depositobanken hebben opgehouden inrichtingen te zijn waarvan de rol zich enkel beperkt tot private betrekkingen tusschen den bankier en zijn deponenten enerzijds, den bankier en zijn schuldekkende klanten, anderzijds.

Het openen van depositorekeningen is een functie van zulken omvang geworden, dat de overheid die voor de goede werking van het economisch mechanisme moet zorgen, niet mag nalaten de innerlijke structuur van organen, die voor 's Lands bestaan zoo belangrijk zijn geworden, in beschouwing te nemen.

Feitelijk wordt de noodzakelijkheid, de leiding der banken aan sommige regels te onderwerpen en een daarmede overeenstemmende controle in te richten, niet ernstig betwist. Na andere landen, die daarover reed wetten hebben gemaakt, voert België op zijn beurt een wezenlijk statuut van de depositobanken in.

* * *

Als hoofdregel in het beheer der depositobanken geldt steeds het behouden van een zekere verhouding — door ondervinding vastgesteld — tusschen de deposito's en de daartegenover staande beleggingen, al naar gelang van den liquiditeitsgraad der onmiddellijk of gemakkelijk mobiliseerbare activa.

Tevens past het een zekere verhouding vast te leggen tusschen de gezamenlijke verbintenissen van de bank en het bedrag van haar kapitalen en reserves.

Deze moeten inderdaad zoodanig zijn, dat een eventueel verlies bij het te gelde maken van het actief, steeds genoegzaam waarden voorhanden laat om tegenover het passief op te wegen.

Het besluit voert dus het beginsel van het vastleggen van dergelijke coëfficiënten in, maar deze moeten bij de veranderlijke omstandigheden worden aangepast en met de aan de verschillende types van banken eigen voorwaarden in overeenstemming worden gebracht.

Een speciaal organisme, de bankcommissie, zal ermede belast zijn de noodige reglementen daartoe onder goedkeuring van de regeering op te maken.

In denzelfden zin is het van noode gebleken de bankcommissie toe te laten desvoorkomend op maxima-rentevoeten, toepasselijk op sommige specifiek aangeduide kredietoperatiën, een overigens met menigvuldige waarborgen gepaard gaande actie uit te oefenen: meerderheid van twee derden voor elke beslissing dienaangaande; eensluidend advies van de Nationale Bank van België; raadpleging van den Dienst voor Economisch Herstel; bekrachtiging door de Ministers van Financiën en van Economische Zaken.

In de tweede plaats mogen in het actief van de depositobanken geen waarden voorkomen die aan vlugge of gewichtige waardevermindering onderhevig zijn. Daarom wordt het aan die banken verboden nijverheidswaarden te bezitten, tenzij gedurende een beperkten tijd en met het oog op bepaalde operatiën.

Aldus wordt door de nieuwe wetgeving de beslissende evolutie bevestigd welke het besluit van 22 Augustus 1934 ons bankwezen deed ondergaan, door een einde te maken aan het systeem van de gemengde bank.

Het ware onrechtvaardig, nu haar definitieve verdwijning een hoofdstuk uit de geschiedenis van het financiënwezen in België afsluit, de onschatbare diensten niet te doen uitkomen welke de industriele participatiebank, gedurende meer dan een eeuw verbazende economische uitbreiding, aan Land en kolonie heeft bewezen. Doch de omstandigheden hebben een diepgaande evolutie ondergaan.

De na-oorlogsche gebeurtenissen, de bovenmatige uitbreiding van de bedrijven en de kredieten, daarna een zoo diepgaande werkingcrisis dat gewichtige elementen van de bankarmatuur erdoor in gevaar werden gebracht, hebben de noodzakelijkheid van een herziening van de structuur der banken doen uitkomen.

Op verschillende tijden en onder menigvuldige vormen heeft de Staat de medewerking van de openbare macht en van zijn eigen solvabiliteit moeten verlenen aan banken waarvan de liquide middelen waren gestremd. De momenteel in gevaar gebrachte toestanden werden verholpen. De banken genieten opnieuw een voortreffelijk liquiditeit. De ondernemingen waaraan zij krediet verleenen zien hun bedrijfsuitkomsten verbeteren. Het Herdisconteering- en Waarborginstituut mag haar desnoods aanvullenderwijs financiële hulp verstrekken. Deze vooruitgang moet worden geconsolideerd, en de evolutie van onze kredietinstellingen naar het type van loutere depositobanken, innig samenwerkend met handel en nijverheid doch zelfstandig tegenover dezelve, moet bovenal meer naar voren komen.

In een anderen gedachtengang en om te vermijden dat de bankconcentratie nog scherper worde, moeten bankfusies aan de voorafgaande vergunning van de bankcommissie worden onderworpen.

In de derde plaats moet de naleving van de door de bankcommissie vastgelegde verhoudingen door een doeltreffende controle worden verzekerd. Daarom vermeerderd het besluit de technische bevoegdheid van de commissarissen in de onder den vorm van aandeelvennootschappen opgerichte banken, door te beslissen dat hun functie voortaan slechts zal kunnen uitgeoefend worden door op een lijst van beëdigde reviseuren voorkomende deskundigen. De private banken en de buitenlandse banken zijn er mede toe gehouden reviseuren aan te stellen.

Dezer rol zal tweevoudig zijn. Enerzijds zullen zij met meer doeltreffendheid de huidige functie van de commissarissen alsmede soortgelijke functiën uitoefenen daar waar de wet deze wijze van toezicht niet had ingericht. Zij zullen, onder eigen verantwoordelijkheid, zich kunnen doen

helpen in de stoffelijke uitvoering van hun werkzaamheden door assistenten welke door de bank dienen erkend.

Anderzijds zullen zij tot opdracht hebben de aandacht van de bankcommissie te vestigen op de inbreuken welke zij bij de uitvoeringen van hun opdracht mochten vaststellen.

Deze reviseurs zullen hoegenaamd geen mandatarissen van den Staat zijn. Zij worden vrij gekozen door de maatschappijen onder zulke bevoegdheidsvoorwaarden als door het besluit worden vastgelegd.

Zij hebben geenerlei opdracht van fiscalen aard.

Wel te verstaan, en het past zulks op de meest categorische en duidelijke wijze te bevestigen, hebben deze reviseurs zich niet te bemoeien, behoudens in geval van bedrog of insolventie, met de tusschen de banken en haar cliënten-debiteuren bestaande betrekkingen, en minder nog met de tusschen de banken en haar deponenten bestaande betrekkingen. Deze worden volledig terzijde gelaten door de bankcommissie die nooit, op welken grond ook, zich moet bezighouden met den oorsprong, noch met de samenstelling, noch met het mouvement van de individuele deposito's.

* * *

Deze gezamenlijke bepalingen strekken ertoe om, van de vennootschappen die de taak van depositobanken vervullen, organismen te maken met een van de gewone handelsvennootschappen onderscheiden karakter.

De leiders en bestuurders van deze banken worden onderworpen aan speciale regelingen voortvloeiende uit den haast openbaren aard van hun bedrijf.

Zij mogen zich slechts binnen eng bepaalde perken met ondernemingen, andere dan financieele inrichtingen, onledig houden. De onverenigbaarheid welke het besluit uitvaardigt, strekt zich niet tot de toezichtscomité's uit, welke sommige banken bij haar gewestelijke zetels hebben ingevoerd, doch, waar zij op de bestuurders wijzen die zich met het gewoon beheer inlaten, is zij toepasselijk op de leden van de bestuurscomité's die vaak in den schoot van de beheerraden van naamlooze vennootschappen worden gevormd.

Aan het complex van de bepalingen betreffende de leiders der banken ligt ten doel deze in voorwaarden van onafhankelijkheid te plaatsen die er al meer toe zullen bijdragen van het uitoefenen van hun beroep een soort van beheersmandaat van een gewichtig deel van het publieke gespaard vermogen te maken. De regeering wenscht den gang der zaken zoo te wenden, dat het bestuur van de bankfunctie feitelijk wordt toevertrouwd aan een betrekkelijk beperkt aantal personen, die er zich uitsluitend aan wijden en wier aansprakelijkheid door het feit zelf beter en scherper worde omlijnd.

* * *

In vorenstaande toelichtingen werd slechts gesproken over de banken op aandelen. Zij natuurlijk ontvangen, in verre mate, het grootste deel der deposito's.

Er bestaan echter nog deposito-instellingen onder den vorm van private banken en van filialen van buitenlandsche banken.

Deze verschillende instellingen hebben insgelijks diensten bewezen en beantwoorden aan bijzondere behoeften. Zij zullen in de algemeene wetgeving op de depositobanken moeten worden opgenomen maar deze moet, te harer aanzien, een zeker aantal speciale bepalingen behelzen waarbij haar regelen aan de bijzondere voorwaarden van oprichting of werking van deze inrichtingen worden aangepast.

Ten andere is het niet wenschelijk gebleken nog werkelijke banken te laten oprichten onder den vorm van een kredietvereniging of van een coöperatieve vereniging; overgangsbepalingen regelen den toestand van de thans bestaande banken van dezen aard.

De zooeven geschetste bepalingen waarbij de geest van het nieuwe statuut tot uiting komt, beantwoorden aan de eerste drie paragrafen van de regeeringsverklaring.

Maar de reeds hierboven aangehaalde vierde paragraaf

voorzag de tusschenkomst van een speciaal organisme dat er mede zou belast zijn toezicht te houden op de kredietpolitiek, in haar geheel, voor zoover het, inzonderheid, de kapitalenbeweging zou betreffen.

De oprichting van de bankcommissie stelt een nieuw werktuig ter beschikking van de nationale economie.

De bijzonderheden die verder over de samenstelling van deze commissie zullen gegeven worden, maken het mogelijk na te gaan over hoeveel krediet zij zal moeten beschikken.

Vandaar de gedachte, aan de bankcommissie een geheel nieuwe rol toe te vertrouwen en wel van coördinatie van diegene onder de oproepingen tot het krediet en het gespaard vermogen welke onder den vorm van openbare uitgaven van titels aan toonder geschieden.

Deze wijze van financiering is meteen krachtig en onmisbaar, maar haar kracht heeft dikwijls tot dwalingen en misbruiken aanleiding gegeven.

Men denkt niet dat het mogelijk zij, door om 't even welke reglementatie, de eene en de andere volkomen uit den weg te ruimen. Maar men gelooft dat het zou mogelijk zijn ze te beperken door de emittenten ertoe te verplichten, bij hun oproeping tot het gespaard vermogen, om zoo te zeggen, om de beurt op te treden.

De bankcommissie zal geenerlei bevoegdheid hebben om een verrichting te verbieden.

Zij zal slechts raad mogen geven, aanbevelen, soms de uitvoering verdragen of beperken.

Zij zal nooit over den grond van de zaken uitspraak moeten doen en er dient zonder eenig mogelijke twijfel verstaan dat het feit dat een uitgifte geen hindernis heeft ontmoet, geen verdraging heeft geleden, niets meer beteekent dan dit: dat er op dit tijdstip op de kapitaalmarkt, met andere uitgaven geen mededinging van dien aard bestond dat zij een momenteel overmatig beroep op de beschikbare kapitalen deed vreezen.

* * *

Dit zijn, Sire, de groote lijnen van het ontwerp van koninklijk besluit dat de Regeering de eer heeft aan Uwe Majesteit ter goedkeuring vóór te leggen.

Met het oog op het bijzonder karakter van de nieuwe wetgeving kwam het er op aan dat het toepassingsveld ervan nauwkeurig omlijnd werd.

Het feit dat bank-, krediet- of beleggingsverrichtingen en het ontvangen van deposito's van gelden niet uitsluitend het werkgebied van de banken zijn, heeft het moeilijk gemaakt de ondernemingen waarop het besluit moet worden toegepast, juist te bepalen. Om die reden, terwijl van de bank een definitie wordt gegeven die zoo volkomen mogelijk het geheel dekt van de ondernemingen waarop het bij het besluit ingerichte statuut moet worden toegepast, is het noodzakelijk gebleken een procedure van inschrijving bij de bankcommissie in te stellen die het, in de praktijk aan evenbedoelde commissie zal mogelijk maken de definitie te interpreteren en de twijfelachtige gevallen op te lossen.

Ten slotte, opdat eenieder wete welke inrichtingen aan het nieuw statuut onderworpen zijn en om het gebruik van de bewoordingen « bank » en « bankier » aan die instellingen alleen voor te behouden, gelast het besluit de bankcommissie elk jaar in het Belgisch Staatsblad een lijst van de ingeschreven instellingen bekend te maken en zelfs de in den loop van het jaar ingetreden wijzigingen te publiceren.

De bescherming die bij het besluit aan de bewoordingen « bank » en « bankier » wordt verleend weegt billijkerwijze op tegen de strenge regelen waaraan de banken worden onderworpen. Het zou niet te begrijpen zijn dat tal van instellingen deze bewoordingen in hun bijzondere benaming, firma of maatschappelijke naam, in de aanduiding van hun maatschappelijk doel of in hun publiciteit zouden gebruiken, wanneer zij, wegens niet-voldoening aan de bij de wet geëischte voorwaarden, niet op de in artikel 2 bedoelde lijst konden worden ingeschreven en bijgevolg

aan de bij het besluit uitgevaardigde voorzichtigheids- en controle-maatregelen zouden ontkomen.

Wat het kapitaal der banken betreft, eischt het besluit van deze die den vorm van een vennootschap op aandeelen hebben aangenomen, een volgestort kapitaal van minstens tien miljoen. Overgangsmatregelen, overeenkomende met het besluit van 22 Augustus 1934, zijn voor de bestaande banken voorzien.

De private banken dienen van het bezit van een eigen kapitaal van minstens twee miljoen te doen blijken.

Ten slotte, moeten de buitenlandsche banken van het aanwenden van een eigen kapitaal van minstens tien miljoen frank doen blijken voor haar gezamenlijke verrichtingen in België, zooals zij zullen voorkomen in de aparte boekhouding die zij volgens het besluit dienen op te maken.

Het is noodig het publiek op de hoogte te houden van de algemeene beweging van de verrichtingen der depositobanken. De Nationale Bank moet, harerzijds, de noodige gegevens bezitten ter beoordeeling van het mouvement van het krediet. Te dien einde dienen de banken maandelijks aan de Nationale Bank gespecificeerde staten te zenden, die zullen worden samengevat en samengesmolten met het oog op de periodieke bekendmaking van een globalen toestand.

Behoudens de bepalingen nopens de reeds hoogerbedoelde voornaamste punten — te weten de verhoudingen van structuur en liquiditeit, het aan de banken op aandeelen opgelegd verbod om nijverheids- en handelseffecten in portefeuille te houden en de inrichting van de controle door beëdigde reviseuren — behelst het besluit een groot aantal bepalingen die dieper in de zaak treden.

Ten einde aan deze reserves haar echt karakter te verzekeren, zullen de banken op aandeelen ertoe gehouden zijn haar wettelijke reserves in door den Staat, de kolonie, de provinciën of de gemeenten uitgegeven fondsen te beleggen.

Met betrekking tot de nijverheids- en handelswaarden wordt nader bepaald dat de banken er voorloopig mogen verkrijgen in zulke mate als noodig is om zich voor onbetaald gebleven schuldverordeningen te dekken.

Een bepaling van het besluit ontzegt aan de banken het recht om gelden te leen te geven aan haar bestuurders, directeurs of beheerders en dezen participaties voor te behouden in de syndicaten voor openbare uitgaven van effecten, waarmede de banken zijn belast.

Een andere bepaling verplicht, in geval van faillissement of onder-gecontroleerd beheerstelling, de bestuurders of beheerders van bankvennootschappen op aandeelen ertoe, de tantièmes, die ze zouden verkregen hebben gedurende de twee jaren voorafgaand aan het faillissement of de onder-gecontroleerd-beheerstelling, bij den boedel terug te storten, behoudens in geval van overmacht.

Het besluit verbiedt aan de banken zich van de te harer beschikking staande fondsen te bedienen om, rechtstreeks of onrechtstreeks, invloed ten eigen bate op de openbare opinie uit te oefenen.

Dit verbod, uitgaande van een moreele bezorgdheid, zal niet van toepassing zijn op een openlijk gevoerde handelspubliciteit.

In het hoofdstuk « Contrôle » wordt de onafhankelijkheid der reviseuren verzekerd door het artikel dat hun verbiedt een andere functie in de aan hun toezicht onderworpen banken te bekleeden; bovendien is het uitoefenen door de reviseuren van bestuurder- en commissarismandaten afhankelijk gesteld van de steeds intrekbare vergunning van de bankcommissie. De regering hoopt dat een goede praktische toepassing van deze bepalingen het zal mogelijk maken in ons land een korps onafhankelijke en speciaal bevoegde deskundigen te vormen.

Het ambt van reviseur bestaat hoofdzakelijk daarin de regelmatigheid der verrichtingen te verifieeren en, over het algemeen, over de toepassing der wetten en reglementen te waken. De reviseuren doen de onregelmatigheden en inbreuken, die ze mochten vaststellen, aan de bankleiders

kennen. Slechts wanneer aan hun opmerkingen geen gevolg wordt gegeven of wanneer beslissingen worden getroffen welke een strafbaar feit uitmaken, stellen de reviseuren hun veto en leggen de zaak onmiddellijk bij de bankcommissie voor.

De fiscale inbreuken zijn niet begrepen onder die waarvoor de reviseuren bevoegd zijn.

Benevens de verplichting vóór de bankcommissie den eed af te leggen, onderwerpt het besluit de reviseuren — in zake beroepsgeheim — aan uiterst strenge en strafrechtelijk gestaafe verplichtingen.

* * *

Titel II, die de bepalingen groepeerde omtrent het openbaar tekoopstellen, tekoopbieden en verkoopen van titels en effecten, richt een procedure in van voorafgaande kennisgeving en mededeeling van het dossier aan de bankcommissie.

Benevens de bepalingen waarop hierboven reeds werd gewezen, begrijpt deze titel een belangrijk artikel betreffende de uitgaven waarvan de commissie oordeelt dat zij derwijze gedaan worden dat de inschrijvers op een dwaalspoor kunnen worden gebracht omtrent den aard van de zaak of omtrent de aan de effecten verbonden rechten. Heeft de commissie, door het onderzoek van het dossier en van alle andere informatiebronnen waartoe ze zich kan wenden, deze overtuiging opgedaan, dan moet zij aan de belanghebbenden haar meening mededeelen; zij mag de uitgifte verdagen en zelfs haar beslissing openbaar maken. Oordeelt zij ten slotte dat haar bezorgdheid om het gespaard vermogen te beschermen zóo ver moet strekken, dan mag zij aan den Minister van Financiën vragen de noteering te verbieden van titels en effecten die in dergelijk geval, in strijd met haar advies, openbaar zouden zijn uitgegeven.

Titel III richt de bankcommissie op en omlijnt haar voornaamste functiën. Bestaande uit een voorzitter en zes door den Koning benoemde en afzetbare leden, zal deze Commissie een zelfstandig organisme zijn, waarvan het inrichtingsreglement bij koninklijk besluit zal worden goedgekeurd.

Ondanks het belang dat had kunnen voortvloeien uit de opneming in de bankcommissie van bevoegde personaliteiten uit de bankwereld, heeft de regering daarvan afgezien om te vermijden dat vereenzelviging zou voorkomen in den persoon van leden van de bankcommissie en van hen die, binnen zekere mate, aan haar jurisdictie zijn onderworpen. Daarentegen kwam het wenschelijk voor toe te laten dat twee van de zes leden gekozen worden uit een drievoudige lijst, opgemaakt en voorgedragen door de vertegenwoordigers van de aan het besluit onderworpen banken en dat twee andere leden benoemd worden op een op dezelfde wijze door de Nationale Bank van België samen met het Herdisconteering- en Waarborginstituut voorgedragen lijst.

De bankcommissie houdt toezicht over de bedrijvigheid van de reviseuren. Zij mag ze ermede belasten bij haar verslagen in te dienen, met dien verstande dat deze niet over de betrekkingen tusschen de bank en een bepaalden cliënt mogen gaan, behoudens wanneer verrichtingen met terzijdestelling van wetten en besluiten werden gedaan en behoudens het geval waarin de cliënt hetzij in staat van faillissement, hetzij aan het regime van het faillissementsakkoord of van het gecontroleerd beheer onderworpen is.

De bankcommissie mag de Nationale Bank ermede belasten in de door het besluit genoemde zware gevallen onderzoeken, expertises en verificaties in te stellen.

Het besluit bepaalt nader dat de Bankcommissie in zake belastingaangelegenheden niet bevoegd is en dat haar leden aan de feiten waarvan zij wegens hun functiën kennis nemen, geenerlei ruchtbaarheid mogen geven.

Strafbepalingen, alsook een aanzienlijke reeks overgangsbepalingen de meeste gegrond op die welke reeds in het besluit n° 2 van 22 Augustus 1934 voorkwamen, komen dit belangrijk wetsbescheid aanvullen.

Het besluit behoudt op 1 Januari 1936 den uitersten datum waarop alle handelingen moeten volbracht zijn welke noodig zijn tot het naleven van de bepalingen van dit besluit door de banken, inzonderheid wat de splitsingen of vervreemdingen betreft, die nog niet ter uitvoering van het besluit van 22 Augustus 1934 mochten gedaan zijn.

Zooals de regeering heeft aangekondigd in het verslag komend vóór het besluit n° 164, hetwelk het Uwe Majesteit op 6 Mei jongstleden heeft behaagd te onderteekenen, werd er rekening gehouden met den bijzonderen toestand van de onder den vorm van een firma-vennootschap of van een eenvoudige commanditaire vennootschap opgerichte private banken of ook nog van die behoorend aan een particulier. Gelet op den aard ervan, alsmede op de feitelijke vermenigvuldiging van het patrimonium der aansprakelijke vennoten met dat van de vennootschap, werd het niet mogelijk geacht het verbod om nijverheids- en handelseffecten te bezitten tot deze inrichtingen uit te breiden, voor zoover het om de belegging van eigen gelden gaat.

Daarentegen, om zich aan te passen aan de voorschriften betreffende het minimum kapitaal en vooral aan die met betrekking tot de structuur- en de liquiditeitsverhoudingen, zullen deze inrichtingen ertoe geroodzaakt zijn tot innerlijke aanpassingen over te gaan welke het besluit hun toelaat te doen onder het regime van volkomen vrijstelling van belasting, reeds ingevoerd bij besluit van 22 Augustus 1934 en bij onderhavig besluit gehandhaafd tot den aanvankelijk voorzienen datum van 1 Januari 1936.

Zooals is geschied voor het besluit van 22 Augustus 1934, wil de regeering dat de fiscale vrijstelling, uitgebreid tot de akten die noodig zijn om zich te schikken naar het nieuwe feit ontstaan uit de invoering van het wettelijk statuut der banken, zoo ruim mogelijk zij. Op 't stuk van inbrengsten dekt zij zelfs akten met betrekking tot niet rechtstreeks bij de splitsing geïnteresseerd vennootschappen. Het bestuur, bij het invorderen van de belasting, het verband tusschen deze akten en dit besluit beoordeelend, zal tot gedragslijn hebben in beginsel gunstig te zijn voor de ontheffing. Deze slaat ook, wat al de ten bate van den Staat door het bestuur der belastingen geïnde belastingen betreft, op al de — zelfs de onrechtstreeksche — gevolgen van de toepassing van dit besluit, mits het gaat om een belastingobject alleen tot stand gebracht door de noodzakelijkheid, voor een vennootschap, om zich naar dit besluit te gedragen en welken, zonder die noodzakelijkheid, niet zou hebben bestaan.

Eenige artikelen, gegroepeerd onder een titel VI, diverse bepalingen, houden intrekking van het koninklijk besluit n° 2 van 22 Augustus 1934 en van de besluiten tot wijziging van hetzelfde. Zij coördineeren daarenboven het koninklijk besluit n° 42 van 15 December 1934, met de nieuwe beschikkingen met betrekking tot de banken. Zij preciseeren ten slotte dat een koninklijk besluit den datum zal bepalen waarop de gezamenlijke nieuwe beschikkingen in werking zullen treden.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op artikel 1, III, litt. a, der wet van 31 Juli 1934, verlengd en aangevuld door de wetten van 7 December 1934, 15 Maart en 30 Maart 1935, waarbij aan den Koning bepaalde machten worden toegekend met het oog op het economisch en financieel herstel en de vermindering van de openbare lasten;

Op de voordracht van Onze Ministers, die er in den Raad over beraadslaagd hebben,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

TITEL I. — WETTELIJK STATUUT DER BANKEN.

Hoofdstuk I. — Banken en bankiers.

Afdeeling I. — Algemeene bepalingen.

Eerste artikel. Aan de bepalingen van dezen titel zijn

onderworpen de Belgische en buitenlandsche ondernemingen, die gewoonlijk op zicht of op termijnen van hoogstens twee jaar terugbetaalbare gelddeposito's ontvangen ten einde ze voor eigen rekening tot bank-, krediet- of beleggingsoperatiën aan te wenden.

Dit besluit is evenwel niet van toepassing op :

1° De Nationale Bank van België, het Herdisconteering- en Waarborginstituut, de Bank van Belgisch-Congo, de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas, de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, het Gemeentekrediet van België, op de Hoofdkas voor klein-beroeps-krediet;

2° De financieele ondernemingen, die er zich bij beperken de liquide-middelen van haar filialen in ontvangst te nemen om de belegging er van te centraliseeren, onder de voorwaarde dat er gewoonlijk geen gebruik van worde gemaakt voor met andere derden dan haar filialen over-eengekomen bank- of kredietoperatiën;

3° De ondernemingen bedoeld bij 1° van artikel 1 van het koninklijk besluit n° 42, van 15 December 1934, betreffende de contrôle op de private spaarkassen en de ondernemingen die, zonder depositobanken te zijn, gelddeposito's ontvangen.

Art. 2. De ondernemingen waarvan de bedrijvigheid aan de bepalingen van dezen titel onderworpen is, zijn er toe gehouden, vooraleer haar operatiën aan te vangen, zich bij de door artikel 35 ingestelde bankcommissie te laten inschrijven.

De beslissingen van de bankcommissie betreffende de inschrijvingen zijn vatbaar voor hooger beroep bij den Minister van Financiën. Het hooger beroep moet binnen vijftien dagen na de aanzegging van de beslissing worden ingesteld.

De bankcommissie maakt elk jaar een lijst op van de aan dezen titel onderworpen ondernemingen. Deze lijst en alle in het jaar daaraan gebrachte wijzigingen worden in het Belgisch Staatsblad bekend gemaakt.

Art. 3. De ondernemingen, op de in artikel 2 voorziene lijst vermeld, worden verder onder den naam van «banken» aangewezen. Zij alléén zijn er toe gerechtigd de bewoordingen «bank» of «bankier», hetzij in haar particuliere benaming, firma of maatschappelijke naam, hetzij in de aanwijzing van haar maatschappelijk doel, hetzij in haar publiciteit, te gebruiken.

Art. 4. Iedere bankfusie is, op straf van nietigheid, aan de voorafgaande vergunning van de bankcommissie onderworpen.

Art. 5. Geen bank mag nog onder den vorm van een kredietvereniging of van een coöperatieve vereniging worden opgericht.

Art. 6. De buitenlandsche banken, die in België één of meer operatiezetels onderhouden, maken in den voornaamsten van deze zetels een aparte boekhouding op van de in het Rijk gedane operatiën.

De buitenlandsche banken zijn, wat haar bedrijvigheid in België aangaat, aan de bepalingen van de artikelen 1 tot 4, 7, 10 tot 12, 15, 17, 20, §§ 2 en 3, 21 tot 25, 47, 48, 1° lid, en 56. en aan de bepalingen van titels II, III en IV onderworpen.

Artikel 16 wordt toegepast op die bestuurders, beheerders, directeuren, procuratiehouders en aangestelden van buitenlandsche banken, die aan het gewoon beheer van een of van meer dan een van hun operatiezetels in België deelnemen.

Art. 7. Mogen het beroep van bankier noch de functiën van beheerder, bestuurder, directeur of procuratiehouder van een bank uitoefenen of blijven uitoefenen, de personen die zich in een van de bij koninklijk besluit n° 22 van 24 October 1934 bepaalde gevallen bevinden.

De personen die wegens een bij koninklijk besluit n° 22 van 24 October 1934 voorzien misdrijf tot een gevangenisstraf van minder dan drie maanden of wegens een overtreding van dit besluit veroordeeld werden, mogen slechts met vergunning vanwege de bankcommissie, de in voren-

staand lid genoemde functiën uitoefenen of blijven uitoefenen.

Afdeling II. — Kapitaal der banken.

Art. 8. Het kapitaal van de onder den vorm van naamloze vennootschap, van commanditaire vennootschap op aandelen of van personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid opgerichte banken moet volgestort zijn. Het moet minstens tien miljoen frank bedragen.

Art. 9. De banken aan een particulier toebehoorende of onder den vorm van een firmavennootschap of van een eenvoudige commanditaire vennootschap opgericht moeten, op het oogenblik van haar inschrijving, bij de bankcommissie van een eigen kapitaal van minstens twee miljoen frank doen blijken. De bankcommissie is bevoegd om uit te maken welke de bestanddeelen van het eigen kapitaal zijn.

Het eigen kapitaal, vastgesteld zooals in vorenstaand lid is bepaald, wordt voor de berekening der in littera b van artikel 11 bedoelde verhoudingen aangenomen.

Art. 10. De buitenlandsche banken moeten bij de bankcommissie doen blijken van het aanwenden tot haar gezamenlijke verrichtingen in België, zooals deze uit de in artikel 6 voorziene aparte boekhouding zullen blijken, van een eigen kapitaal dat minstens 10 miljoen frank moet bedragen. De bankcommissie is bevoegd om uit te maken welke de bestanddeelen van dit eigen kapitaal zijn; dit eigen kapitaal wordt voor de berekening van de in littera b van artikel 11 bedoelde verhoudingen aangenomen.

Afdeling III. — Verplichtingen en verbodsbepalingen.

Art. 11, § 1. De bankcommissie mag, bij een aan de goedkeuring van den Minister van Financiën en van den Minister van Economische Zaken onderworpen reglement, de verhouding bepalen welke moet bestaan :

a) Tusschen de liquide middelen en de gemakkelijk mobiliseerbare activa van de banken, eenerzijds, en haar obligo's op zicht en op de korten termijn, anderzijds;

b) Tusschen het kapitaal en de reserves der banken, eenerzijds, en het globaal bedrag hetzij van de deposito's, hetzij van al hare obligo's op zicht of op korten termijn, anderzijds.

De bankcommissie mag, wanneer zulks door abnormale omstandigheden wordt gebillijkt, afwijkingen van de bepalingen van het in het eerste lid voorziene reglement toelaten.

§ 2. Op gelijkkluidend advies van de Nationale Bank van België, den dienst voor economisch herstel gehoord, mag de bankcommissie door eene bij meerderheid van twee derden genomen, gemotiveerde beslissing, maximum-rentevoeten vaststellen met toepassing op zekere specifiek aangeduide categorieën kredietoperatiën.

Deze beslissing treedt slechts in werking na goedkeuring door den Minister van Financiën en den Minister van Economische Zaken.

Art. 12. De banken leggen jaarlijks bij de Nationale Bank van België een gespecificeerde balans en een dito winst- en verliesrekening voor. Deze bescheiden worden opgemaakt naar de regelen welke, op gelijkkluidend advies van de bankcommissie, bij koninklijk besluit zullen worden vastgesteld. In dit besluit zal insgelijks de vorm worden bepaald van de bekendmakingen en neerleggingen welke, in zake balans en winst- en verliesrekeningen, bij de samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen zijn voorgeschreven.

De banken moeten, bovendien, maandelijks bij de Nationale Bank van België een staat van haar actieven en passieven stand voorleggen. Dit bescheid wordt opgemaakt naar de regelen welke bij koninklijk besluit worden vastgesteld. Bij evenbedoeld besluit wordt insgelijks de datum vastgesteld met ingang waarvan deze staten dienen voorgelegd.

De Nationale Bank van België publiceert op geregelde tijden en minstens viermaal per jaar een algemeen staat der banken.

Art. 13. De banken opgericht onder een der in artikel 8

voorziene vormen, zijn ertoe gehouden haar wettelijke reserve in hetzij door den Staat, de kolonie, de provinciën of de gemeenten, hetzij onder derzelver waarborg uitgegeven fondsen te beleggen. De fondsen van de reserve komen afzonderlijk in de balans voor. Ze mogen daarin tegen aankoop prijs worden vermeld, mits deze niet hooger zij dan het terugbetalingsbedrag.

Art. 14. Het wordt aan elke, onder een van de in artikel 8 voorziene vormen, opgerichte bank verboden aandelen of deelnemingen, onder welken vorm ook, te bezitten in één of meer handelsvennootschappen of maatschappijen onder handelsvorm, andere dan banken, of in een of meer vereenigingen bij wijze van deelneming. Dit verbod geldt eveneens voor de door dergelijke maatschappijen uitgegeven obligatiën.

Edoch zullen deze banken, gedurende een maximum-termijn van zes maand, ingaande met den dag waarop zij op de effecten hebben ingeschreven, die Belgische of buitenlandse actiën of obligatiën mogen bezitten met de openbare uitgifte waarvan zij belast zijn; dit geldt eveneens voor aandelen in een of meer vereenigingen bij wijze van deelneming, die met het oog op een dergelijke openbare uitgifte opgericht zijn.

Deze banken kunnen buitendien van de in het eerste lid van dit artikel bedoelde waarden eigenaar worden om zich voor hun dubieuze of onbetaald gebleven schuldvorderingen te dekken. Deze waarden moeten binnen een termijn van twee jaar worden vervreemd.

Het bij het 1° lid uitgevaardigd verbod is niet van toepassing op de in bewust lid bedoelde waarden wanneer zij den waarborg van den Staat, van de kolonie, van de provinciën of van de gemeenten genieten, noch op de aandelen in het kapitaal van de bij een bijzondere wet in het leven geroepen kredietinstituten.

Art. 15. Het is aan de banken verboden de gelden of waarden waarover zij beschikken aan te wenden om, rechtstreeks of onrechtstreeks, op de openbare meening invloed ten eigen bate uit te oefenen.

Dit verbod is niet van toepassing op openlijk gedane handelsadvertentiën.

De banken houden een speciale en gespecificeerde boekhouding van haar publiciteitskosten alsmede van alle vergoedingen of toelagen en alle door haar om niet verleende voordeelen.

Zij leggen de lijst van de uitgaven van dezen aard bij de Nationale Bank van België voor, samen met den in artikel 12 voorzienen maandstaat. De bankcommissie mag inzage ervan aan de Nationale Bank van België vragen.

Art. 16, § 1. De bestuurders, beheerders, directeurs of procuratiehouders van een bank onder een der in artikel 8 voorziene vormen opgericht, en alle personen die, onder welke benaming ook, aan het gewoon beheer van een dergelijke bank deelnemen, mogen noch bestuurder, beheerder, directeur of procuratiehouder zijn, noch zich om het even onder welken vorm met het gewoon beheer onledig houden, van een handelsvennootschap of maatschappij onder handelsvorm andere dan een bank, een verzekeringsmaatschappij of een maatschappij voor hypothecair krediet.

Bij uitzondering op dezen regel kunnen de in vorenstaand lid bedoelde personen bovendien een bestuurdersmandaat uitoefenen in één enkele maatschappij andere dan een bank, een verzekeringsmaatschappij of een maatschappij voor hypothecair krediet. Dit aantal wordt tot twee opgevoerd wanneer het gaat om een bankbestuurder die niet aan het gewoon beheer van deze bank deelneemt. De in dit lid bedoelde personen mogen evenwel slechts in een der twee of drie maatschappijen functiën bekleeden, die handelingen van het gewoon beheer impliceren.

De in vorenstaand lid voorziene uitzondering is niet geoorloofd wanneer de bedoelde vennootschap die is welke opgericht werd bij toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit n° 2 van 22 Augustus 1934 of bij toepassing van artikel 49 van dit besluit om aandelen, deelnemingen of obligatiën waarvan respectievelijk sprake in het 1° lid

van artikel 1 en in het 1° lid van artikel 14 van bewuste besluiten over te nemen, hetzij die is waaruit de bank is gesproken door ter voldoening aan voornoemde artikelen 2 en 49 gedane inbreng van de bankbedrijvigheid bij een onderscheiden vennootschap.

§ 2. De bestuurders, beheerders, directeurs en procuratiehouders van een bank opgericht onder een der bij artikel 8 voorziene vormen en elke persoon die, onder welke benaming ook, zich met het gewoon beheer van een dergelijke bank onledig houdt, mogen niet regent, bestuurder, censor of commissaris zijn in een bij een speciale wet tot stand gebracht kredietinstituut, met uitzondering van het Herdisconteering- en Waarborginstituut.

§ 3. De bankcommissie mag in bijzondere gevallen uitzonderingen op de in § 1 voorziene onverenigbaarheid toestaan.

Art. 17. Een bank onder een der bij artikel 8 voorziene vormen opgericht, mag aan haar bestuurders, beheerders of directeurs geen leeningen onder om het even welken vorm toestaan.

De bestuurders, beheerders of directeurs van zulk een bank mogen niet, zonder voldoende zekerheidstelling, deelnemen in een waarborgsyndicaat voor den goeden afloop van openbare uitgaven van effecten waarmede de bank is belast.

De bankcommissie mag echter in bijzondere gevallen aan de bank vergunning geven om van het in het eerste lid voorziene verbod af te wijken. Binnen zes maand moet iedere leening geliquideerd en iedere verbintenis uitgevoerd zijn.

Art. 18. In geval van faillissement of van onder-gecontroleerd beheerstelling van een bank opgericht onder een der in artikel 8 voorziene vormen, zijn, met betrekking tot den boedel, nietig en van geener waarde de betalingen door deze bank, hetzij in specie, hetzij bij schuldvergelijking of anders, welke als tantièmes of andere deelnemingen in de winsten aan haar bestuurders of beheerders gedaan zijn, in den loop van de twee jaren die het tijdstip voorafgaan dat door de rechtbank is vastgesteld als zijnde, in geval van faillissement, dat van het ophouden van haar betalingen, hetzij, in geval van onder-gecontroleerd-beheerstelling, dat van het overeenkomstig artikel 4 van het koninklijk besluit n° 11 van 15 October 1934 bepaalde tijdstip of, bij ontstentenis van dergelijke bepaling, dat van den datum van de onder-gecontroleerd-beheerstelling.

De bepaling van het vorig lid is niet van toepassing wanneer door de rechtbank erkend wordt dat het faillissement of de onder-gecontroleerd-beheerstelling door overmacht werd veroorzaakt.

Hoofdstuk II. — Contrôle.

Art. 19. De functiën van commissaris in de onder een der in artikel 8 voorziene vormen opgerichte banken mogen slechts aan een of meer beëdigde reviseuren worden toevertrouwd. Het aantal van deze reviseuren wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen der artikelen 64, 110 en 114, n° 20, eerste lid, der samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen. Edoch, in afwijking van artikel 114, n° 20, derde lid, van deze wetten moet ieder onder den vorm van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid opgerichte bank minstens een reviseur hebben.

De reviseuren genieten een vaste belooning; deze wordt vastgesteld door de algemeene vergadering der aandeelhouders onder voorbehoud van goedkeuring der bankcommissie. Buiten deze belooning mogen de reviseuren geen voordeel, onder welken vorm ook, ontvangen.

De reviseuren zijn ervan ontheven den bij de artikelen 69 en 106 van de samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen voorzien borgtocht te verstrekken.

Art. 20. § 1. Iedere bank aan een particulier toebehoorend of onder den vorm van een firmavennootschap of van een eenvoudige commanditaire vennootschap opgericht, is ertoe gehouden een of meer beëdigde reviseuren aan te

stellen, die tot opdracht hebben de schrifturen te verifiëren. Deze verificatie geschiedt ten minste eens 's jaars.

§ 2. De buitenlandsche banken zijn ertoe gehouden een of meer beëdigde reviseuren aan te stellen, wier functiën worden bepaald door de bankcommissie, die de noodige regeling zal treffen, onverminderd evenwel de toepassing van de artikelen 21 tot 25 van dezen titel.

§ 3. De belooning der bij toepassing van §§ 1 en 2 van dit artikel aangestelde reviseuren, wordt in overleg met de bankcommissie vastgesteld. Buiten deze belooning mogen de reviseuren geen voordeel, onder welken vorm ook, ontvangen.

Art. 21. Om tot den eed van reviseur te worden toegelaten, moet men door de bankcommissie worden erkend.

Deze maakt een erkenningsreglement op, dat den Minister van Openbaar Onderwijs en den Minister van Financiën ter goedkeuring wordt voorgelegd.

Dit reglement bepaalt eveneens de gevallen waarin de erkenning kan worden ingetrokken.

Art. 22. De reviseuren leggen den deskundigen eed af ten overstaan van den voorzitter der bankcommissie of van het door hem gedelegeerd lid.

Art. 23. Elk reviseur geeft onmiddellijk, hetzij den bankier, hetzij elken bestuurder of beheerder van de bank, kennis van de onregelmatigheden en inbreuken die hij mocht hebben vastgesteld.

Elk reviseur die kennis heeft van een beslissing van de bank waarvan de uitvoering een strafbaar feit zou uitmaken, stelt zijn veto tegen deze uitvoering en legt de zaak onmiddellijk bij de bankcommissie voor. Het veto heeft een opschorsende kracht van acht dagen.

De bepalingen van vorenstaand lid zijn evenwel niet van toepassing op overtredingen van fiscaal aard.

Art. 24. De reviseuren mogen, in de aan hun toezicht onderworpen banken, geen ander ambt waarnemen.

De reviseuren mogen geen door den Staat, de provinciën of de gemeenten bezoldigd ambt bekleeden, noch een mandaat vervullen van bestuurder, directeur, beheerder, commissaris of procuratiehouder van handelsvennootschappen of maatschappijen onder handelsvorm, behoudens door de bankcommissie te verleenen vergunning; deze vergunning kan steeds worden ingetrokken.

De reviseuren mogen hun functiën van reviseur bij verschillende banken uitoefenen.

Een bank mag geen leening toestaan, onder welken vorm ook, aan de reviseuren die hun functiën bij haar uitoefenen. Hetzelfde verbod geldt voor elke deelneming in een waarborgsyndicaat voor den goeden afloop van een openbare uitgifte van effecten waarmede de bank is belast.

Art. 25. Onverminderd de verplichtingen welke hun bij wet of reglement zijn opgelegd en buiten het geval waarin zij in rechten getuigenis moeten afleggen, mogen de reviseuren geenerlei feiten bekend maken waarvan zij in verband met hun functiën kennis hebben genomen.

TITEL II. — BEPALINGEN OMTRENT HET OPENBAAR TEKOOPTSTELLEN, TEKOOPTBIEDEN EN VERKOOPEN VAN TITELS EN EFFECTEN.

Art. 26. Al wie voornemens is hetzij actiën, effecten of winstaandeelen van vennootschappen, hetzij met een looptijd van minstens vijf jaar uitgegeven obligatiën van vennootschappen, openbaar te koop te stellen, te koop te bieden of te verkoopen, moet aan de bankcommissie vijftien dagen op voorhand daarvan kennis geven.

Art. 27. Bij deze kennisgeving wordt een dossier gevoegd, opgemaakt overeenkomstig de voorschriften van de bankcommissie, en dat inzonderheid zal bevatten:

1° De aanduidingen voorgeschreven bij de artikelen 36 en 82 der samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen;

2° Een gedetailleerden staat van de verbintenissen, in België en in het buitenland, van de vennootschap wier effecten openbaar te koop gesteld, te koop geboden of verkocht worden;

3° De redenen van den openbaren oproep tot het gespaard vermogen;

4° Eventueel, de voorwaarden van overneming van de openbaar tekoopgestelde, tekoopgeboden of verkochte effecten, de samenstelling de rechten en de verplichtingen van ieder waarborg- of uitgiftesyndicaat, dat met het oog op dit tekoopstellen, tekoopbieden of verkoopen opgericht is;

5° Een gespecificeerden staat, welke de hiernavermelde deelnemingen opgeeft die in het bezit zijn van hen die de door artikel 26 voorziene kennisgeving hebben gedaan en eventueel van hen die van de onder vorenstaand 4° bedoelde syndicaten deel uitmaken: aandelen in, obligatiën van, of andere deelnemingen, in hetzij welken vorm ook, in de vennootschap, waarvan de effecten openbaar tekoopgesteld, tekoopgeboden of verkocht worden.

Art. 28. Acht de bankcommissie dat de tekoopstellingen, tekoopbiedingen en verkooping van effecten welke te harer kennis worden gebracht, de kapitaalmarkt kunnen ontwrichten, zoo beveelt zij de vermindering of de verdeling over zekeren tijd van de tekoopstellingen, tekoopbiedingen en verkooping aan.

Bij gebrek aan minnenlijke schikking, mag de commissie, bij gemotiveerde beslissing, het openbaar tekoopstellen, tekoopbieden en verkoopen gedurende een termijn van hoogstens drie maand verbieden. Dit tijdstip gaat in met den dag van de notificatie, bij aangeteekenden brief, van de beslissing der commissie aan dengene die de bij artikel 26 voorziene kennisgeving heeft gedaan.

De commissie mag haar beslissing openbaar maken.

Zij die effecten openbaar tekoopgesteld, tekoopgeboden of verkocht hebben, zijn ertoe gehouden aan de bankcommissie, op dezer verzoek, alle noodige inlichtingen te verstrekken omtrent den uitslag van de openbare tekoopstellingen, tekoopbiedingen of verkooping welke door hen gedurende de laatste zes maanden die aan het verzoek der commissie voorafgaan, gedaan zijn.

Art. 29. Oordeelt de bankcommissie dat het openbaar tekoopstellen, tekoopbieden of verkoopen, waarvan haar kennis wordt gegeven, geschiedt onder omstandigheden waarbij de inschrijvers op een dwaalspoor kunnen worden gebracht omtrent den aard van de zaak of omtrent de aan de effecten verbonden rechten, zoo geeft ze onmiddellijk daarvan kennis:

1° Aan de vennootschap waarvan de effecten openbaar tekoopgesteld, tekoopgeboden of verkocht worden en aan elk der bestuurders van deze vennootschap;

2° Aan degenen die de in artikel 26 voorziene kennisgeving hebben gedaan.

Houden laatstgenoemden geen rekening met deze kennisgeving, zoo mag de bankcommissie, bij gemotiveerde beslissing, het openbaar tekoopstellen, tekoopbieden of verkoopen van de effecten gedurende ten hoogste drie maand verbieden.

Deze termijn gaat in met den dag van de notificatie, bij aangeteekend schrijven, van de beslissing van de commissie aan degenen die de bij artikel 26 voorziene kennisgeving hebben gedaan.

De commissie mag haar beslissing openbaar maken.

Art. 30. Geenerlei melding van de tusschenkomst van de bankcommissie mag, onder welken vorm ook, worden gedaan in de publiciteit of in de bescheiden met betrekking tot het openbaar tekoopstellen, tekoopbieden of verkoopen van titels en effecten.

Art. 31. De Belgische handelsvennootschappen of maatschappijen onder handelsvorm, die in het buitenland effecten openbaar doen tekoopstellen, tekoopbieden of verkoopen, zijn onderworpen aan de verplichting de in de artikelen 26 en 27 voorziene mededeelingen te doen.

Art. 32. In de in artikel 29 bedoelde gevallen mag de Minister van Financiën, op verzoek van de bankcommissie, aan de comiteën der beursnoteering van de openbare fondsenbeurzen verbieden de titels en effecten, die in strijd met het advies van de commissie openbaar mochten te-

koopgesteld, tekoopgeboden of verkocht geworden zijn, in den prijscourant op te nemen.

Art. 33. Iedere vennootschap op aandelen die titels en effecten gewoonlijk openbaar tekoopstelt, tekoopbiedt of verkoopt, legt jaarlijks aan de bankcommissie, binnen vijftien dagen na de goedkeuring van de balans, de sub. 2° van artikel 76 der samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen voorziene lijst voor.

Art. 34. De bepalingen van dezen titel zijn niet van toepassing op het openbaar tekoopstellen, tekoopbieden of verkoopen van fondsen uitgegeven hetzij door den Staat, de kolonie, de provinciën en de gemeenten, hetzij onder derzelver waarborg.

Edoch is artikel 26 van toepassing op het openbaar tekoopstellen, tekoopbieden of verkoopen van onder den waarborg van Staat, kolonie, provinciën en gemeenten uitgegeven fondsen.

De bepalingen van dezen titel zijn niet van toepassing op de bij de artikelen 39 en 86 van de samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen bedoelde openbare verkooping.

TITEL III. — BANKCOMMISSIE.

Art. 35. Er wordt een bankcommissie ingesteld met opdracht op de toepassing van dit besluit te letten.

De bankcommissie is een zelfstandig organisme waarvan de zetel gevestigd is te Brussel. Haar inrichtingsreglement wordt bij koninklijk besluit goedgekeurd.

Art. 36. De werkingskosten van de bankcommissie worden door de Nationale Bank van België betaald. Een overeenkomst zal te dien einde tusschen den Staat en de Nationale Bank van België worden gesloten.

De bankcommissie mag aan de Nationale Bank van België vragen haar secretariaat te verzekeren.

Art. 37. De bankcommissie bestaat uit een voorzitter en zes leden benoemd en afzetbaar bij koninklijk besluit medeondertekend door den Minister van Justitie, den Minister van Financiën en den Minister van Economische Zaken.

Twee der zes leden worden benoemd uit een drievoudige lijst samengesteld en voorgedragen door de vergadering der vertegenwoordigers van de banken die in de bij artikel 2 bedoelde lijst opgenomen zijn, opgeroepen en beraadslagend volgend de bij koninklijk besluit vast te stellen regelen.

Twee andere leden worden benoemd uit een drievoudige lijst, samengesteld en voorgedragen door de Nationale Bank van België en het Herdisconteering- en Waarborginstituut.

De voorzitter en de leden van de commissie mogen geen bankbestuurder, -directeur, -beheerder, -procuratiehouder of ander bankaangestelde zijn.

Hun belooning wordt bij koninklijk besluit vastgesteld.

Het mandaat van den voorzitter en de leden van de commissie duurt zes jaar; de leden worden, voor een derde, om de twee jaar hernieuwd. De volgorde van afreden wordt voor het eerst bij loting geregeld. Bij ontslag of overlijden, geschiedt de voordracht naar dezelfde wijze als die welke werd waargenomen bij de voordracht van den titularis van de opengekomen plaats.

Art. 38. De bankcommissie houdt toezicht over de bedrijvigheid van de reviseuren en mag deze ermede belasten verslagen bij haar in te dienen.

Die verslagen mogen niet gaan over de betrekkingen tusschen de bank en een bepaalden cliënt.

Uitzondering op dezen regel mag worden gemaakt wanneer:

1° Verrichtingen hebben plaats gehad met terzijdestelling van wetten en besluiten;

2° De cliënt hetzij in staat van faillissement is, hetzij aan het regime van het faillissementsakkoord of van het gecontroleerdbeheer onderworpen is, of nog wanneer hem uitsluitend van betaling werd verleend.

De bankcommissie is inzake belastingaangelegenheden niet bevoegd.

Art. 39. De bankcommissie mag de Nationale Bank van België ook ernede belasten, onderzoekingen, verificatiën en expertises in te stellen :

1° Wanneer de beëdigde reviseuren haar zware of met de wetten en besluiten strijdige feiten bekend maken of wanneer de banken geen gevolg hebben gegeven aan de overeenkomstig artikel 23 aan de bestuurders of beheerders gedane opmerkingen;

2° Wanneer de bank onder het regime van gecontroleerd-beheer, van faillissementsakkoord of in staat van faillissement verkeert of nog wanneer zij uitstel van betaling heeft verkregen;

3° Wanneer de bank de ter uitvoering der wetten en besluiten voorgeschreven inlichtingen niet verstrekt of het onderzoek van de reviseuren verhindert;

4° Wanneer op grond van zware vermoedens de commissie het recht heeft te denken dat het beheer van een bank onberaden en op gevaarlijke wijze gevoerd wordt of dat haar liquiditeit in gevaar wordt gebracht;

5° Wanneer op grond van zware vermoedens de commissie terecht denkt dat de beëdigde reviseuren niet plichtmatig hun opdracht vervullen.

Art. 40. Onverminderd de toepassing van artikel 29 van het Wetboek van strafvordering, alsmede van de verplichtingen die hun bij dit besluit worden opgelegd en buiten de gevallen waarin zij tot het afleggen van getuigenis in rechten worden geroepen, mogen de leden van de bankcommissie geen van de feiten die hun wegens hun functiën bekend zijn ruchtbaar maken.

Art. 41. De bankcommissie publiceert elk jaar een verslag over haar bedrijvigheid.

TITEL IV. — STRAFBEPALINGEN.

Art. 42. Met een van de in artikel 179 der samen-gevoegde wetten op de handelsvennootschappen voorziene straffen worden gestraft :

1° Zij die het 1° lid van artikel 2 overtreden of zij die in overtreding van de artikelen 3 of 47, van de bewoordingen « bank » of « bankier » gebruik maken;

2° De bankiers, de bestuurders, beheerders, directeurs en procuratiehouders van een bank die de artikelen 6, 1° lid, en 12 niet naleven of die, vóór het verstrijken van den termijn van acht dagen over het bij artikel 23, 2° lid, voorziene veto heenstappen of die het laatste lid van artikel 24 overtreden;

3° De bankiers, de beheerders en procuratiehouders die zich niet houden aan de voorschriften van de artikelen 20 of 60, 2° en 3° lid;

4° De bestuurders, beheerders, directeurs en procuratiehouders die de bepalingen van de artikelen 14, 15, 17, 19, 2° lid, of 33 overtreden;

5° De bestuurders, de beheerders, de directeurs, de procuratiehouders en de andere in artikel 16 bedoelde personen die zich aan de bepalingen van dit artikel of van artikel 6, 3° lid, niet houden;

6° De reviseuren die hetzij een voordeel, hetzij een andere belooning aannemen dan die vastgesteld overeenkomstig de artikelen 19, 2° lid, 20, § 3, of 60, 3° lid, of die, nadat de erkenning hun werd ontnomen, de functies van reviseur uitoefenen of die artikel 24 overtreden;

7° Zij die wetens en willens gelden of waarden aannemen waarover in overtreding van artikel 15 wordt beschikt;

8° Zij die de bepalingen van de artikelen, 26, 28, 4° lid, 30 of 31, overtreden, of die over het bij toepassing van artikelen 28 en 29 uitgesproken verbod heenstappen;

9° Zij die de verificatiën verhinderen waaraan zij zich moeten onderwerpen of weigeren inlichtingen te verstrekken welke zij krachtens dit besluit gehouden zijn te verstrekken, of die wetens en willens onjuiste of onvolledige inlichtingen geven.

Art. 43. Met de in artikel 4 van het koninklijk besluit n° 22 van 24 October 1934 voorziene straffen worden gestraft, zij die de bepalingen van artikel 7 van dit besluit overtreden.

Art. 44. Met gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met geldboete van 50 tot 10.000 frank of slecht met één dezer straffen worden gestraft, de bankiers, de bestuurders, de beheerders, de directeurs en de procuratiehouders die zich noch aan de voorschriften van het bij artikel 11, § 1, voorziene reglement, noch aan de maximum rentevoeten bij toepassing van artikel 11, § 2, voorgeschreven, noch aan de bepalingen van artikel 13 houden.

Art. 45. Iedere inbreuk op de artikelen 25 of 40 wordt gestraft met de bij artikel 458 van het Strafwetboek voorziene straffen.

Art. 46. De bepalingen van boek I van het Strafwetboek, zonder uitzondering van hoofdstuk VII en van artikel 85, zijn van toepassing op de bij dezen titel gestrafte misdrijven.

TITEL V. — OVERGANGSBEPALINGEN.

Art. 47. De ondernemingen welke reeds bestaan bij het inwerkingtreden van dit besluit en wier bedrijvigheid aan de bepalingen van titel I is onderworpen moeten zich laten inschrijven zooals voorzien is in het 1° lid van artikel 2 en wel binnen de maand van het inwerkingtreden van dit besluit.

De in het 3° lid van artikel 2 voorziene lijst wordt voor de eerste maal in het Belgisch Staatsblad uiterlijk binnen vier maanden na het inwerkingtreden van dit besluit gepubliceerd.

Zij die, vóór het inwerkingtreden van dit besluit, van de bewoordingen « bank » of « bankier » gebruik maakten, hetzij in hun particuliere benaming, hun firma of hun maatschappelijke naam, hetzij in de aanwijzing van hun maatschappelijk doel, hetzij in hun publiciteit, en die op de in het vorenstaand lid bedoelde lijst niet zullen zijn opgenomen, moeten dit gebruik staken of doen staken uiterlijk binnen twee maanden na het verschijnen van deze lijst in het Belgisch Staatsblad.

Art. 48. In afwijking van de artikelen 8,9 en 10, moet het kapitaal van de op den dag van het inwerkingtreden van het koninklijk besluit n° 14 van 15 October 1934 reeds bestaande en in genoemde artikelen bedoelde banken, slechts ten minste één miljoen frank bedragen.

Het staat deze banken vrij, wanneer zij onder een van de bij artikel 8 voorziene vormen werden opgericht, haar kapitaal niet vol te storten zonder dat nochtans het regelmatig gevorderde en gestorte gedeelte op 1 Januari 1936 minder dan één miljoen frank mag bedragen.

Vorenstaande bepaling is van toepassing op de banken, vóór 1 Januari 1936 opgericht ter uitvoering van artikel 49 door splitsing van een bank die bestond op den datum van het inwerkingtreden van het koninklijk besluit n° 14, van 15 October 1935.

Art. 49. De onder één der bij artikel 8 voorziene vormen opgerichte banken, die in het 1° lid van artikel 14 bedoelde aandelen, deelnemingen of obligatiën bezitten, moeten vóór 1 Januari 1936 hetzij deze voorwaarden vervreemden, hetzij zich in twee aparte vennootschappen splitsen.

De door de naamloze vennootschappen en de commanditaire vennootschappen op aandelen ter uitvoering van vorenstaand lid te nemen beslissingen worden geldig genomen door een algemeene vergadering beraadslagende en beslissende onder de voorwaarden van aanwezigheid en meerderheid welke voor het wijzigen der statuten worden vereischt; in de commanditaire vennootschappen op aandelen is bovendien het akkoord der beheerders noodig.

Aan iedere bank, aan een particulier toebehoorend of onder den vorm van firmavennootschap of van eenvoudige commanditaire vennootschap opgericht, die onder meer in het eerste lid van artikel 14 bedoelde aandelen, deelnemin-

gen of obligatiën bezit, staat het vrij over te gaan tot alle verdeelingen, vervreemdingen, herwaardingen of inbrengsten welke, met het oog op de toepassing van dit besluit en inzonderheid van de artikelen 9 en 11, noodig of nuttig zouden blijken.

De bepalingen van artikel 47 der samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen zijn niet van toepassing op aandelen die inbrengsten vertegenwoordigen, gedaan overeenkomstig dit artikel, voor zoover de op deze inbrengsten betrekking hebbende verrichtingen en het opmaken van de ermede overeenstemmende akten vóór 1 Januari 1936 plaats vinden.

Art. 50. De akten van oprichting van maatschappijen, de akten van verdeling of van vereffening, de akten tot wijziging van statuten, de akten van fusie, de akten die van roerende en onroerende inbrengsten laten blijken en, over het algemeen, al de akten die constatering of vermelding houden van overeenkomstig vorenstaand artikel gedane verrichtingen, zullen aan geen enkel registratie- of overschrijvingsrecht, behoudens aan het algemeen vast registratierecht onderhevig zijn.

De overeenkomstig vorenstaand artikel gedane verrichtingen mogen niet ten gevolge hebben hetzij de bedrijfsbelasting, hetzij de mobiliënbelasting, hetzij om het even welke bij de huidige wetgeving opgelegde belasting verderbaar te stellen, waarvan de inning aan het bestuur der rechtstreeksche belastingen is toevertrouwd.

De bekendmaking, overeenkomstig artikel 10 van de samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen, van de akten houdende overdracht aan of inbreng bij een bank, van het geheel actief en het geheele passief of een gedeelte daarvan, bij toepassing van vorenstaand artikel, zal gelden als de bij artikel 1690 van het Burgerlijk Wetboek vereischte beteekening.

Om de in dit artikel voorziene fiscale vrijstellingen te genieten moeten de akten vóór 1 Januari 1936 verleden en de verrichtingen vóór dezen datum uitgevoerd zijn.

Art. 51. Het kapitaal van de banken onder een der bij artikel 8 voorziene vormen, bij toepassing van artikel 49, vóór 1 Januari 1936 opgericht, door splitsing van een bestaande financiële inrichting, mag ten beloope van slechts 20 t. h. op den dag der oprichting gestort zijn.

Het gestort bedrag moet op 31 December 1935 tot 50 t. h. zijn opgevoerd en het kapitaal moet op 31 December 1936 volgestort zijn.

Art. 52. Wat de reeds aangelegde wettelijke reserves betreft, treedt artikel 13 met 1 Januari 1936 in werking.

Art. 53. De banken opgericht onder een der in artikel 8 voorziene vormen die zich binnen den voorgeschreven termijn niet naar artikel 49 hebben geregeld, worden beschouwd als zijnde tot haar einde gekomen en worden vereffend zooals voorzien in de artikelen 154 en 155 der samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen.

Art. 54. Bij toepassing van artikel 19 vervallen de mandaten der thans in functie zijnde commissarissen van rechtswege op 31 December 1935, tenzij een latere datum bij een op advies van de bankcommissie genomen koninklijk besluit worde vastgesteld.

De eerste reviseuren mogen voorloopig door den beheerraad worden benoemd onder voorbehoud van definitieve benoeming door de eerstkomende gewone algemeene vergadering.

Art. 55. § 1. Ten aanzien van de bestuurders, directeurs, beheerders en procuratiehouders van banken en andere personen die, onder welke benaming ook aan het gewoon beheer van een bank deelnemen, geldt de in § 1 van artikel 16 voorziene onverenigbaarheid van functiën, voor hen die thans een of meer onverenigbaar verklaarde mandaten van bestuurder uitoefenen slechts bij het verstrijken van bewuste mandaten. Deze kunnen evenwel een maal worden hernieuwd, wanneer het gaat om een bankbestuurder die niet aan het gewoon beheer van deze bank deelneemt.

Voor hen die thans andere onverenigbaar verklaarde

functiën dan het mandaat van bestuurder uitoefenen, geldt de onverenigbaarheid met ingang van 1 Januari 1938.

§ 2. De in § 2 van artikel 16 voorziene onverenigbaarheid van functiën treedt, ten aanzien van de personen die thans de onverenigbaar verklaarde mandaten uitoefenen, slechts bij het verstrijken van die mandaten in werking.

Art. 56. In afwijking van artikel 17 mogen de thans loopen leeningen en verbintenissen geleidelijk vereffend worden.

Art. 57. De beslissing en te nemen in de banken welke onder den vorm van naamloze vennootschap of van commanditaire vennootschap op aandelen werden opgericht om de statuten in overeenstemming te brengen met de bepalingen van de artikelen 19 en 47 mogen door de zooals in gewone zaken bijeengeroepen en beslissende algemeene vergadering genomen worden.

Art. 58. De bepaling van artikel 18 mag niet ten gevolge hebben de uitbetalingen van tantièmes of andere deelnemingen in de winsten, waarvan de betaling vóór het van kracht worden van dit besluit werd gedaan, nietig en van geener waarde met betrekking tot den boedel te maken.

Art. 59. De bij het tweede lid van artikel 37 voorziene benoemingen worden vóór de eerste maal gedaan uit een drievoudige lijst opgemaakt door de algemeene vergadering van de houders van aandelen van het Herdisconteer- en Waardeborginstituut beraadslagend en beslissend in den bij het laatste lid van artikel 36 der statuten vereischten vorm.

Art. 60. De thans onder den vorm van kredietvereniging of onder dien van coöperatieve vereniging bestaande banken zijn onderworpen aan de artikelen 1 tot 4, 8, 11, 12, 14 tot 18, 21 tot 25, 47 tot 51, 53, 55 tot 58. Zij mogen onder dezen vorm na den voor haar duur gestelden termijn niet worden gehandhaafd.

Zij wijzen een of meer beëdigde reviseuren aan wier functiën worden vastgesteld door de bankcommissie die de noodige regelingen treft, onverminderd echter de toepassing van de artikelen 21 tot 25 van dit besluit.

De belooning van deze reviseuren wordt vastgesteld in overleg met de bankcommissie. Buiten deze belooning mogen de reviseuren geen voordeel onder het even welken vorm genieten.

TITEL VI. — DIVERSE BEPALINGEN

Art. 61. Het koninklijk besluit n° 2 van 22 Augustus 1934 betreffende de bescherming van het gespaard vermogen en de bankbedrijvigheid alsmede de koninklijke besluiten n° 14 van 15 October 1934, n° 53 van 21 December 1934, en n° 164 van 6 Mei 1935, tot wijziging en aanvulling van bovenvermeld besluit, worden ingetrokken.

Art. 62. In het koninklijk besluit n° 42 van 15 December 1934, worden volgende wijzigingen aangebracht :

Het 2° van artikel 1 wordt vervangen door onderstaanden tekst :

« De ondernemingen, andere dan de banken waarvoor het koninklijk besluit n° 185 van 9 Juli 1935, geldt, die zonder de benaming « spaarkas » of alle andere benamingen afgeleid van het woord « sparen » te gebruiken, of zonder zich te bedienen van boekjes die zouden kunnen verward worden met de spaarboekjes van de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas, deposito's in geld tegen rente-uitkeering ontvangen; worden echter uitgezonderd, de financiële inrichtingen die er zich bij beperken de liquide midelen van haar filialen te ontvangen. »

Artikel 31 wordt door onderstaanden tekst vervangen :

« Vallen onder de toepassing van de bepalingen van deze afdeling, de ondernemingen, andere dan de banken waarvoor het koninklijk besluit n° 185 van 9 Juli 1935 geldt, die gelddeposito's tegen renteuitkeering aannemen op voorwaarde :

» 1° Dat zij geen gebruik maken van de benaming « spaarkas » of van elke andere benaming afgeleid van het woord « sparen »;

» 2° Dat zij, om van de deposito's te doen blijken, zich niet bedienen van boekjes die door hun vorm of door hun vermeldingen zouden kunnen verward worden met de spaarboekjes gebruikt door de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas.

» Worden uitgezonderd de financieele inrichtingen die er zich bij beperken de liquide middelen van haar filialen te ontvangen.»

Volgende bepaling wordt, als artikel 23bis toegevoegd aan afdeling I van vorenbedoeld besluit :

« Het wordt aan de ondernemingen, waarvan de verrichtingen bij deze afdeling worden geregeld, verboden zich van de gelden en waarden, waarover zij om reden van die verrichtingen beschikken, te bedienen, om, rechtstreeks of onrechtstreeks, op de openbare meening een invloed ten eigen bate uit te oefenen.

» Dit verbod strekt niet tot openlijk gevoerde handelsreclame.

» Die ondernemingen houden een speciale en gespecificeerde boekhouding van haar publiciteitskosten, alsmede van alle vergoedingen of subsidiën en van alle voordeelen om niet welke zij mochten verlenen. Zij deelen de lijst van de uitgaven van dien aard aan het Centraal Bureau voor de kleine spaarders of, na deszelfs ontbinding, aan de commissie mede die, zooals gezegd in artikel 16, bij koninklijk besluit zal worden ingesteld.»

Artikel 36 wordt door onderstaanden tekst vervangen :

« De bij de artikelen 23bis, 29 en 30 van dit besluit voorziene bepalingen zijn op de in deze afdeling bedoelde ondernemingen van toepassing.

Aan artikel 42 wordt onderstaande bepaling toegevoegd die het tweede lid er van zal uitmaken :

» Met de in artikel 179 der samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen voorziene straffen worden gestraft :

» 1° De bestuurders, directeurs, beheerders of aangestelden van de aan dit besluit onderworpen ondernemingen, die op de bepalingen van artikel 23bis inbreuk maken;

» 2° Zij die wetens en willens gelden of waarden in ontvangst nemen waarover in overtreding van artikel 23bis wordt beschikt.»

Art. 63. In artikel 7, 1° lid, van het koninklijk besluit n° 35, van 13 November 1934, worden de woorden : « ter uitvoering van het koninklijk besluit n° 2, van 22 Augustus 1934 », vervangen door de woorden : « ter uitvoering van artikel 49 van het koninklijk besluit n° 185 van 9 Juli 1935 ».

Art. 64. In artikel 1, 1° lid, van het koninklijk besluit n° 113, van 27 Februari 1935, worden de woorden : « Het koninklijk besluit n° 2, van 22 Augustus 1934, betreffende de bescherming van het gespaard vermogen en de bankbedrijvigheid » vervangen door de woorden : « Het koninklijk besluit n° 185 van 9 Juli 1935, op de bankcontrole en het uitgifte-regime voor titels en effecten. »

Art. 65. Bij koninklijk besluit wordt de datum bepaald waarop dit besluit in werking treedt.

Art. 66. Onze Ministers van Justitie, van Openbaar Onderwijs, van Financiën en van Economische Zaken, zijn, elk wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Knocke-Zoute, den 9 Juli 1935.

UIT DE PERS

In ons vorig nummer deelden wij het eerste gedeelte mede van het verslag, dat in de « Nieuwe Rotterdamsche Courant » verscheen over de jongste vergadering van de

NEDERLANDSCHE JURISTENVEREENIGING

Hierna volgt verslag over het tweede gedeelte, waarin de volgende vraag werd onderzocht :

«Is het gewenscht het bestuur der gemeente, voor zoover thans opgedragen aan den gemeenteraad, over te brengen naar het College van B. en W.?»

HET ONDERWERP VAN DEN TWEEDEN DAG OP HET CONGRES TE ARNHEM

Gisteren heeft de Nederlandsche Juristenvereniging haar jaarlijksch congres te Arnhem voortgezet met de behandeling van het publiek-rechtelijke onderwerp. De door het bestuur aan de prae-adviseurs voorgelegde vragen luiden:

Is het gewenscht het bestuur der gemeente, voor zoover thans opgedragen aan den gemeenteraad, over te brengen naar het college van burgemeester en wethouders?

Zoo ja.

a) In welken omvang moet dit geschieden?

b) Zal dit gelden voor alle gemeenten of voor sommige categorieën?

Prae-adviseurs zijn prof. Mr. F. J. A. Huart, hoogleeraar in het staatsrecht aan de universiteit van Amsterdam, en prof. Mr. C. W. van der Pot, hoogleeraar aan de rijks-universiteit te Groningen.

DE PRAE-ADVIEZEN

Beide prae-adviseurs wijzen erop, dat het vraagstuk geenszins nieuw is, maar dat het in den laatsten tijd, blijkens de verhoogde belangstelling van politieke en maatschappelijke organen, actueel is.

Beide prae-adviseurs ook doen de eigenlijke behandeling van de gestelde vragen voorafgaan door belangwekkende historische beschouwingen, tegen den achtergrond waarvan zij hun antwoord plaatsen. Wij beperken ons in onderstaande samenvatting tot dit eigenlijke antwoord.

Prae-advies van Prof. Huart.

Prof. Huart behandelt het onderwerp aan de hand van de motieven, die schrijvers en sprekers voor een wijziging van het bestuursbestel van de gemeente geporteeerd maken.

1. Feitelijke verschuiving van het zwaartepunt van de gemeentelijke bestuursinrichting naar B. en W. en de wenschelijkheid, den rechtstoestand met dezen feitelijken toestand in overeenstemming te brengen. Prof. Huart meent echter dat zij, die dit stellen, er niet in kunnen slagen hun standpunt aannemelijk te maken. Moge er al bij den gemeenteraad van tegenwoordig een neiging bestaan om veel hetzij feitelijk, hetzij bij wijze van formeele delegatie, aan B. en W. over te laten, de toestand is volstrekt niet zoo, dat men van een automatisch aanvaarden van hun voorstellen mag spreken, waaraan de consequentie zou moeten worden verbonden, dat wat de raad doet, feitelijk volkomen overbodig is.

2. Overlading van den gemeenteraad. Het komt er in dit verband, zegt prof. Huart, alleen op aan om duidelijk te laten uitkomen, dat de overlading van den raad, waar zij bestaat, niet, althans niet in belangrijke mate, een uitvloeisel is van zijn rechtstreeksche bemoeiing met het bestuur der gemeente, maar in verband staat met het eenige recht van den raad, dat niet voor overdracht vatbaar is, zijn recht om het dagelijksch bestuur ter verantwoording te roepen. Wanneer dit moet worden aangenomen, kan ook de overladingstheorie geen dienst doen bij het vraagstuk der bestuursverschuiving.

3. Het tegendeel is daarentegen waar ten aanzien van het streven om te komen tot een zoo vlot mogelijk verlopende gemeente-administratie. Bezieet men de verdeling van bevoegdheden uit dit zuiver administratief-technische gezichtspunt, dan is er alle reden om haar zoo soepel mogelijk in te richten. Er zijn tal van zaken van hoogst

eenvoudigen aard, die formeel in den raad moeten worden gebracht en die zonder bezwaar door B. en W. kunnen worden afgedaan, onder verantwoordelijkheid aan den raad. Wanneer de raad er toe besluit de zorg voor dergelijke aangelegenheden aan B. en W. toe te vertrouwen, kan de gemeente-administratie daar alleen gebaat zijn.

Dezen weg heeft men in 1931 bewandeld, toen men door de opneming van het nieuwe art. 212 delegatie van bestuurs- en bovendien door die van het nieuwe art. 169 van regelingsbevoegdheid mogelijk heeft gemaakt. De praktijk heeft echter teleurgesteld.

Men koestert dus niet te groote verwachtingen van het delegatiestelsel, hetzij, in zijn tegenwoordigen vorm, hetzij verruimd, ter bereiking van een vereenvoudigde gemeente-administratie.

4. De raad ongeschikt voor bestuur? Het is juist de door de Grondwetsherziening van 1917 aangebrachte verandering in de samenstelling van den raad geweest, die aanleiding heeft gegeven tot de vraag, die ons hier bezighoudt. De raad is «verpolitiek».

Het argument, dat de Raad niet geschikt zou zijn voor bestuursvoering, legt eenzijdig echter aan die geschiktheid een maatstaf aan, die redelijkerwijs niet mag worden aangelegd, en geldt anderzijds in gelijke, zoo niet in meerdere mate, voor de uitoefening van het verordeningsrecht. Bovendien zou de overbrenging, voorzover aan de betreffende bestuursdaden financiële gevolgen zijn, in wezen vermoedelijk geen verandering brengen, terwijl, voorzover dit niet het geval is, de controle van den raad hoogstwaarschijnlijk meer schijn dan wezen zou zijn.

Deze prae-adviseur beantwoordt de tweede vraag sub b ontkennend.

Prae-advies Prof. van der Pot.

Ook Prof. van der Pot behandelt de delegatie van bestuursbevoegdheid, waartoe de wijziging van de Gemeentewet in 1931 de mogelijkheid heeft geopend. De hoogleeraar geeft een overzicht van de praktijk der groote gemeenten, dat een indruk geeft van de wijze, waarop van het bewuste artikel gebruik wordt gemaakt. Het is natuurlijk mogelijk dat hier of daar nog op eenigszins ruime schaal delegatie heeft plaats gehad, maar vermoedelijk is in de overgrote meerderheid der gemeenten het artikel een doode letter gebleven of heeft de toepassing zich beperkt tot enkele weinig belangrijke bevoegdheden.

Langs den in 1931 geopenden weg bereikt men aldus Prof. van der Pot, niet een eenigszins beteekenende verschuiving van bestuursbevoegdheden van den raad naar burgemeester en wethouders. Wil men deze, dan is een nieuwe wetswijziging noodig, die zelf de grens der competenties verplaatst en wil men zoover gaan, dat de raad op bestuursterrein weinig overhoudt dan het budgetrecht en de algemeene controle, uitgeoefend door middel van het op de verantwoordelijkheid van burgemeester en wethouders berustende recht van interpellatie, dan is zelfs grondwetswijziging vereischt. Maar is het nu inderdaad gewenscht in deze richting te gaan? Werd «een zeer aanzienlijk deel», «het grootste deel», van de bestuursfuncties van den raad bij burgemeester en wethouders overgebracht, dan zou z.i. de positie van den gemeenteraad zeer belangrijk dalen en moeilijk meer vol te houden zijn, dat hij aan het hoofd der gemeente staat, m.a.w. dan zou ons stelsel van gemeentelijke regeering in werkelijkheid doorbroken zijn. Dit hangt ook hiermede samen, dat de betekenis van de verordenende functie van den raad naar verhouding verminderd is.

Sch. acht een belangrijke overheveling van bestuursbevoegdheid van den raad naar burgemeester en wethouders niet gewenscht. Hij voelt er niets voor om het orgaan, dat van de trias der gemeentelijke regeering het dichtst staat bij het volk, te verdringen van het terrein, waarop het zich het beste thuis gevoelt, en het een taak te ontnemen, die het over het algemeen met toewijding vervult. «Public

spirit», waaraan het zoo'n groot deel onzer landgenooten ontbreekt, zal in een volk, dat in juichen en jastemmen geen politieke bevrediging kan vinden, nooit gewekt worden door concentratie van bevoegdheid in weinige handen, kan daar alleen worden bevorderd door alle kringen der bevolking door middel van hun zelf gekozen vertegenwoordigers zonder kans op persoonlijk geldelijk voordeel aan de publieke zaak te doen meewerken in een functie, die hun voldoening schenkt. Prof. van der Pot zou in dit opzicht zelfs verder willen gaan dan ons sober en nuchter stelsel van lager bestuur op het oogenblik toelaat, hij zou méér groepen en méér personen rechtstreeks bij de behartiging der gemeenschapsbelangen willen betrekken en dus in geen geval een weg op willen gaan, die juist in de tegengestelde richting voert.

Schr. wil dus over het algemeen den raad de bevoegdheden laten, die hij thans heeft, voor enkele wijzigingen valt z.i. echter te pleiten. Hij denkt hier in de eerste plaats, evenals prof. Huart, aan de benoeming van ambtenaren.

De gestelde vraag beantwoordt prof. van der Pot dus in het algemeen ontkennend. Hij wijst op de twee richtingen, waarin met veel meer vrucht hervorming en verbetering ware te zoeken.

Vooreerst in de richting van hetgeen Josephus Jitta «functionele decentralisatie» heeft genoemd, d.w.z. het betrekken van commissies van deskundigen en belanghebbenden in een bepaald onderdeel van de gemeentelijke administratie.

In de tweede plaats zou de hoogleeraar ook ten aanzien van de territoriale decentralisatie het stelsel der wetten van 1850 en 1851 niet ongewijzigd willen laten.

Door groepen van gemeenten in het leven te roepen van geval tot geval, waar de levensvoorwaarden voor zulk een bestuurseenheid aanwezig zijn, met aanwijzing in de wet van de organen van het nieuwe lichaam, hun wijze van samenstelling en de taak, die hun wordt opgedragen en waarvan de gemeentelijke organen dan ontheven worden.

Na de heropening van de vergadering heet de voorzitter den burgemeester van Arnhem, die de vergadering voor een deel zal bijwonen, en den tweeden afgevaardigde van den bond van Vlaamsche rechtsgeleerden, welkom.

DE DISCUSSIE

De voorzitter deelt vooraf mee dat, het bestuur in overleg met de prae-adviseurs besloten heeft de vraagpunten aan de vergadering voor te leggen als uitsluitend betreffende het «jus constituendum», zoodat de vraag, of Grondwetsherziening eventueel noodig zou zijn, niet beantwoord zal worden.

Jhr. Mr. G. A. Strick van Linschoten, burgemeester van Krabbendijke, zegt, dat men de zaak in de eerste plaats historisch moet zien. Thorbecke heeft de positie van den burgemeester aanvankelijk geschetst. Hij noemt hem zelfs eens «het hoofd der gemeente», hetgeen niet als lapsus is te beschouwen. Deze positie ontwikkelt zich in de praktijk van de vorige eeuw nog. Deze toestand blijft wettelijk langen tijd zoo.

In 1918 komt de verandering; de komst van de democratie, die soms naar demagogie neigde. De ontwerpen uit dien tijd zijn van dezen democratischen geest doortrokken. Tegen het einde van dit decennium ebt deze democratische vloed weer terug.

Zien wij de positie van de drie gemeentelijke organen in haar historische ontwikkeling, dan blijkt, grafisch uitgedrukt, de lijn van den raad dalende, die van het college van B. en W. stijgende, zij het niet omgekeerd evenredig aan de daling van de lijn van den raad; ten slotte de lijn van den burgemeester steeds stijgende.

Indien men het met de prae-adviseurs wenschelijk acht, eenige overdracht van bevoegdheden van den raad te doen plaats hebben, dan komt men tot het vraagstuk van de verantwoordelijkheden.

In Duitschland heeft men het probleem zeer radicaal

opgelost. De raad is slechts adviseerend college, maar de raadsleden zijn individueel op allerlei wijzen verantwoordelijk voor hun adviezen. Wij hebben de typische «onverantwoordelijkheid».

De overdracht van het benoemingsrecht van den raad zou de spr. aan den burgemeester willen zien gebracht omdat hij daar nog wel voldoende verantwoordelijk aanwezig acht.

Mr. J. A. H. Coops, wethouder van Apeldoorn, zegt, dat, althans in het huidige bestel, niet zooveel valt over te brengen van 's raads bevoegdheden, omdat het begrotingsoezicht van Ged. Staten in sommige gevallen zeer ver blijkt te gaan. Zie de verboden kopjes thee voor de raadsleden op gemeentekosten.

Het vraagstuk beschouwende afgescheiden van den crisistijd, moet men wel zeer zware argumenten aanvoeren vóór men tot ingrijpende veranderingen adviseert. Juist de lange discussies, die hier en daar in raden voorkomen betreffen vrijwel steeds punten, die niet voor overdracht vatbaar zijn. Het gaat dan om de uitoefening van het controlerecht.

Doch, zou er bovendien zooveel veranderen, indien men bestuursbevoegdheden naar de colleges van B. en W. zou overbrengen, zoolang deze colleges een getrouwe afspiegeling van de politieke samenstelling van den raad zijn? Spr. meent van niet. De wethouders zijn vertrouwensmannen van de politieke groepen, die bovendien niet in het openbaar vergaderen. In zoo'n overdracht van bevoegdheden zou spreker een groot gevaar voor de veelgemaakte democratie zien.

Wat het eerste vraagpunt betreft «Is het gewenscht bij de wet alle thans aan den gemeenteraad toekomende bestuursbevoegdheden over te brengen bij het college van B en W., met dien verstande dat aan den raad (behalve het verordeningsrecht) slechts blijve het recht tot benoeming van wethouders, het recht van interpellatie en het budgetrecht?» in dit verband merkt spreker nog op, dat B. en W. toch niet veel zouden durven, als men het budgetrecht aan den raad laat.

Het heffen van belastingen in technischen zin (classificatie, etc.) zou spreker echter van den raad bij het centrale gezag willen brengen, daar deze zaken zoo licht ten onrechte in de onzuivere politieke sfeer komen.

Mr. M. H. de Boer, wethouder van Utrecht, is het in hoofdzaak met de prae-adviseurs eens.

Zij beiden hebben echter niet voldoende onderscheid gemaakt tusschen gemeenten van eenigen omvang en kleine gemeenten. Naar zijn meening is de positie van den burgemeester in de groote gemeenten relatief veel minder belangrijk dan in kleine gemeenten. Hoeveel maatregelen van nuttig effect staan in de grootste gemeenten ten name van den burgemeester? Ook de taakverdeling tusschen de leden van het college onderling leidt tot de relatieve verkleining van de taak van den burgemeester in de kleine gemeenten.

Spreker onderstreept nog eens de bestrijding door de beide prae-adviseurs van de argumenten vóór bestuurs-overdracht, zooals prof. Huart deze scherp onder 1° en 2° heeft geformuleerd.

Wat echter het derde punt betreft (een vlotte afdoening van zaken), er zijn helaas gemeentebesturen, die hiervoor nog te weinig gevoelen. Doch waar dit anders is, wordt de weg van een vlotte administratie soms zoo onnoodig verlengd door de langzame functioneering van het toezicht van de colleges van Ged. Staten. Daarom zou spr. het goedkeuringsrecht van Ged. Staten, althans voor de groote gemeenten, willen vervangen door een mededeelingsplicht. Ged. Staten kunnen dan altijd besluiten van gemeentebelangen aan de kroon ter vernietiging voordragen.

Spreker acht dit toezicht van Ged. Staten ook overigens niet zoo effectief, omdat de samenstelling van deze colleges tegenwoordig niet zoodanig is, dat zij geschikter zijn

voor beoordeeling van gemeentezaken dan de gemeentebesturen zelf.

Met betrekking tot het benoemingsrecht van den raad, zegt spreker, dat deze bevoegdheid aan den raad moet blijven, maar dat zij in dien zin moet worden beperkt, dat de raad uit bindende voordrachten moet benoemen, zoodat voor de vervulling van een functie slechts wordt aangenomen hij, die B. en W. in elk geval geschikt achten. Spreker is beslist tegenstander van benoeming door den burgemeester.

Het budgetrecht wil spr. meer naar voren brengen dan de prae-adviseurs hebben gedaan, omdat z.i. op dit terrein besliste misbruiken voorkomen. Er is een wedloop tusschen gemeentebesturen in royale maatregelen, waarvoor de burgerij steeds zwaarder belast wordt.

Spr. zou het budgetrecht wel aan den raad willen laten, doch met een zeker vetorecht — hoe dit uit te werken, is spr. nog eenigszins vaag — van burgemeester en wethouders.

Spr. wijst ten slotte nog op het groote nut van de openbaarheid van de behandeling der gemeentezaken en laat zich daarom minder denigeerend uit over allerlei debatten over kleine zaken, al komen in dit opzicht natuurlijk misstanden voor.

Mr. Dr. H. J. Romeijn, secretaris van het Rijkswoningcollege te 's Gravenhage, zegt, dat de behandelde vragen meer van psychologischen dan van juridischen aard zijn. De mentaliteit van den beoordeelaar, die weer onder invloed van zijn maatschappelijke functie staat, speelt hier een groote rol. Zij, die buiten de gemeenten staan, ergeren zich dikwijls aan de wijze van behandeling van zaken in gemeenteraden. Over de technische vragen, die den buitenstaander terecht zoo belangrijk toeschijnen, wordt dikwijls zoo weinig gesproken. Het geheim hiervan schuilt in de omstandigheid, dat de zaken goed worden voorbereid en dat de raad daarin vertrouwen heeft.

Gaat men de praktijk na, dan blijken de langste debatten te komen over rauwelijk in den raad gekomen voorstellen. Daarom meent spr. dat verschuiving van bestuursbevoegdheden naar B. en W. het vertrouwen van den raad zal aantasten en tot groote debatten achteraf zal leiden.

De publieke zaak moet publiek behandeld worden. Daarbij kan tevens best naar efficiency worden gestreefd.

Benoeemingen door den raad moeten, naar ook deze spr. meent, wel gebonden worden aan voordrachten, doch niet geheel naar het college van B. en W. worden overgebracht.

Spr.'s conclusie is, dat behoudens een enkele uitzondering de vragen ontkennend moeten worden beantwoord.

Prof. mr. P. W. Kamphuisen, hoogleeraar in het staatsrecht aan de r.k. universiteit te Nijmegen, zegt, dat men uit de prae-adviezen en de debatten den indruk zou krijgen, dat het met onze gemeenten «boter tot den boom» is. Spreker wil een ander geluid laten hooren, al acht hij zich niet deskundig.

Men vraagt zich na dit debat af, wat er nu toch los is aan onze gemeenten. Spreker dacht, dat de stroom toch in het algemeen deze richting uitging, dat het bestuur niet moeten worden gelaten bij groote lichamen, waarvoor de verkiezing niet zoodanig is, dat de samenstelling steeds de deskundige bestuurders omvat.

In den gemeenteraad heeft men nog een van de weinige lichamen te zien, waar zulk een concentratie van arbeid bestaat, dat het veelal niet goed kan gaan. Uit een algemeen staatsrechtelijk standpunt bezien, is het gewenscht tot een zekere taakverdeling te komen.

Mr. J. J. M. van der Ven, advocaat te Arnhem, begrijpt niet, waarom prof. Huart alle mogelijke zaken, die met politieke richtsnoeren niet zijn op te lossen, toch bij den gemeenteraad wil laten, nu deze colleges politieke strijdlichamen zijn geworden. Deze moeten daarom in het algemeen politieke richtlijnen trekken, doch zich onthouden van beslissingen in allerlei concrete zaken.

Mr. Mieremet betuigt zijn groote erkentelijkheid voor de prettige ontvangst, die hem als vertegenwoordiger van de Ned. Indische Juristenvereniging is ten deel gevallen.

Daarna wordt gepauzeerd.

Na de pauze deelt de voorzitter mede, dat minister van Schaik, die had toegezegd een deel van de vergadering bij te wonen, telegrafisch heeft bericht door onvoorziene omstandigheden genoopt te zijn van zijn bezoek af te zien.

De vergadering besluit op voorstel van den voorzitter de Ned. Juristenvereniging een telegram van dank te zenden.

Jhr. mr. van der Does, advocaat te 's Gravenhage, wil nog het punt van de niet-openbaarheid van de vergaderingen van het college van B. en W. bespreken, hetwelk naar sprekers inzicht een argumnt is voor de overdracht van vele bevoegdheden aan B. en W. De heer Coops meent ten onrechte, dat de openbaarheid als groot nadeel heeft, dat men met zijn persoon in het publieke licht staat. Dit leidt af. Men is in besloten vergaderingen minder aan neven-invloeden onderhevig.

Er is aan spreker gebleken, dat er vele zijn, die zich innerlijk weinig aan dit debat gelegen laten liggen, omdat het h. i. toch vroeger of later gedaan zal zijn met het huidige gemeentelijke bestel. Dezen leden adviseert spreker echter vóór punt 1 te stemmen, daar men met de daarin beoogde nieuwe regeling eerst een proef moet nemen.

DE PRÆ-ADVISEURS ANTWOORDEN

Prof. Huart.

Prof. Huart acht in het bijzonder de opmerkingen van den heer Romeijn over de psychologische zijde van het vraagstuk volmaakt juist.

Wat de bepleite uitbreiding van de positie van den burgemeester betreft, spreker is zoozeer geporteerd voor de administratione deliberante, dat hij het college van B. en W. niet graag het veld zou willen laten ruimen voor den burgemeester.

Het denkbeeld van den heer Coops over de belasting-verordeningen ontraadt spreker, daar de financieele autonomie de ziel van de gemeentelijke zelfregeering is.

De controle van Ged. Staten brengt, inderdaad administratieve rompslomp mee, waartegen echter wel een modus is te vinden.

De vervanging van het bestaande preventieve toezicht door repressieve controle is aan groote bezwaren onderhevig, daar, in de periode van het onderzoek van het besluit door het hooger gezag, groote onzekerheid heerscht. Daarom zou in elk geval een termijn moeten worden gesteld, binnen welken de bezwaren van het hooger college moeten blijken.

De beteekenis van het veto-recht, hetwelk mr. de Boer in budgetaire aangelegenheden aan de colleges van B. en W. wil toekennen, ziet spreker niet in, daar B. en W. dezelfde moeilijkheden zullen hebben bij hun besluitvorming als de raden.

Wat de benoeming van ambtenaren betreft, spreker heeft een tusschenstelsel verdedigd, waarbij het benoemingsrecht aan B. en W. regel is, doch waarbij een voordracht wordt voorgeschreven in die gevallen, waarin de raad zich het benoemingsrecht heeft voorbehouden.

De heeren Kamphuisen en v. d. Ven willen in de richting van een dogmatische scheiding tusschen wetgeving en bestuur. Daarmee zal men, naar spreker's inzicht, niet opschieten, omdat, wanneer men van het behoud van het budgetrecht door den raad blijft uitgaan, deze toch het heft in handen houdt.

In het hoofdartikel van het Weekblad van het recht is sprekers præ-advies genoemd als gespeend van politieke beschouwingen. Dit is juist, want spreker ziet dit vraagstuk niet politiek. Er is voor een goed gemeentewezen, zooals een Engelsch schrijver zoo juist zegt, noodig: 1°

een verlicht (goed ingelicht, voorgelicht) kiezerskorps; 2° goede, integere gemeentelijke bestuurders; 3° een wetenschappelijke, constitutioneele constructie van het gemeentewezen; 4° een moreel goed ambtenarenkorps.

Hieruit blijkt, dat het vraagstuk niet louter een juridisch vraagstuk is. Spreker hoopt, dat het Nederlandsche gemeentewezen altijd aan bovenstaande vier eischen zal voldoen. (Applaus).

Prof. van der Pot.

Prof. van der Pot zegt, dat prof. Kamphuisen het tegenstandpunt heeft trachten aannemelijk te maken, door een theoretische beschouwing over de bestuursscheiding. Indien men op dezen grond een bevestigende beantwoording van punt 1 wil uitlokken, moet men de redelijkheid van den grond aantoonen. Doch wij zijn er over heen, dat voor theoretisch te onderscheiden functies verschillende organen moeten worden aangewezen. Bovendien zijn we over het stellen van de scherpe tegenstelling tusschen wetgeving en bestuur heen. Deze onderscheiding heeft wel een zekere waarde voor het onderricht in het staatsrecht, doch meer ook niet. Zoo beschouwd, is ook het gevraagde verschil tusschen wetgevend en bestuursorgaan, kunstmatig.

De kritiek van den heer van der Ven gaf uiting aan de, naar sprekers inzicht, overdreven inzichten over de huidige praktijk van de gemeenteraden. Daarbij wordt over het hoofd gezien, dat de lange raadsdiscussies dikwijls loopen over groote belangen van groote groepen der bevolking. Zij, die hierop kritiek uiten, staan dikwijls te ver af van deze belangen om de beteekenis van de discussies te begrijpen.

Het is de natuurlijke taak van den raad op te komen voor de belangen van de bevolking. Het is natuurlijk, dat de raad ook de concrete beslissingen neemt. Het is historisch gezien, altijd een behoefte van de gemeenschap geweest, eigen belangen in informeele bijeenkomsten te bespreken. Er moeten dus zwaarwichtige argumenten worden aangevoerd, zoo men de behandeling van eigen zaken wil ontnemen aan het rechtstreeks door de burgers aangewezen orgaan.

Achter de motieven voor de bestuursverschuiving, die prof. Huart heeft opgesomd, schuilt altijd de ongeschiktheid van den raad tot bestuur. Men voert tot bewijs van deze ongeschiktheid dikwijls dwaze besluiten aan. Doch kunnen B. en W. geen dwaze besluiten nemen? En vroeger, in den goeden ouden tijd, werden ook dwaze besluiten genomen, vooral negatieve besluiten inzake grondpolitiek, die niet konden worden achterhaald. Dan heeft spreker nog liever de dwaze besluiten van thans, omdat deze dikwijls royale, maar menschlievende gestes zijn.

Aan de openbaarheid zijn meer voordeelen dan nadeelen verbonden. Vooral het voordeel, dat de voorstellen vooraf worden gepubliceerd, en dat de publieke opinie zich kan uitspreken. Ook de openbare behandeling zelf heeft soortgelijke voordeelen.

In de openbaarheid van benoemingen ziet spreker echter geen enkel voordeel.

Mr. de Boer: Onzuivere invloeden op benoemingen kunnen bij openbare behandeling worden besproken en uitgebracht.

Prof. van der Pot antwoordt, dat bij een goed collegiaal bestuur van B. en W. waarin de wethouders niet te zelfstandig zijn, deze invloeden wel te keeren zijn.

Dat de positie van den burgemeester in de groote gemeenten relatief is afgenomen, geeft spreker den heer De Boer niet gereedelijk toe. De persoonlijkheid van den burgemeester kan hem wel degelijk een algemeen overwicht verzekeren, naar spreker uit zijn ervaring kan meedeelen.

De heer Strick van Linschoten, die de benoemingen aan den burgemeester wil brengen, kan spreker niet bijvallen. Dit zou zijn het trekken van een te grooten wissel op de onpartijdigheid van deze functionarissen.

Voor een overbrenging van het budgetrecht naar B. en

W. kan spreker niets voelen, daar dit recht het meest natuurlijke recht van den gemeenteraad is. Het vetorecht van mr. de Boer acht dit, bij het huidige toezicht van het hooger bestuur onnoodig. (Applaus).

De beraadslagingen worden gesloten.

DE VRAAGPUNTEN

De voorzitter brengt nu de vraagpunten in stemming.

1. Is het gewenscht bij de wet alle thans aan den gemeenteraad toekomende bestuursbevoegdheden over te brengen bij het college van B. en W., met dien verstande dat aan den raad (behalve het verordnungsrecht) slechts blijven het recht tot benoeming van wethouders, het recht van interpellatie en het budgetrecht? Met 10 stemmen voor, ontkennend beantwoord.

2. Zoo neen, is het dan gewenscht enkele bestuursbevoegdheden, voor zoover thans met zoovele woorden opgedragen aan den raad, over te brengen bij de wet aan B. en W.? Met 10 stemmen tegen bevestigend beantwoord.

3. Zoo ja, moet dit dan in het bijzonder gelden voor:

- a) benoeming en ontslag van alle gemeenteambtenaren, behalve secretaris, ontvanger en ambtenaren van den burgerlijken stand; met 6 stemmen tegen, bevestigend beantwoord;

- b) vaststelling van de bezoldiging van gemeenteambtenaren; met 3 stemmen voor, ontkennend beantwoord;

- c) besluiten als bedoeld in de art. 171, 172, 173, 175, 176 en 177, lid 1 en 2, Gemeentewet? In het algemeen bevestigend beantwoord.

4. Moet de overbrenging onder 3 bedoeld uitzondering lijden indien de Gemeenteraad zich het recht tot zelf besluiten voorbehoudt? Bevestigend beantwoord.

Als nieuw punt 4a wordt ingevoegd:

4a. Is het gewenscht ten aanzien van het budgetrecht van den raad beperkende bepalingen in de wet op te nemen? Met 23 tegen 18 stemmen verworpen;

5. Is het gewenscht art. 212 Gemeentewet zoodanig uit te breiden, dat de raad ook ten aanzien van de aldaar thans niet genoemde bestuursbevoegdheden besluiten kan, dat B. en W. deze, naar de door den raad te stellen regelen, zullen uitoefenen? Bevestigend beantwoord.

6. Moet een en ander gelden:

- a) voor alle gemeenten? Bevestigend beantwoord;
- of: b. voor gemeenten met meer dan een bepaald inwonertal? Vervalt in verband met de aanneming van punt 6a.

Als plaats van de a.s. vergadering wordt aangewezen Assen, Subsidiair Roermond.

De voorzitter dankt den præ-adviseurs van de beide dagen voor hun arbeid, waardoor zij zich jegens de vereeniging zeer verdienstelijk hebben gemaakt. Ook den debaters brengt spreker dank.

De regelingscommissie, die zoo voortreffelijk voor het ontspannend gedeelte heeft gezorgd, komt voorts een woord van bijzonderen dank toe.

Prof. Cohen (Groningen) brengt den voorzitter hulde voor zijn leiding.

* * *

Tot bestuursleden zijn gekozen mr. A. D. H. Fockema Andreae, raadshoor in het gerechtshof te Arnhem, prof. mr. F. J. A. Huart en prof. mr. E. J. J. van der Heyden.

De deelnemers aan de vergadering hebben den dag besloten met een autotocht naar den bouw van de brug bij Nijmegen en naar een kersenboomgaard in de Betuwe, waarna zij zich aan een maaltijd hebben vereenigd.

als voor de Jonge Balie van Kortrijk zal dezen dag een uitzonderlijke herinnering nalaten.

Dit voorbeeld van samenwerking tusschen twee Vlaamsche Balies verdient navolging op groote schaal.

VLAAMSCHER CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN EN JONGE BALIE VAN KORTRIJK.

UITSTAP NAAR KORTRIJK EN DE LEIESTREEK.

Op Zaterdag, 6 Juli, ging de Vlaamsche Conferentie der Balie van Antwerpen op bezoek naar Kortrijk en de Leiestreek, waar zij ontvangen en rondgeleid werd door de Jonge Balie van Kortrijk.

Aan de statie werden de 25 Antwerpsche deelnemers opgewacht door den nieuwen Stokhouder van Kortrijk in hoogst eigen persoon. Deze buitengewone vriendelijke attentie vanwege den heer Stokhouder gaf al dadelijk den hartelijken toon aan waarin heel den dag verder zou verlopen.

Na de hoofdkerk bezocht te hebben werd de groep, waarbij zich intusschen een twaalfstal confraters uit Kortrijk gevoegd hadden, ontvangen in de Werkstede De Coene. Het bezoek gold eerst de toonzalen en vervolgens een gedeelte der werkelijk grootsche fabrieken. De indruk van dit bezoek was voor al de deelnemers overweldigend, én door de verrassende uitbreiding der fabrieken én door de tot in het verste doorgevoerde technische volmaaktheid.

Het bezoek der fabrieken was jammer genoeg te kort daar de tijd beperkt was en klokke 12 stapten de deelnemers in de autos die hen voerden naar het buitengoed van den heer De Coene, een juweel van landelijke schoonheid, gelegen te midden van de rust der uitgestrekte weiden en velden van Zuid-Vlaanderen.

De ontvangst der bezoekers door den heer De Coene in zijn prachtig en tegelijkertijd stemmig interieur zal bij allen de levendigste en schoonste herinnering nalaten.

Het hoogtepunt van dit bezoek was echter wel de voorstelling der schilderijen geborsteld door den heer De Coene zelf. Deze groote-industrieel toont zich door zijn schilderijen tevens een waarachtig groot-kunstenaar; vooral de verschillende portretten werden door de deelnemers geapprecieerd.

Na het bezoek bij den heer De Coene ging de heele groep verder naar het clubhuis «Wikings» waar een keurig koud buffet de deelnemers wachtte.

Tegen 2 uur ging dan de tocht per auto naar Deynze, waar het atelier van den kunstschilder Savereys met groote belangstelling werd bezocht.

Dan volgde de inscheping en de tocht door het mooie zon-beschenen Leielandschap tot Deurle, waar werd aangelegd voor de Rallye St Christophe. Van hieruit straalden verschillende groepen in alle richtingen om de ateliers der verscheidene kunstenaars uit de streek te bezoeken. De twee broers De Smet, Servaes en het Claes-Museum werden door de confraters bezocht, waarna in het Hotel de Deurle allen weer te samen kwamen voor een tweede tocht, ditmaal stroomopwaarts, terug naar de Rallye St Christophe.

Hier begon te 6.30 uur een eetmaal dat niet licht zal vergeten worden door diegenen die het geluk hadden er bij aan te zitten. Begonnen met de niet op het programma voorziene intrede van den heer C. Huysmans en van de schilders Savereys en De Smet, eindigde het met het onverwacht aanzitten als gasten van een heel schaar dichters, schrijvers en tooneelspelers. Een uitzonderlijke stemming en geestige welsprekendheid van het beste allooi. Speechten achtereenvolgens: Mters. Van Tieghem, Franck, G. Van den Berg en Wittemans, de heeren C. Huysmans, De Coene, Willem Putman, Joris Diels, Fabricius.

Het vertrek naar Antwerpen was voorzien rond 8 uur. Met veel moeite kreeg de voor de terugkomst verantwoordelijke steller dezer regels zijn confraters in de statie van Sint Pieter voor het vertrek van den laatsten trein, verscheidene uren later.

Voor de Vlaamsche Conferentie van Antwerpen zoowel

(Slot onderaan vorige kolom)